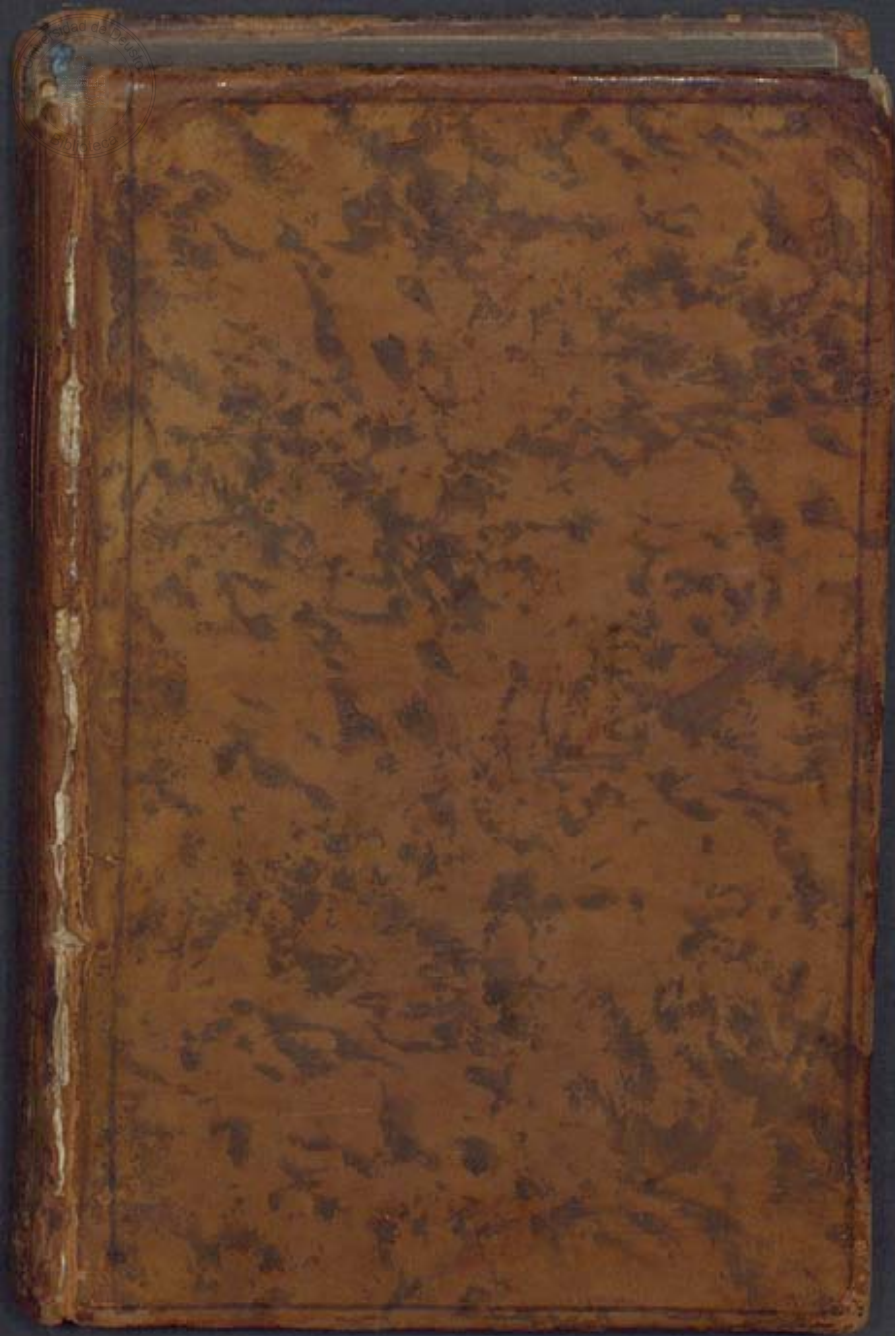

REGULA
SOCIETA
JESUS

CONSTITVTIO-
NES SOCIETATIS
IESV.

Cum earum Declarationibus.

Cum facultate Superiorum.

Romæ, In Collegio eiusdem Societatis.

M. D. LXXVII.

3
P R O O E M I V M
C O N S T I T V T I O N V M

QUAMVIS summa sapientia & bonitas Dei Creatoris nostri ac Dñi sit, quæ cōseruatura est, gubernatura, atque promotura in suo sancto, seruitio hanc minimam Societatem IESV, vt eam dignata est inchoare; ex parte vero nostra, interna Charitatis & amoris illius lex, quam sanctus Spiritus scribere, & in cordibus imprimere solet, potius, quàm vllæ externæ Constitutiones, ad id adiutura sit: Quia tamen sua-

uis dispositio diuinæ providentiæ suarum creaturarum cooperationem exigit; & quia Christi Domini Nostri Vicarius ita statuit; & Sanctorum exempla, & ratio ipsa nos ita docet in Domino: necessariū esse arbitramur, Constitutiones conscribi; quæ iuuent ad melius in viâ incœpta diuini obsequij procedendum iuxta Instituti nostri rationem.

CUM Constitutionū hic finis sit, vt vniuersum corpus Societatis & particularia eius membra ad sui conseruationem & incrementum, ac gloriam Dei, & vniuersalis Ecclesiæ bonum iuuentur; præter quàm quòd omnes & singulæ earum per se ipsas ad finem dictum accommodatæ sunt, tria alia in

2 Quamuis

2 2 eis

eis expectari possunt.

Primum, ut plenæ sint; quo omnibus, quæ incidere possint, quantum fieri potest, provideatur.

Alterum, ut perspicuæ sint; quo minor scrupulis detur occasio.

Tertium, ut breues sint, quantum plenitudinis ac perspicuitatis ratio patitur; ut memoria retineri possint.

Quot tria hæc melius obseruentur; præter Constitutiones vniuersaliores & breuiiores, quæ, ut obseruentur à nostris, & ostendantur cum oportebit, externis, erunt magis ad usum accommodatæ: visum nobis est in Domino has Declarationes & Annotationes esse adiiciendas: Quæ, cum non minoris sint autoritatis, quam reliquæ Constitutiones; magis descendendo ad particularia, eos, qui reliquis præsent, de rebus quibusdam possint edocere, quas breuitas & vniuersalitas aliarum minus dilucidæ reddebat. Sed præter utrasque, quæ ad res immutabiles pertinent, & vniuersaliter obseruari debent, aliæ quædam ordinationes erunt necessariae, quæ diuersis temporibus, locis, & personis in diuersis Domibus, Collegijs & officijs Societatis (vniuersitate tamen, quo ad eius fieri poterit, in omnibus retenta) possint accommodari. De huiusmodi ordinationibus, vel regulis hic non agitur; sed id solum admonebimus, quod ab unoquoque, qui ibi fuerit, ubi hæc obseruentur, iuxta voluntatem Superioris, qui ei præfuerit, sunt obseruandæ.

Vt redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum Declarationum ordo hic erit, ut constitutionibus respondeant; itaq; Pars parti, Caput capiti, cum declarandū aliquid fuerit, reddetur; quod in margine Constitutionum littera quædam indica-

indicabit, cui alia similis in Declarationibus respondebit. Et sic ordinate procedetur, eius fauore aspirante, qui ordinis totius principium est, usque ad potè perfectissima & infinita Sapientia.

Quamuis primum illud sit, & maximi momenti in nostra intentione, quod ad corpus vniuersæ Societatis spectat, cuius vnio, & bonum regimen, & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quæritur: quia tamen corpus hoc ex suis membris constat, & in ipsa executione primo loco occurrit, quod ad singulos spectat; tam in ipsis admittendis, quam in promouendis, ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuidendis; A* hinc exordiū sumetur eo fauore, quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur.

DECLARATIO in Prooemium.

A ¶ Congruus esse scilicet procedendi modus ab imperfectioribus ad perfectiora. præcipue in ijs, quæ pertinent ad praxim; cum id primum in executione occurrat, quod est in consideratione postremum, nam hæc à fine ad media descendit: & sic in decem præcipuis partibus, ad quas reducuntur omnes Constitutiones, procedetur.

Prima de ijs admittendis ad probationem agit, qui nostrum sequi Institutum

A 3 expe

expetunt.

Secunda de ijs dimittendis, qui ad illud non esse idonei videbuntur.

Tertia de ijs, qui retinebuntur, conservandis, & in spiritu ac virtute promouendis.

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximis iuvandi, qui in spiritu & virtute in seipsis profecerint.

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs, qui sic fuerint instituti.

Sexta de ijs, quæ in seipsis observare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt.

Septima de ijs, quæ observanda sunt erga proximos, distribuendo scilicet operarios, & eos in Christi Domini nostri vinea occupando.

Octava de ijs, quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite unionem eorum, qui distributi sunt.

Nona de ijs, quæ ad caput pertinent, et ad gubernationem, quæ ab eo ad corpus descendit.

Decima de ijs, quæ universaliter ad conservationem et augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent.

Hic est ordo in Constitutionibus, & Declarationibus tenendus, finem illum intuendo gloriæ et laudis Dei Creatoris ac Domini nostri; quem nobis præfiximus.

PRI-

PRIMA PARS CONSTITUTIONUM De Admissione ad Probationem.

DE EO, QUI ADMITTENDI facultatem habet.

Cap. I.

ACVLTA S admittendi ad probationem, quorum, & quanta sit; iudicio Præpositi Generalis relinquatur; qui in ea communicanda considerabit, quid ad maius servitium Dei ac Domini nostri conveniat.

Quando aliquis, qui idoneus videatur ad nostrum institutum sequendum, ad eum accederet, qui huiusmodi admittendi potestatem non habet*, mittere eum poterit ad illum, penes quem ea sit; vel scribere ei, significando qualis ille sit, & quibus præditus Dei donis, qui admitti petit: & exequatur quod ei in Dño præscriptum fuerit:

Ix Cap. I.

De eo, qui admittit.

A ¶ SI commodè non possit

aliquis huiusmodi ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potestatem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit tuncque (si id necessarium esse, aut valde convenire iudicabitur)

A 4 mor)

Sum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tunc iuxta ordinem sibi præsriptum procedet.

B *Qui ordinarie admittere poterunt in absentia, sunt Præpositi Prouinciales; extraordinarie vero quouis Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdem Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit committere, ut quos idoneos indicabunt, domus sue, aut in Collegio possint admittere, cum presentes fuerint.*

satisfactione negotium ad Dei gloriam transigatur.

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, quam is, cuius opera ille utitur, habeat oportet cogni-

si quidem ille* in absentia id præscribendi facultatem habebit.

Quia refert plurimum ad diuinum seruitium, conuenientem haberi delectum eorum, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, ut intelligatur quæ eorum sint dotes & vocatio; qui talem admittendi facultatem habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assidue apud se agunt, aliquem, cuius opera utatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & conditionibus personarum est tenendus; ut maiori cum intelligentia, & utriusque partis satisfac-

cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progressus ipsius; ut nulla ratione dimoueri ab eo possit, quod in Domino conuenientius ad diuinum seruitium in hac Societate indicauerit;

quod ut consequatur, moderatus admodum sit oportet in admittendi desiderio. Et ut liberior sit ab omni minus ordinato affectu; ubi vitij huiusmodi occasio esse posset (ut cum consanguineis, & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiusmodi timeretur; examinandi officio non fungatur.

Quicumque autem eo fungetur, in scriptis habeat quæ ad tale officium pertinent; quo melius, & certius id possit præstare, quod in hac parte ad diuinum seruitium quaeritur.

DE

D *Ubiunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis sit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ fere solent esse necessariae, Huiusmodi sunt vernacula loci illius, ubi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antequam Domum ad communem cum alijs conuietum ingrediatur.*

Et quidem impedimenta, quæ necessario excludunt, etiam antequam ad primam probationem admittantur, proponi debent.

Eris

C *Ut par est solite cooperari motioni & vocationi diuinæ, curâ do, ut augetur in Societate numerus operatorum uinæ Christi Domini nostri: ita diligenter considerari oportet, ne quis admittatur, nisi qui donis illis Dei præditus sit, quæ hoc institutum ad ipsius gloriam exigit.*

Erit etiam scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per biennium probationis proponi debent: & aliud item per breue, quo illi videntur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquantur; ut verique id, quod expedit, intelligatur ante quam ad primam probationem quis admittatur. Idem officium etiam Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS IN Societatem. Cap. II.

IN vniversum loquendo de ijs, qui admittendi sunt, quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinum seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur.

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales; vel exteriores curandas (qui plures esse nõ debent, quam qui necessarij sint ad subleuandum Societatem in

DECLARA ijs rebus in quibus * occupari alij A non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod

A *H*uiusmodi ad animam spectat, bonæ consciētiae, quietos, tractabiles, amatores ferè sunt magnis virtutis ac perfectionis, propēsos in domib. Coqui ad deuotionem, qui domesticis

&

&

& Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Praefecti infirmorum, Lotoris, Praefecti horti, eleemosynarum Curatoris (ubi ex eleemosynis viuunt) atque id genus alia esse possent. Quia tamē pro maiori aut minori numero hominū, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad hæc officia omnino deputari; eorum prudentia, qui reliquis praesunt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, vt finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet. Is est necessitas, vt alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, vt postmodum in ea laborarent, subleuentur: quò se in rebus ad maius Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exercent.

B & externis ædificationi sint, * qui forte Marthæ in Societate cõtenti, vt videretur diu & ad eius institutum bene affecti, in externis ministerijs non esse cõquiescentes, eo, & ad studia, vel ad sacerdotium affectus cognoscere-tur, non esset in Coadiutorē temporealem admittere; & qui habere potestatem admittere; nisi aptus ad progressum in litteris faciendum, quantum opus esset, videretur.

C & Quamuis

bere, vel certe habituri esse aliquādo talentum aliquod ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodū ingenio, vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non inutile foret, admitti, considerantes tamen instituti nostri finem, ac procedendi modum, persuademus nobis in Domino ad ipsius maius seruitium & laudem non expedire.

Qui ad hoc admitterentur, vt in reb⁹ spiritualibus Societate iuuarent, cōsiderando quid huiusmodi ministeriū requirat, vt animarū proximorū iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberēt.

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agendis discretionem, vel certe indolem boni iudicii ad eam acquirendam.

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipiendum, & fideliter percepta retinendum.

Quod ad uoluntatē, vt vniuersæ virtutis & perfectionis spūalis studiosi sint, quieti, cōstātes, strenui in ijs, quæ ad diuinū seruitiū aggrediunt; quiq; zelū habeāt salutis animarū, & ea de causa ad nostrū institutū (quā ad illas iuuandas & disponēdas ad vltimi sui finis, de manu Dei Creatoris nr̄i ac Domini, cōsecutionem, recta tendit) sint affecti.

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia ad agendum cum proximis pernecessaria.

Species honesta, quæ ædificationi esse solet, ijs, quibus

quibus cum agitur.

Bona valetudo, vires, quibus ferre possint instituti nostri labores.

Ætas, quæ ad ea, quæ dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admitrantur ad probationem, excedere debet decimum quartum annum; vt ad professionem vero, vigesimum quintum.

Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famæ, & similia, vt non satis sunt, si desint alia: ita, cū alia suppetent, hæc nō erunt necessaria: quatenus tamen ad ædificationem faciunt, reddunt magis idoneos, vt admittātur, qui sine ipsis alioqui essēt idonei propter dotes alias prædictas; in quib⁹ quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi Dei nr̄i gloriam, *quo vero minus excelluerit, eo minus erit idoneus, Quæ tamen C ¶ Quamuis mensura omnibus in rebus tene aliquis vnde cumq; ri debeat, vnctio sancta diuinæ idoneus ad societatem omnibus his Sapientiæ eos docebit, qui id cure prædictus esse debet ad eius obsequium ac laudem prædictus esse debet: si tamen in alio vberiore suscepit.

DE quo quid eorū consideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel ætas ad professionem, vel quid simile; & in Domino indicaretur alijs Dei donis, quod ea ex parte deest, cōpensari; omnibusque perpensis ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem cōuenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Propositus Generalis potest.

is poterit, vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QUÆ IMPEDIVNT,
nequis in Societatem admittatur.

Cap. III.

Quamuis Charitas & zelus animarū, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, ut eorum seruiat spirituali utilitati, ac ad beatitudinem consequendam in Domino iuuet; ut tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti nō debet, ut dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem utiles fore.

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellent ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea vero huiusmodi sunt.

Declaratio In
Cap. III.

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, vel incidendo in errores contra eam, in quibus quis reprobus fuerit per publicam sententiam: vel se more Schismatici damnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extiterit, ac vehementer suspectus esset. Et quod in iudicio conueniri posset, timeretur; admitti non debet. Verum hoc iudicium

Præ

smaticorum ab Ecclesiæ unitate præposito Generali relinquenda.

C * Perpetrasse homicidium: vel * esse propter enormia peccata infamem.

* Assump-

B ¶ Quod ad schisma attinet; qui in terris Schismaticorum nasceretur, ita, ut schisma generale peccatum esset patriæ, & non solum particulare ipsius; non esset hic talis ob causam inter eos numerandus, qui à Societate excluduntur: (Et tantumdem dictum sit de his, qui in terris hæreticorum nascerentur:) sed ille potius excludi intelligatur, qui esset infamis excommunicatus, contempta auctoritate et providentia nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, ita, ut hæresis, vel schisma peccatum sit particulare personæ, & non generale nationis, aut patriæ.

C ¶ Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (ut nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autem sit homicidium, nec re, si dubitaretur, discernant Præpositi Generales; nec se faciles in huiusmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus, quicquid manu sua non occiderit, inter homicidas erit exsiliandus.

D ¶ Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum esse intelligitur, ubi, qui sic peccauit, infamiam contraxisset. Si procul esset ab eo loco, tamque serio resipisset, ut de conlilitimendum videretur; posset in Domino admitti. Qualia vero sint, vel non sint, huiusmodi enormia peccata, iudicet Præpositus Generalis.

E ¶ Non

¶ Non solum si professione emisisset, sed si vel unum diem habitum religionis gestasset, admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intellegendum est autem, quod habitum eo animo, ut sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.

F ¶ Quando hoc vinculum solutum esset, quoddā a Domino, vel a coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circumstantijs, quæ iuxta sanam doctrinam, & usum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet.

G ¶ In omnibus his impedimentis expedit, ut nec Generalis Præpositus, nec Societas vniuersa dispensare possit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, ut in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, ut pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Poenitentiario supplicaret sibi concedi, ut in Societate non oblatibus Cōstitutionibus admitti posset, Præposito eius Generali non repugnante; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen

** Assumpsisse Religionis habitum: vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse.*

** Matrimonij vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse.*

** Capitis infirmitatem pati, unde accidat obscurari, & parum sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem; ut in Examine fufius tractatur.*

8 Cætera

*8 Cetera impedimenta quauis singula * à Societate non excludant, reddunt tamē minus idoneum eū, qui admitti exoptat; & posset tanti momenti esse defectus; ut ē seruitio Dei nō esset futurū, cū eo quēquā admitti.*

9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modo est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passionēs vel affectus, qui domari nō posse videantur; vel peccatorū habitus, de quibus non magna emendatio speretur.

10 Intentio minus recta, quam par esset ad Religionis ingressum; ut quæ cū humano aliquo fine sit admixta.

11 Incōstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit, parū utilis futur⁹ credat ad Societatis munera obeūda.

12 Indiscretæ deuotiones, quæ in causa esse solent, ut aliquis in illusiones, & non exigui momenti errores incidat.

ostium non multis, immo nulli, qui rarioris (ut dictum est) dotibus nō sit præditus, aperiatur.

H ¶ Quoduis ex his secundarijs

impedimentis ex se satis esse posset, ne quis admitteretur. Sed quia accidere posset, aliquod huiusmodi defectū alijs præclaris Dei donis compensari, ac in Domino tolerandum esse indicaretur; id discernendum prudentiæ eius, qui admittendi facultatē habet, relinquitur.

Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratione iudicij Superioris, ad quæ refer-

Litte-

B

rem-

Litterarū ignorantia, vel ingenij, aut memoria ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præferunt intentionem vel desiderium ulterius progrediendi, quàm solent Coadiutores temporales.

Iudicii defectus, vel notabilis in proprio sensu obduratio, quæ omnibus Congregationibus multū solet facessere negotij.

In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas.

* Aetas valde tenera, vel plus satis prouecta.

I ¶ Animad-
uertendum est, eos, qui deformitates vel defectus insignes habent, ut gibbos vel alia queppiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, ut percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostrā non esse idoneos; partim quod res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quod ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minime iuuant; nisi, ut superius dictum est, alijs eximjs virtutibus ac donis Dei compensarētur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.

K ¶ Quod ad ætatem attinet 14 annis minorem, ut quis ad probationem; aut 25, ut ad professionem admittatur.

ut, si in quibusdam peculiaribus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur. penes Præpositum Generalem facultas erit prouideri ac circumspicere dispensandi: et idem cum prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * Æs alienum: vel ciuiles obligationes.

16 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, ut Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admit- tendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ ut magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L ¶ De ære alieno diligenter consideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponent; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.

DE MODO ADMITTENDI.

Cap. IIII.

Q Via nobis in Domino valde persuademus, ad hoc, ut diuina & summa Maiestas ministerio huius minime Societatis vti dignetur, multū referre, ut qui ad eam admittuntur, non

B 2 solum

an probetur antequam in eius corpus cooptetur, verum etiā vt valde noti sint, antequam ad probationem eā admittantur, quæ sit in cōmuni

Declaratio In
Cap. III.

A ¶ *C*um de
mus pri
ma probationis di
stinctā, & cōmū
tā nostræ habita
tioni esse non pos
set; curandum est,
vt in nostris Do
mibus aliqua habi
tatio separata ad
id designetur, vt,
qui admittuntur,
minorē habeāt oc
casione conuersan
di, cum alijs, qui
non fuerint a Supe
riore deputati.

quod aliud charitas suggerit adiuti, vt alibi Deo
ac Dño nro seruire curēt, statim dimitti poterūt

Quod si res non esset Societati tā clara, quā
oporteret; post quā qui admitti cupit, voluntatē
suam

conuictu cum domesticis: exped
dit * habitationem aliquā no
stræ cōmuni coniunctam desi
gnari, vbi, qui ad probationem
admittuntur, hospitum more
duodecim dies, vel vsque ad vi
ginti, & amplius prout Superio
ri videbitur, diuersentur; vt id
temporis de ijs, quæ pertinet ad
Societatem, illi certiores reddā
tur; & Societas eosdem plenius
in Domino nostro cognoscat.

In hanc domū, quæ primæ pro
bationis dicitur, facilius admit
ti possunt, qui id optant; si clare
ad Dei & Domini nostri I E S U
C H R I S T I obsequium ido
nei in hac Societate esse viderē
tur; & contra, qui clare non esse
tales cernerentur, consilio (& si

suam proposuerit, & de primis impedimentis
decenter interrogatus fuerit, & summam no
stri instituti, probationesque ac difficultates,
quæ in eo sunt, intellexerit; quamuis efficaciter
desiderare videatur in Societa
tem admitti, vt in ea viuāt &
B moriatur * (quod quidem si
deesset, nemo ad primam pro
bationem vt plurimum admit
C ti deberet) * responsum tamen,
ac sententia vltima aliquandiu
differatur; vt eo tempore res me
lius considerari, & Deo com
lius considerari, & Deo com

B ¶ Si aliquis
ob causas rationi
consonas in Do
mū reciperetur,
qui nondum obse
quio diuino i hac
Societate se dedi
care omnino sta
tuisset; perinde vt
men- hospes, & non

ad primam vel secundam probationem admittetur. sed ea in
re ultra triduum, qui alijs præest, non facilem se exhibeat;
nec sine facultate Præpositi Generalis, vel certe Provincia
lis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quā vbi
non fuerint, ea facultas concedi poterit.

C ¶ Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu dif
feratur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibea
tur, in vniuersum quidem obseruari debet: aliquando ta
men peculiare ob causas (vt si quis videretur raris dotibus
ornatus; & in periculo versari, ne per dilationem a propo
sito suo dimoueri, vel certe valde sollicitari posset) compendio
maiori, quā conuenit, diligentia adhibita, in Domum primæ
probationis esset admittendus, vel post examinationem ad
alia Societatis loca transmittendus.

Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoscenda adhibenda est; ut compedio quodam Examinis, an aliquo ex primis impedimentis, uel etiam ex secundis, quæ tertio capite attinguntur (cuiusmodi est bonæ ualitudinis, uel integritatis corporis defectus obligationes civiles, uel æs alienum) teneantur, intelligatur.

Conferet etiam, ut præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior designauerit, agant ac versentur cum eo, qui recipiendus sit; & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessionis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit antequam Domum ingrediatur, & si adhuc de eo dubicaretur: non parum conferet, si in spiritualibus exercitijs constitutur; ut ea caritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini nostri requiritur.

E ¶ Iis,

Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædicta probationis Domo, seu in loco ad id destinato ut hospes constituetur: ac postmodum, quo modo eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur; ac nominatim, ne uerbo, aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leui momenti aliud videretur) cum externis, uel domesticis agat, præterquam cum ijs, qui ad id designati à Superiori fuerint. Quod fit, ut liberius secum & cum Deo perpendat uocationem suam, ac propositum diuinum ac summæ Maiestati in hac Societate seruienti, Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum probationis, examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examen, ut solus id maturius consideret; postea eidem ostendantur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regulæ in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui litteris operam dederunt, de singulis facultatibus, in quibus versati sunt, singulas prælegant lectiones, & id coram eis, qui à Superiore ad eius declarare: Ex quibus ea pars ostendenda unicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine unicuique relinquatur; ut

B 4 per

per otium illud magis consideret.
 talentum in doctrina, & proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ probationis con-
 scientiā suā Superiori, vel ei, quem ipse delega-
 verit, aperiet (nisi id negotij cum Superioris cō-
 sensu in aliud tempus differretur) & generali-
 ter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi
 quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad
 id destinatus. Et cum in libro ad id designato

F *¶* Si scribe- scriptū fuerit, & * manu eius sub-
 re nesciunt, aliud scriptum, quidquid domum ty-
 corā eis eorum lit, & quod cōtentus sit observa-
 nomine scribet. re omnia ei proposita; postremo

G *¶* Præter di- post reconciliationē accepto san-
 lationem admit- ctissimo Eucharistiæ Sacramento,
 tendi ad primā ingredietur in Domum commu-
 probationē (qua- nis habitationis; vbi cū alijs ver-
 ut cum ijs, qui fari, & in secunda probatione diu-
 alijs in locis So- tius exerceri solent Nouitij.

* Quod dictum est de ijs, qui
 tunc primum ad Societatem ad-
 mittuntur, bona ex parte cum
 illis observabitur, qui à studijs,
 quo magis noti aut
 sunt, & firmiter minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos
 cognoscendos, et stabilizandos, qui ad probationē admittuntur.

aut alijs locis Societatis, vbi diligenter exami-
 nati non fuerint, veniunt, Qui quidem non, vt
 Professi, vel Coadiutores formati, in corpus So-
 cietatis admissi sunt; vt quo maiori cum luce
 procedatur, eo quisq; cōstantior in sua vocatio-
 ne maneat; & ipsa etiā Societas melius discer-
 nat, an conueniat ad maiorem laudem, & glo-
 riam Dei & Dñi nostri illum apud se retinere.

SECUNDA PARS QUAE AD EOS DIMIT-

TENDOS PERTINET, QUI AD-
 missi parum apti in proba-
 tione ad Societatem
 inuenirentur.

QUI DIMITTI POSSINT,

¶ per quos. Cap. I.

V T AVTEM ad propositum huic So-
 cietati finem diuini obsequij, & au-
 xilij animarū conuenit cōseruari, &
 numero augeri operarios idoneos
 ac utiles ad hoc opus promouendū; ita dimitti
 eos oportet, qui tales nō fuerint inuēti; & suc-
 cessu tēporis deprehendā, vel q̄ hac nō sit eo-
 rū vocatio, vel q̄ ad cōmune bonū Societatis
 nō conueniat, vt in ea maneant. Sed tamē vt nō
 faciles

faciles esse ad admittendum, ita neq; ad dimit-
tendum, immo minus oportet: sed mature om-
nino & considerate in Domino procedendum
est. Et quamvis causas addimissionem dignas
congruiores esse oportet, quo quis arctius So-
cietatis corpori coniunctus est; * quantumli-

DECLA.
rationes in
secundam
partem.

IN CAP. I.

Qui dimitti pos-
sint, &c.

A ¶ **L**icet om-
nes (ut in Consti-
tut. iombus dici-
tur) dimitti pos-
sint; alij tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in
Domum primæ probationis admissi sunt, antequàm cum
alijs versentur, si eo tempore appareret non esse ad societa-
tem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.

In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in
Domibus, vel Collegijs nullis adhuc votis ligati versantur,
si experimento comperiretur, quòd ad maius Dei obsequi-

non

non foret, si in Societate manerent.

In tertio gradu illi sunt, qui votis quidem sponte sua se
Deo obligauerunt, verum in Scholasticos approbatos, vel
Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore pro-
bationis solite, non sunt admissi.

In quarto, & qui grauiori consideratione & causa in-
digeant, sunt Scholastici approbati.

In quinto gradu, ubi quidem maior erit difficultas, sunt
Coadiutores formati tam Spirituales quàm temporales; si
vota sua publica, licet non solennia, necessario dimitten-
da viderentur.

In quibusdam casibus etiam Professi cuiusunque gradus
& dignitatis in Societate sint, dimitti possent; si retineri
sine detrimento illius, ac diuini obsequij non posse indicaretur.

Præterea, quæ dicta sunt: quo magis alicui Societas de-
beret, quòd de ipsa benemeritus esset, vel quo pluribus Dei
donis ad eandem in diuino obsequio iuuandam præditus esset,
eo maiori cum difficultate esset dimittendus: ut contra cui
minus deberet Societas, quique minus ad eandem iuuandam
in diuino obsequio esset idoneus, facilius posset dimitti.

B * Præpositis tamen Prouinciali-
bus amplam satis conferri ex-

B ¶ Quamvis
Præpositus Ge-
neralis in paten-

pediet, tibus litteris ad Præpositos particulares missis amplissimâ
eis facultatem impartiat, quo magis subditi eosdem veneren-
tur, & humiliores ac submissiores se exhibeant: nihilomi-
nus tamen per secretas litteras hæc potestas contrahi (prout
conuenire videbitur) & limitari poterit.

C ¶ Quod

CONST. PARS II.

C Quod ad eos attinet, qui in prima probatione et secunda sunt, nec alium votis emis- sis; facultatem et eos dimittendos habebit quinque ad eisdem admittendos eam habuerit: si tamē circumstantiæ ali- quæ non id impe- dirent; cuiusmo-

di esset, si in Domum aut Collegium, ubi manent, à Genera- li vel Provinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda- sit ratio, destinati fuissent; vel si de Societate ipsi tam bene- meriti fuissent, ut eorum esset particularis ratio habenda. In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quem- vis Præpositum non deberet; nisi causæ admodum urgentes & graves essent, ita, ut minime dubitaretur, Superiorum mentem huiusmodi futuram esse.

Quitā votis se obstrinxerunt in Domibus aut Collegiis, & Scholasticis præterea biennio probationis exacto appro- bati, si dimittendi essent, Præpositus localis, nisi re commu- nicata cum Provinciali, id facere non deberet. Provincialis autem pro modo facultatis à Generali acceptæ vel dimitte- re poterit, vel non poterit, quamvis Generalem non con- suluerit.

Coadiutores

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debent, nisi in quibusdam remotissimis locis (ut in Indijs) huiusmodi fa- cultatem Provinciali communicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & pro- pter causas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferiori- bus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata & gravi consideratione expensa foret, ita, ut convenire ad diuinum obsequium, & commune So- cietatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; ut si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAUSSIS, PROPTER

quas dimitti aliquem conueniat.

Cap. II.

Causas eas, quæ ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debet prudēs charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquen- do, quatuor eorum genera fore videntur.

Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorē & gloriā fore, quod is in hac So- cietate maneret, qui videatur in quibusdā pra- uis affectibus aut uitijs, quæ diuinam offendūt Maiestatem.

CONST. PARS. II.

Maiestatem, corrigi non posse;
* quæ eo minus tolerari debe-
rent, quo grauiora essent, & plus
culpæ haberent; licet alijs nul-
lum offendiculum (quod mani-
festa non essent) præberent.

A ¶ **Q**uærenus
defectus aliqui,
qui contra di-
uinum hono-
rem, & Socie-
tatis bonum ef-
se dicuntur, de-
beant tolerari;
cum id ex mul-
tis circumstan-
tijs particulari-
bus personarū,
temporum, &
rege-
locorum pendeat: discreto zelo eorum, quibus ea cura com-
missa est, relinqui est necessarium: Qui eo impensius rem
Domino commendabunt, & diligentius cum alijs, qui
ad cognoscendam Dei voluntatem inuare possint, commu-
nicabunt; quo eis difficilius negotium, magisque dubium
videbitur.

B ¶ Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum ali-
quem vel dispositionem ad illum detexit, & ea conditione,
ut periculum fieret sanitatis eius, admissus est: cum cer-
reteretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse

CVM DECLA. C. II.

21

in posterum; dimitti, ac extra Domum, prout vera cha-
ritas dictauerit, inuari poterit.

Si ingressus est sine ulla conditione manifestata quidem
infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quod ad maio-
ra aptus esset futurus, quàm esse experimento comperitur;
quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo, quod sanitate
ad nostrum institutum necessaria caveat magis erit conside-
randum, num dimitti debeat, nec ne. & multo magis, si, cū
sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in aegritudinē
incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustū non
foret, hac sola de causa a Societate dimitti.

Si in ingressu quis aegritudinem aliquam celasset; cum
ea detegeretur, constat, liberius & iustius eum dimitti posse.
An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quod
alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat;
prudentiæ Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si
deprehenderetur quod in aliqua re alia, in Examine verita-
tem suppressisset. Quod si aliquod ex quinque impedimentis
dissimulasset; tunc non est æquum ut in Societate maneat.
iuxta id, quod in prima parte dictum est.

C ¶ Si bonum
testimonium nō re-
to comperiretur, valde inutilē
fore eum, & per quem præpedi-
enda magis, quam adiuuanda
esset Societas, propter eius infi-
gnē ad quauis eius munera ine-
ptitudinē: & multo magis di-
mitti oporteret si damnum alla-
tus
re,

re, *sufficerent*: conducibilis est, eum dimittere, quam in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum non videntur convenire, admittere.

De alijs offēdiculum præbere ille intelligitur, qui suo exemplo peccandi occasionem eis præbet, et quidem amplius, si verba adyiceret suasoria, ut ad ali quid mali alliceret, præcipue ad instabilitatem in sua vocatione, vel ad discordiã; vel si quid contra Superiores, vel commune Societatis

bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberet, rationi consentaneum non esset, ut y in Societate manerent.

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quam ob remouendum offendiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, ut ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediēdo, proficiatur.

turus malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipue si inquietū se ostēderet, & * verbis aut actibus offendiculum alijs præberet.

Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij cōtrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissę.

Tertium, si iudicaretur, id fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonū; quod ex parte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cū

qua

qua cum nō posse progredi in laboribus, quos noster procedēdi modus requirit ad Deo in eo seruiendum, videretur: ex parte rerum animi, quando, qui ad probationem admissus fuit, se cōponere ad vitā sub Obediētia & iuxta modū procedēdi Societatis ducendā nō posset; quōd nequeat, vel nolit proprium suum sensum aut iudiciū infringere, vel propter alia impedimēta, quæ à natura, vel à cōsuetudine promanarēt.

¶ Quartum, si cerneretur id fore cōtra bonum aliorū, qui de Societate nō sunt; ut si detegere- tur vinculū matrimonij, vel seruitutis legitime, vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus, dum initio examinaretur, veritatem sub- ticiuisset. Quævis harum quatuor causarū satis esse videtur, ut Deo gratius fore iudicemus, honeste dimitti eū, in quo locū habuerint, quàm imprudentē in eo retinēdo charitatē exercere.

DE MODO DIMITTENDI. INCAPVT

tendi. Cap. III. III.

CVM ijs, qui dimittendi erunt, *DE* modo di-
 A * obseruari eum modum con- mittendi.
 ueniet, qui in conspectu Dei A^q Animad-
 dimit- uertē-
 dum est, quōd Cōstitutiones de eo modo dimittendi loquūtur,
 cū palā id, ac propter causas manifestas efficitur. Sed præter
 has nōnulli occulte dimitti possūt; quādo causæ (quæ pluri-

ma, & quidem ex illis aliqua sine peccato esse possent) essent occultæ; & si non dicerentur, in alijs aliquid perturbationis timeretur. Tunc enim conducibilis est aliquo pretextu (vt probationum) extra domum mitti, quam si eorum dimissio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos satis erit, si Præpositus, qui ad id facultatē habuerit, re Domino commendata, et vnus, aut plurium audita sententia (si iudicauerit in Domino cum eis rem esse confereudam) statuatur quod facto opus sit. & exequatur.

Notandum est etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus versantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati sunt; vt Scholastici approbati, & Coadiutores formati; ac multo minus Professis, in quibus charitas & discretionis donū à Spiritu sancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenendus sit; si Deus permittet, vt hoc facere esset necessarium.

vt docere Dominus noster dignetur ea in re, de qua agitur, suā sanctissimam voluntatem.

Alterum, vt id cōferat cum aliquibus, seu aliquo ex domesticis, qui ad hoc negotium aptiores

res ei videantur; & audiat, quid illi sentiant.

4 *Tertium, vt omnē exuendo affectum, & maiori Dei gloria præ oculis constituta, ac communis boni, tum etiam (quoad eius fieri poterit) particularis ratione habita; expēdat hinc inde causas, & statuatur, an dimittere debeat, nec ne.*

5 *Quod ad dimissū attinet, tria itidem obseruētur: primum exterius; vt recedat ex domo, quantum fieri possit, sine dedecore vel*

Bignominia, ac secū oīa sua ferat.

6 *Alterum interius; vt eum dimittere Superior curet, conseruata, quantum fieri potest, charitate ac beneuolentia erga domum, & quanta cum consolatione in Domino fieri poterit.*

7 *Tertium; vt circa statū vitæ studeat eum dirigere vt aliquā cōuenientem viā seruiendi Deo ineat, vel in religione, vel extra eā; pro ut diuinæ voluntati conuenientius fore videbitur. Demum consilio & oratione, & siquid aliud charitas dederit, iuuare curet.*

Vt

is, tum adificationis, statuatur, num illi aliquid amplius, quam quod inuenitur de rebus ipsius, dari debeat, nec ne, et

Ut satisfiat alijs domesticis, & externis, tria etiam obseruentur.

si amplius, quātū.

Reddere rationem causarū, propter quas, aliquis dimittitur, vel non reddere in communi, vel in particulari; magis, vel minus cōueniet: prout is, qui dimittitur, in maiori vel minori existimatione, & magis aut minus domi et foris charus fuerit.

Primum est, vt quantū fieri poterit curetur, nequid perturbationis in alicuius animo ppter dimissionem maneat, * ratione reddita, quantum satis erit; quibus reddi opus sit: abstinendo, quantum fieri poterit, a defectibus, qui publici non fuerint, declarandis; quāuis in eo q dimittitur, nōnulli deprehēsi fuissent.

Alterum, ne male affecti maneant erga dimissum, & quantū fieri possit, ne de eo male sentiant; sed potius eius vicem dolent, & in Christo eum diligant, ac diuinæ Maiestati in suis orationibus, vt eum dirigere, & ei misericordiam impendere dignetur, commendent.

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iuuentur, si qui minori eum ædificatione, quā par esset, domi versantur; & timeant, ne sibi tantundem accidat, si nollent proficere. Et externi itidem, quibus id innotuerit, ædificationem accipiant, quod domi non toleretur id, quod tolerari ad Dei gloriam non debet.

QVO-

QVOMODO SE GERAT IN CAPVT

Societas cum ijs, qui sua spōte recederent, vel quos ipsa dimitteret.

IIII.

Cap. IIII.

Q VI dimittuntur, vel iniussi discedunt, si ad alium locū Societatis se conferant, * videtur nobis in Domino admittendi non esse; nisi prius qui dimisit, vel qui loco præest, vnde discessit, vel Præpositus Generalis, aut qui eius vices gerit, admonitus suum præstiterit assensum; ne defectus cognitionis rerum, aut per sonarum, alicuius erroris in Dei offensam causa sit.

Communicationem autem facultatum, aut gratiarum; quæ ijs vt Societatis membris concessæ fuerant, simul atque mēbra esse desierint, constat cessare.

Declari domus, ad quam redijt, relinquetur; vt consideret, an tãquam hospes sit admittendus, vel non, donec responsum accipiat à Superiore, cuius voluntatem exequi debet.

C 3

B Qui

QVOMODO se habeat Societas cum ijs, qui sponte recedunt, vel ab ea dimittuntur.

Q Vamuis in genere dicatur, eū qui sponte sua, vel dimissus recessit, in aliam domum admitti, nisi cōsulto prius Præposito, in cuius domo uel Collegio fuit, et eius expectato respōso, non debere: nihilominus tamē

prudētiæ Præpo

Declaretur ijs, qui dimittuntur, quod absoluti, maneant à votis simplicibus, si ea iuxta formulā Societati cōsuetā (quæ in quinta Parte videbitur) emiserint: qđq; nulla alia dispēsatōe indigeat.

Ad eos reducendos, qui sine licentia recederent, si prius parum idonei ad Societate habebantur, nulla diligentia opus erit; sed potius dirigantur ad aliud institutum, vbi Deo seruire possint, relaxato illis voto, vt omnes scrupuli eis eximantur.

Si huiusmodi essent, vt Deo gratū fore videretur eos non sic relinquere, præcipue, si ex aliqua vehemēti tēratione, aut ab alijs decepti egressi

B¶ Qui à Societate discedunt, quamuis ad eam idonei videantur, si aliā religionē ingressi, et eiusdem habitu induiti fuissent: nec ligandū esse Societati, nec procurandum videtur, vt eos reducat. Si habitum religionis nō induissent, poterit ea diligentia adhiberi quam ordinata & prudens charitas dictauerit, ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudicatur, quod Deo seruiant.

C¶ Quod ad satisfactionem attinet eorum, qui sponte sua

etione aliqua opus sit, & quantā, an melius censeat, omnino in spiritu mansuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus est, bonū, & ædificatio domesticorum spectanda est.

6 Siquis sponte sua ad Collegiū, vel domum, vnde sine facultate recesserat, rediret, & aliqui idoneus ad Deo seruiendū in ea iudicaretur; considerandū erit, * an veram perseverandi voluntatē afferat, & an sit paratus ad quamuis satisfactionē & probationē: quod si secus esset, ut qui verę pœnitentię signa nō ostendit, admitti nō merebitur.

7 Si, qui fuit merito dimissus, ad eandē domum, vnde dimissus est, rediret, ad quāuis satisfactionē paratus; Si adhuc eadē

rationes **D¶** Cum de illorum, qui sponte sua

redeunt, constantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel alijs probationibus possent constitui; vbi pauperibus Christi ex ipsius amore aliquandiu inseruiendo, suæ stabilitatis & constantiæ specimen præbeant; quod & ad expurgandā præteritæ lenitatis culpam pars quædam satisfactionis esset.

rationes, propter quas fuit dimissus, manerent; per sp. cum est, non esse admittendum: Si non manerent, & qui dimisit, iudicaret Deo gratum fore, vt denuo reciperetur in eandem, vel aliam domum; admoneat Generalem, vel Prouincialem Præpositum; & quod ab eo præscriptum fuerit, exequatur.

Sine recesserit sponte sua, siue dimissus qui 8 redit, si admittitur, denuo examinari debet, & generalem confessionem facere ipso in ingressu ab vltima, quam fecit, inchoando;

& alijs probationibus & experimentis exercebitur: prout Superiori, habita semper ratione

edificationis vniuer-

salis & parti-

cularis,

ad gloriam Dei

videbitur.

TER TIA

TER TIA PARS, DE

IIS CONSERVANDIS

& promouendis, qui in probatione manent.

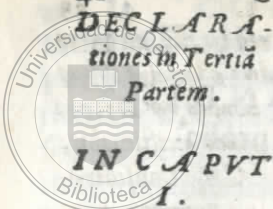
DE CONSERVATIONE

in ijs, quæ ad animam & profectum
in virtutibus pertinent.

Cap. I.

IN ijs admittendis, quos ad nostrum Institutum vocat Deus tale-
tum ad id conueniens conceden-
do; & in dimittendis illis, qui cum
eo careant, se à diuina sapientia non esse voca-
tos ostendunt; considerata sunt, quæ superius
attigimus: ita in eis conseruandis in sua vocatiõe
q̄ retinētur, & p̄batur in domibus & Collegiis,
& in eisdem iuuandis, vt sic proficiāt in via Dei
spiritu & virtutib⁹, vt sanitatis & viriū corporis,
quæ ad laborādū in vinea Dñi necessarie sunt,
ratio habeat; cōsideratione ac p̄uidētia debita
op⁹ est: & ita agetur primo loco qdē de ijs, quæ
ad animā; secundo de ijs, quæ ad corpus p̄tinēt.
Quod ad animam attinet, cū tanti referat, eos,
qui in p̄bationibus uersantur, ab omnibus im-
perfectionibus & q̄busuis impedimentis maio-
ris

DECLARA-
tiones in Tertiā
Partem.

IN CAPVT
I.

DE cōseruatione
in ys, quæ ad
animam per-
tinent.

A¶ **S**I in ali-
quo loco
solicatur uel per-
turbatur aliquis ab hominibus, qui in via spiritus non bene
procedunt; videat Superior, num eundem in alium locum
transmitti expediat, ubi diuino obsequio commodius insistat.
Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de re-
bus ipsius, quantum sit satis ad eum magis inuandum, &
alios, quibus præest.

B¶ Si aliquando permittendum videretur, vt consanguineos
vel amicos, quos, cum esset in seculo, habebat, alloqueretur,
coram aliquo à superiore designato id fiat, et breuiter;
nisi particulares ob causas is, qui supremam curam habet,
aliud statueret. Sic etiam, si aliquis ex ys qui domi sunt, cuius
quam scriberet, non nisi obtenta facultate, litteris ei ostensis,
quem Superior destinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ
mitterentur, ei primo reddentur, qui à Superiore fuerit con-
stitutus;

stitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem
sunt destinatæ; prout in Domino expedire ad maius ipsius
bonum, & Dei glo-

C non debent, nisi * quando, riam existimabit.
& cum quo socio Superiori **C**¶ Considera-
visum fuerit. Nec domi hi bit Superior, num
cum illis pro suo arbitratu aliqui, quibus con-
de colloquantur, * sed cum ijs fidendum uideatur
scripti fuerint; quorum exem- soli mitti possint;
plo **E** si qua etiā qui-
busdam facultas
generalis dari de-
beat, vel non, sed sigillatim eam peti, quandocunque domum
egrediuntur, oportet at.

D¶ Vt plurimum Nouitios inter se conuersari non con-
uenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus, in quibus
loqui necesse sit. Agent vero potius cum maturis, ac prudē-
tibus, qui scilicet à Superiore cuique fuerint designati. Sic
etiam, si duo in eodem cubiculo lectulos suos habent, alter eo-
rum huiusmodi sit, vt minime dubietur, quod alter eius socie-
tate proficiat; & eandem ob causā inter cubicula, quæ scor-
sum unicuique iuniorum assignantur, par est, aliquos ex anti-
quioribus intermisceri.

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinarie vnus
cubiculum alterius non ingreditur; & si cum ea facultate
ingressus fuerit, ostium semper apertum maneat, quandiu
cum alio ibidem fuerit; vt et Superior, & officiales ad
id destinati, quandocunque eis visum fuerit conuenire, in-
gredi possint.

E ¶ simile

CONSTA PARS. III.

plō & spiritualibus colloquijs adificationem accipiat; nō aut̄ offensionē, & proficiat in Dño. Oēs diligentissime curēt portas sensuū suorū (oculorū precipue, aurīū, & lingū) ab omni inordinatione custodire, ac se in pace & vera humilitate interna cōseruare, & eā in silentio, cū id obseruandum est; cū autē loquēdū, in circūspectione & edificatione verborū, & modestia vultus, ac maturitate incessus motuūq; oīum sine vilo impat. etiā aut superbiā signo exhibere; in oībus pcurādo atq; optādo potiores partes alijs deferre, oēs in animo suo tanquā sibi superiores ducendo, & exterius honorē ac reuerentiā, quam exigit cuiusq; status, cū simplicitate & moderatione religiosa exhibendo: atq; ita fiat, vt se mutuo cōsiderantes, in deuotione crescant, Deūq; Dñm nr̄m laudent, quē quisque in alio, vt in illius imagine, agnoscere studeat. In refectione corporis curandū est, vt temperantia, modestia, & decencia interius & exterius in oībus obseruetur. Premittatur benedictio, & sequatur actio gratiarum, quas oēs agere debent cū ea, qua par est, deuotione & reuerētia. Et dum corpus edondo reficitur; sua ēt animę refectio p̄beāt libro aliquo pio potius, quā difficili, quē capere, & a quo oēs inuari possint, legendo: vel id rēporis aliquis, cui a Superiorē

CVM DECL. C. I.

riore id iniungetur, concionabitur; vel aliquid simile ad Dei gloriam fiet. E ¶ simile quid erit, litteras, quæ ad adificationem faciunt, legere; & si qua alia exercitatio aliquando conuenire videretur. F ¶ Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligēdum est, quæ habet penes se vel alios; quā de iure vel actione, quæ ei competit ad bona, quæ sperat; siue secularia illa, siue eclesiastica sint. Quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis; vel eius, cui ille facultatem committauerit, arbitrio relinquatur. uel

Uniuersidad de
G *Ante-*
gressu quibus de
 bonis suis tēpora
 libus pro suo arbi
 tratu statuere po
 test. sed postquā
 ingressus est, tā
 de ecclesiasticis,
 quā de seculari-
 b^{us} disponat opor
 tet ita, ut decet
 virū spiritualis
 vitæ sectatorē.
 Ideoque, cū exi
 stimaret in con
 sanguineos ea ef
 se dispensanda,
 cōmittere id de
 bet iudicio uni
 us, vel duorum,
 vel trium viro
 rum, qui & do-

ctrina, & pietate cōmmentur, & eidem ac quiescere,
 & quod illi sentient perfectius, & Deo ac Domino no
 stro gratus esse, habita omnium circumstantiarum ratio
 ne (vt in Examine, pagina decimanona, fufius dicitur)
 exequi debet.

H *Rectores, vel Prapofiti locales, vel Provinciales,*
vel quicunque alij, cum quibus agit, qui sic habet in animo

sua

vel confidentia; & * tunc qui se
 exuit bonis suis, sequatur Christi
 cōfilia: pro sua tamē deuotione
 ad hoc poti^{us}, quā ad illud op^{us}
 dispensare bona sua, uel eorum
 partem poterit; prout in Domi
 no intellexerit ad diuinū bene
 placitum magis conuenire; ut in
 Examine dictum est.

Intelligent etiam quòd mutuo
 dare, uel accipere, uel dispensare
 quidquam de ijs, quæ domifunt,
 minime possunt, nisi Superior
 conscius consensum præstiterit.

Qui in ingressu ipso, uel post
 ingressum ad Obedientiam mo
 tus sua deuotione, uellet bona
 sua uel eorum partem in Societa
 tis subsidium dispēfare; * haud
 dubie opus faceret maioris per
 fectionis

fectionis

fectionis, alienationis, & abnega
 tionis vniuersi amoris proprij
 non descendendo tenero quodā
 affectu ad particularia loca, nec
 iuxta illū sua bona huic potius,
 quā illi applicādo: quin potius
 exoptādo maius & uniuersalius
 bonum Societatis (quæ tota ad
 maiorem Dei gloriam, ac vniuer
 sale bonū, & vtilitatem anima
 rum instituta est) hoc iudicium
 ei relinquat, qui eius uniuersæ
 curā habet, num applicari huic
 loco potius, quā illi in eadem
 Prouincia debeat: quandoqui
 dem ille melius, quā quisquā
 alius intelligere potest, quid cō
 ueniat, & quid maxime vrgeat in
 omnibus eius locis, ratione ha
 bita Regum, Principum, ac alio
 rum potentatuum; ne eis caussa
 vlla offensionis detur; sed ad ma
 iorem ædificationem omnium &
 spiritualem vtilitatē animarū,
 & gloriam Dei omnia cedant.

nis tolerandum; sperando quod ea cessabit aliquando; supple
 bitq; diuina bonitas quod ad suam maiorem gloriam &
 maiorem

sua bona dispen
 sare, ut in ceteris
 rebus, ita & in
 hac quod perfe
 ctius est, quodq;
 maioris meriti
 in diuino conspe
 ctu, ei repræsen
 tare debent. Ni
 hilominus, si in
 eo propensio ani
 mi ad locū vnu
 potius, quā ad
 alium (quamuis
 imperfectum id
 sit) cerneretur;
 etiam si iudicio
 Superioris suum
 submittere uel
 let: certiore mē
 reddere Præ
 positum Genera
 lem poterunt, uel
 eum, qui eius ge
 rit vices, an sit
 aliquid huiusmo
 di imperfectio

maiorē ipsius per se Doceatur quō ab illusionib⁹
clione deesse cernit. Demonis in suis spiritualibus
 exercitationib⁹ caueant, & quō se cōtra oēs ten-
 tationes tueatur: simul rationes sciāt quæ adhi-
 beri possint ut eas superēt, & ad ueras solidasq;
 uirtutes cōsequendas insistāt, siue plures ad sint
 uisitantes spirituales, siue pauciores: curent
 uero sēper in uia diuini seruitij pgressū facere.

Vtantur quotidie conscientie suæ examina-
 tione consueta, & octauo quoque die saltem ad
 Confessionis & Communionis sacramenta ac-
 cedant; nisi aliqua de causā aliud Superiori ui-
 deretur: & unus omnium sit Confessarius ab
 eodem Superiore constitutus:

I ¶ Conuenien-
ter non posset fieri
propter multitudi-
nem, vel quod ali-
quis ab alio Con-
fessario magis
quā ab ordina-
rio iuuari posse ui-
deretur propter
causas, quæ pos-
sent accidere; quas
considerabit Supe-
rior, & quod in
Domino iudicauerit conuenire, providebit.

Perutile

K ¶ Perutile erit, esse domi aliquē
 *virum fidelem & in rebus spiri-
 tualibus sufficienter versatum;
 qui instruat eos ac doceat, quo-
 modo & interius, & exterius sese
 habere debeant, & ad id eos hor-
 tetur, & in memoriam redigat, & amanter ad-
 moneat: quem omnes qui in probatione sunt
 diligant, ad quem in suis tentationibus confu-
 giant, cui confidenter sua omnia detegant, & à
 quo consolationem & auxilium in omnibus
 sperent in Domino: & admoneantur, quod nul-
 lam debeant celare tētationē, quam huic, uel
 Confessario, uel Superiori, non aperiant; immo
 vero totam animam suam illis integre manife-
 stam esse, pergratum habeant: nec solum defe-
 ctus aperiant, sed etiā pœnitentias, uel mortifi-
 cationes, & deuotiones, ac uirtutes omnes,
 voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi
 à rectitudine deflecerent, nolentes suo proprio
 sensu duci; nisi cōueniat cum iudicio illorum,
 quos Christi Domini nostri loco habent.

I ¶ Anteuertere oportet tētationes, adhibitis ea-
 rū cōtrarijs: ut cū qs animaduertitur ad supbiā
 esse propēsus, exerceri is debet in reb⁹ abiectio-
 ribus, quæ ad humiliandū ipsū utiles futuræ ui-
 deant: & sic de alijs prauis animæ p̄pensionib⁹.

D

Præ

K ¶ Hic erit
 Magister Noui-
 tiorum, uel quem
 Superior ad hoc
 munus ut aptio-
 rem constituet.

¶ **U** *foemina* nō ingrediantur domos, nec Collegia Societatis, *ferē sē* per debet obseruari. *Sed si illa eximia* charitate, vel auctoritate simul cū charitate essent conspicuā; prudentia Superioris iustas ob causas, ut illa (si id optarent) videndi gratia ingrederetur, posset dispensare.

M *¶* **C**uiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiā profani, & alia id genus. **N** *¶* **I**n correctionibus (licet prudentia rebus particulāribus adhibita hūc ordinē mutare possit) est aduertendū, quod primo in cha-

ritate honestatis & decentiæ ratione cōuenit, * foeminas L nō ingredi domos nostras, nec Collegia; sed tātum ecclesias: & arma nulla nec * instrumēta M rerum vanarum domi haberis; sed tantum ea, quæ faciunt ad finem illū diuini seruitij & laudis, quem sibi præfixit Societas.

* **I**n correctionibus & poenitētijs iniungendis qui modus teneri debeat prudenti charitati Superioris, & eorum, quos sibi substituerit, relinquetur; qui in eis rationem habebūt dispositionis psonarū, & ædificationis vniuersalis & particularis earū ad gloriā Dei. Poenitentias vero humidi prōpta volūtate quisq; admittere deberet cū vero emendationis & spiritualis profectus desiderio; etiā si propter defectū non culpabilē iniungerentur.

Syndicus domi constituatur: cuius erit officiū, obseruare in oībus quod ad honestatē & decentiam externā pertinet, eccle-

siani &

siā & domū plustrando, & siquid nō conueniat adnotādo; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, cōmonefaciendo, si id facultatis ei: ut vtilius in Dño suo fungatur officio, tribuetur.

- 17 Curēt omnes ex morbis corporis, fructum capere nō solum sibi sed etiā ad aliorū ædificationem, non impatientes aut morosos se exhibendo, sed potius patientiam magnā habendo, & præferēdo, ac obedientiā Medico, & infirmorum præfecto præstando, verbis pijs & ædificationem facientib; utendo, quæ ostendant ægritudinem acceptari ut donū de manu Creatoris ac Domini nostri; quādoquidem nō minus donum est quā sanitas.

- 18 Idem sapiamus, idē, quoad eius fieri possit, dicamus omnes, iuxta Apostolū.

* **D**octrinē igitur differētes nō admittātur, nec verbo in cōcionib; vel lectionib; publicis, nec scriptis libris (qui quidem ædi nō poterūt in lucē line appro-

ritate ac dulcedine, qui peccāt, sunt admonēdi; secūdo in charitate quidē, sed eo tamen modo, ut eis confusio et rubor injiciatur; tertio amor, ea, quæ timorem incutiant, adycentur. De publicis autem defectibus publica debet esse poenitentia, q̄s tantum, quæ ad omnium ædificationē faciunt, declaratis.

O *¶* **N**ouæ opinionēs admittendæ non sunt; & si quis aliquid sentiret, quod discreparet ab eo quod Eccle-

D 2 ba-

sia

Univ. Acad. de B. J. et eius Doctores cōmuniter sentiūt suū sensū definitiōis suae Societatis debet subycere, ut in Examine declaratū est.

In opinionibus ēt, in quibus catholici Doctores uariāt inter se, uel contrarij sūt, ut cōformitas ēt in Societate sit, curādū est. P. Ferēdā nō est inter ullos domesticorū perturbatio, uel ira mutua; et si aliquid huiusmodi accideret, curetur, ut statim cū satisfactiōe debita in gratiam inuicem redeāt.

ib. illi qui aliis (si aliter peculiares ob causas nō iudicarentur cōuenire) & oēs alij Sacerdotes, q̄ ei videbūt, aliquādo intra annū officiū, uel officia corū, q̄ inseruiūt domui ad tēp' aliq̄ obibūt; quo alijs gratius reddatur huiusmodi ministeriū, in quo ad maius Dei seruitiū & gloriā sunt cōstituti.

Expli.

10 Explicetur aliquot dieb' in singulis hebdomadibus Doctrina Christiana, ac

Q*modus bene & cum fructu confitendi; communicandi, missam audiendi, & in eadem ministrandi, orandi itidem, meditandi, & legendi p̄ captu vniuscuiusq; tradatur; cureturq; non solū ut addiscant quæ conueniunt, sed etiā ut memoria teneāt, & exerceant quæ didicerint; omnesq; suum tempus rebus spiritualibus impendant, & deuotioni querendæ pro mensura gratiæ Dei ipsis communicatæ insistant: R ad quod* conferet aliqua exercitia spiritualia illis, qui nondum se exercuerunt in eis, vel omnia tradere; prout unicuique conuenire in Domino iudicabitur.

Conuenit

neat, melius in Domino possit eūdem inuare.

R. Cum ijs, qui ex se exercitiorum spiritualium intelligentiam habent, & in ipsis facile progrediuntur, ac methodum in eisdem bene procedendi habent, vel qui alijs occupationibus distinentur, poterūt omnino, vel certe ex parte, Superiores in communibus huiusmodi regulis dispensare.

D 3

Quosdam

Q. Præter modum bene confitendi, tempus etiam eis designetur, intra quod si ad confessionem non accederent, subtrahatur eis cibus corporis, donec cibum spiritus sumant. Qui autem alij, quam suo Confessario designato confiteretur, debet postmodum (quantum recordari poterit) eidem suo Confessario totam suam conscientiam aperire; ut, nihil ignorans, quod ad eā perti-

Quosdam, qui quamuis ad spiritualia exercitia apti sint, nondum tamen ea sunt experti, operæ pretium erit aliquando inuare, ad particulares considerationes descendendo, quæ ad timorem & amorem Dei, ac virtutum, & ad executionem earum, prout ratio conuenire docuerit, incitent.

Eis, qui ad huiusmodi exercitationes apti non esse videntur, qualis ex Coadiutoribus temporalibus aliquis esse posset, proponi debent ea, quæ ipsorum captui conueniant, & quibus ad seruitiū Dei ac Domini nostri illi inuentur.

S ¶ Qui domi

concionatur, reprehensio ali- cuius ex fratribus domesticis, vel ipsius Societatis non attingant. Idem caueant qui in ecclesijs concionantur; nisi prius Superiorem ea de re consuluerint; quauis possit unusquisque & se, et fratres suos simul ad progressū maiori obsequio Dei (quod po-

tius

Conuenit oēs exerceri (si aliquem Superior nō eximeret) * in concionibus domesticis: vt, præterquam qd vtiliter in hoc expēdetur aliqua hora à prædio, animetur & aliquē vsum cōparent (quod ad vocem & modum attinet & ad reliqua) & vt specimen etiam eius talenti, quod in hoc genere Dñs eis cōmunicat, præbeant; & vt suos bonos conceptus ad suam & proximorū ædificationem exprimant, de ijs crebro tractātes, quæ ad sui abnegationē & in virtutibus profectū, & omnimodā perfectionem attinent; ad ea se inuicem exhortando, & præcipue ad unionem & charitatem fraternam.

Magn.

11 Magnopere cōferet, deuote, quoad fieri poterit, ea munera obire in quibus magis exercetur humilitas & charitas. Et in uniuersum

T loquendo, quanto aliquis se arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorē erga summā Maiestatem se præstiterit; tāto eū in se liberaliorē etiā experiet; & ipse indies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia vberiora recipiēda.

12 Expedit in primis ad profectū, & valde necessariū est, vt omnes perfectæ Obedientiæ se dedāt, Superiorem (quicunq; ille sit) loco Christi Dñi nostri agnoscētes, & interna reuerentia & amore eū prosequētes: nec solū in executione externa eorum, quæ iniungit, integre, prōpte, fortiter, & cū humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationib⁹ obediant,

ti⁹ in domesticis, quā in publicis in ecclesia concionibus conuenit) excitare.

T ¶ Coniūgi magis cū Deo, ac liberaliorem se in eū exhibere, est se totum immobili ter diuino seruitio mancipare; quod illorū est, qui votis emissis Deo se dedicant. Quauis autē id multum inuēt ad vberiorē gratiā accipiendam; ne mini tamē præcipiendū est, vt id agat, nec primo biennio quisquā vltimo modo ad id cōpellatur. Quod si

sponte ex sua deuotione ad vota sua ante biennium exactum emittenda mouerentur; nec in manibus cuiusquam ea admitti, nec solemnitas adhiberi debet: sed quisque in secreto animi sui id offerat Deo ac Domino nostro. At cū id sint facturi

D 4 conue-

conuenit, ut formulam, quæ consuevit in votis simplicibus obseruari, petant, & scriptum habeant quod Deo p̄ omiserunt, ad suam memoriam confirmandam.

V Conferet, ut Superiores aliquando occasione præbeant ijs, qui probantur, exercendi obedientiæ & paupertatis uirtutē, eosdē rēta do ad maiorem ipsorū utilitatē spirituales eo modo, quo Dominus Abraham rētauit; ut et specimē uirtutis suæ præbeant, et in eadem crescant. In eo tamen, quoad eius fieri possit, mensura et proportio iuxta uirtutis cuiusq; uirtutes, ut discretio dicat, obseruetur.

diat, licet* difficilia & secūdu sensuualitatē repugnātia iubeat; verū ēt conentur interius resignationē & verā abnegationē propriæ uolūtatē & iudiciij habere; uoluntatē ac iudiciū suum cū eo, quod Superior uult & sentit, in oībus rebus (ubi peccatū nō cerneretur) oīno cōformātes, p̄posita sibi uolūtate ac iudicio Superioris p̄ regula suā uolūtatis & iudiciij; quo exactius cōformētur primæ ac sūmæ regulæ oīs bonæ uolūtatis & iudiciij, quæ est æterna bonitas & sapientia.

Et ut magis in Obedientiæ uirtute se exercent, cōuenit, atq; etiā valde necessarium est, ut non solū Superiori Societatis vel domus, sed etiā subordinatis officialibus, qui ex illo auctoritatem acceperunt, in ijs omnibus, in quibus, super ipsos potestatem habent, obediāt; & assuescāt non intueri, quis ille

X ¶ Quamuis

ille sit, cui obediūt, sed poti⁹ quis ille, p̄pter quē & cui in oībus obediunt, qui est Christus Dñs.

15 Diligant oēs Paupertatem, ut matrem, & iuxta mensuram sanctæ discretionis suis temporibus ei⁹ effectus aliquos experiātur; & ut in Examine dictū est, parati sint post primum annū exactū ad tēporalia bona distribuenda, quandoquē; a Superiore iniunctum id fuerit; & ea ratione seruata quæ ipsis in Examine p̄posita fuit. fol. decimonono

16 Oēs rectam habere intentionem studeant nō solum circa uitæ suæ statum, verum etiam circa res oēs particulares, id semper in eis sincere spectantes, ut seruiant & placeant diuinæ bonitati p̄pter seipsam & p̄pter charitatē, & eximia beneficia, quib⁹ præuenit nos; potius quā ob timorē pœnarū, vel spem præmiorum (quāuis hinc etiā iuuari debeant) & crebro admoneantur ut in oībus quærant Deum exuentes se, quātum fieri potest, amore oīum creaturarū; ut affectū uniuersum in ipsarū Creatorem cōferant, cum in oībus creaturis amādo, & omnes in eo iuxta sanctissimā ac diuinam ipsius uoluntatē.

17 Studium, in quod incūbent qui in domibus Societatis probantur, id esse debet quod eos magis ad superius dictam abnegationem sui, & in uirtutibus ac deuotione profectū iuuabit

*Stu

Univ. Quamuis in genere loquen- do, studia litterarum in domibus Societatis nō te- neantur; quicun- que tamē prædi- cationi, et confes- sionib⁹ audiēdis vacāt, studium adhibere possūt ad ea, quæ ipsi- usui futura sūt. Et si alicui par- ticulariter cōue- niret alijs etiā re- bus studere; pru- dentia Superio- ris relinquatur, ut id consideret, et in eo dispēsset.

Studia vero litterarum, in uni-
uersum loquendo, in domibus
non erunt; nisi cum quibusdam,
peculiarib⁹ de causis, dispēsatio-
ne opus esse videretur. Collegia
enim, ad litteras addiscēdas sunt;
domus vero ad eas, quas didice-
runt, exercendas; vel ad præparan-
dum earum fundamentū, humi-
litis scilicet, ac omnis virtutis
in iis, qui operam eis sunt daturi.
Sit qui singulis hebdomadibus, 21
vel saltem decimoquinto quoq;
die hæc, & similia omnibus in
memoriam redigat; vel illi hæc le-
gere teneantur: ne pro nostræ fra-
gilis naturę conditione obliti ab
eorum executione cessent. Et ali-
quoties singulis annis oēs à Supe-
riore sibi pœnitentias iniūgi pro-
pter defectū observationis Regularum petāt;
ut hæc cura indicium sit illius, quā de suo pro-
fectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE

Corporis. Cap. II.

VT nimia sollicitudo in iis, quę ad corpus per-
tinēt, reprehensibilis est; ita cura moderata
tuendæ

tuendæ ad diuinū obsequiū valetudinis ac viri-
um corporis laudē digna, & ab oībus adhiben-
da est: & ea de causa, cū animaduernerint aliqd
sibi nocere, vel quid aliud necessarium esse cir-
ca victū, vestitū, habitationem, officiū, aut exer-
citationem, & sic de aliis rebus, admonēat oēs
ea de re Superiorem, vel quem ad id Superior
constituerit, duo interim obseruātes; Primū vt
antequā ad eū quid referant, se ad orandū re-
cipiant; & post orationē, si senserint rem defe-
rendā ad Superiorem, id faciant; Alterū, vt cū
verbo aut scripto breui (ne excidat memoria)
Superiori rē exposuerint, ei totā curā rei exposi-
tæ relinquāt: & quidquid ille sta-
tuerit, optimū ducāt; * nec contē-
dere, aut vrgere per se, vel alium
(siue concedatur quod petitur, si-
ue nō) pergant: qñquidē sibi per-
suadere debēt, id magis expedire
ad diuinū, beneplacitum ac suū
maius bonum, quod Superiori, re
intellecta, in Dño visum fuerit.
Statuatur tempus quoadeius
fieri poterit edendi, cubandi, sur-
gendi

In Cap. II.

Alicet, qui
Lexponit
quod necessariū
sibi existimat,
non debeat ex se
idem denuo pete-
re nec vrgere: si
Superior tamen
nondū satis intel-
lexisset, & de-
clarationem vel
let maiorem; ea quidē danda erit. Et si forte ex obliuione nō
provideret, cum tamē significasset se velle id facere; nō erit
ab re

ad re debet cum modestia ei in memoriam reducere, vel re
presentare.

B Quamuis
ordinē temporis
in refectione et
somnia ut pluri-
mū oēs observa-
re debeant; si ca-
men peculiares
ob causas alicui
aliud cōueniret;
videat Superior,
num dispensatio-
ne cum eo sit utē-
dum, nec ne.

C In vesti-
tu habēda est ra-

tio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris et ab indecoro defen-
di. Ceterū cōuenit, ut, qui probatur, vestitus rōne, ad mortifi-
cationē et abnegationē sui, et ad mundū eiusq; vanitatē sub
pedibus conculcādā iunetur; et id quidē quātū cōsiderata na-
tura, cōsuetudo, officiū, et alia personarū circumstātia patiētur.

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant,
videtur in ijs, quæ ad vestitū atinent, magis, quā cū ijs,
qui probantur, ratio haberi posse decetia exterioris et cōmo-
ditatis propter studiorū laborē, & quia Collegia redditus
habent: quamuis superflua semper evitari oporteat. In parti-
cularibus vero, prout unicuique conuenit, procedatur.

D A prandio, præsertim in æstate, per vnius, vel
duarum

spiritus obruatur, & corpus de-
trimentū patiatur, ita aliqua cor-
poralis exercitatio, quæ virumque
innet, omnibus communiter cō-
uenit, etiam illis, qui mentalibus
exercitijs debēt insistere; quæ qui-
dem externis interrūpi deberent
& non continuari, nec sine men-
sura discretionis assumi.

Corporis castigatio immodera-
ta esse non debet, nec indiscreta
in vigilijs, & abstinentijs, &
alijs poenitentijs externis, * ac la-
boribus; quæ & nocumentum in-
ferre, & maiora bona impedire
solent.

exercitijs occu-
pari poterit. Sed nec extra huiusmodi horas labores nimium
continuari sine aliqua relaxatione, vel cōuenienti recrea-
tione debebunt.

E Tēpus somno tribuendū, in genere loquēdo, intra sex-
ta et septima hora spaciū debere esse videtur: (nec sine indu-
tis dormiendū est, nisi necessitatis alicuius excusationem Su-
perior admitteret) sed quia in tanta varietate personarum
ac habitudinum certa regula præscribi nequit; ut detraha-
tur, vel addatur huic tempori, Præpositi prudentia relin-
quetur; qui curabit, ut quisq; quod necessitas naturalis exi-
git, retineat.

F Quamuis unusquisque paratus esse debeat ad quoduis
officiū

officium assumendum, quod ei fuerit impositum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robustiores ac fortiores homines requirunt (qualia sunt officia Sacristæ, Ianitoris, atq; Infirmarii) homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum rationem præditi sunt, quantum fieri potest, constituantur.

¶ Cura habeatur agrotorum magna; quorum agrotudo simul atq; infirmorum Præfectorum indicata fuerit, si senserit ille rem

esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vnus tantum ordinarie esse debet; si in casibus quibusdam Superiorem aliud non videretur. Obseruetur autem tam in victus ratione, quam in medicinis quod Medicus præscripserit, quantum fieri poterit; nec infirmus

solent. Ideo suo Cōfessario delegi ab vnoquoq; conuenit quid in hac parte faciat; qui si iudicat excedi mensuram, aut certe dubitat de excessu, illum ad Superiorem remittat. Hæc autem omnia eo fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusque nostris Deo Domino nostro maior gloria deferatur.

Sit aliquis domi, qui præsit in iis, quæ ad corporis bonam valitudinem pertinet, tum conseruandam in sanis, & quidem in iis præsertim, quæ ex ætate, vel alijs de causis sunt debiliores, tum restituentem in ægrotantibus* cui debeant omnes, si male se habere extra ordinarie senserint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, cōuenienti prouideatur.

In ijs, quæ pertinent ad rerum

tempora-

his quidquid curet; sed illud potius studeat, vt patientiam et obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum omnium Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quamuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragere, & vitam agere in quauis mundi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen, si experimento comperiretur aliquis ferre non posse alicuius regionis cœlum, & male habere continenter cernere. Superiori considerandum relinquatur, num ille migrare alio debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio vacare possit.

temporalium conseruationem. Non erit tamen præter curam illam, quam omnibus charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; vt tantumquæ bona Domini nostri IESU Christi propria ea curet. Ad alias etiã functiones necessarias,

H & eas præcipue* quæ honestius domi, quam foris fiunt, curandum est, vt officialium necessarius numerus constitutatur; & expediat vt huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorent, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semper dirigendo. direct.

QVART. DECL.

QUARTA PARS
DE IIS, QUI IN SOCIE-
tate retinentur, instruendis in lit-
teris & alijs, quæ ad proximos
iuuandos conferunt.

P R O O E M I V M.

CVM scopus, ad quem Societas re-
cta tendit; sit, suas ac proximorum
animas ad finem vltimum conse-
quendum, ad quem creatæ fue-
runt, iuare; cumque ad id, præter vitæ exem-
plum, doctrina & modus eam proponendi sint
necessaria; postquam in ijs, qui admissi sunt ad
probationem, iactum esse videbitur ab nega-
tionis propriæ & profectus in uir-
tutibus necessarij cōueniens fun-
damentum; de litterarum ædifi-
cio & modo eis vtendi agendum
erit; quo iuare possint ad magis
cognoscendum magisque ser-
uiendum Deo Creatori ac Domi-
no nostro. * Ad hoc Collegia, &
aliquando etiam Vniuersitates,
vel Studia generalia Societas am-
plectitur; in quibus qui bonum
sui specimen in domibus dum
proba-

**DECLARA-
tio in præmi-
um quartæ
Partis.**

AQ**U** CUM sco-
pus ac
finis, ad quem
tendit hæc so-
cietas, sit, va-
rias mundi par-
tes ex obedi-
entia

probarentur, præbuerunt, nec
tamen doctrina ad nostrum in-
stitutum necessaria satis instru-
cti accesserunt; in ea & in alijs
rebus, quæ ad iuuandas animas
conferunt, instruuntur. Prius er-
go de ijs, quæ ad Collegia; dein
de de ijs, quæ ad Studia genera-
lia pertinent, dicetur; cum eo
fauore, quem diuina Sapientia
ad maiorem gloriam laudēque
suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

neccesarium esse,
vel in primis rationi consentaneum visum est, ut qui in eam
sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum
eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eru-
diti pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex pau-
cis maior pars iam a susceptis laboribus vellet conquiescere:
perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui
boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse,
tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tū
propter magnā sui ipsorum abnegationem. Ideo nobis omni-
bus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem
laudē & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia
via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bo-
norum morum & ingeniorum indole spem facerent, quod
in probos simul ac doctos viros ad colendā Christi Domini
nostri vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum

is conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ commissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressum faciant ijs, qui eidem obsequio se totos impendunt. Primo ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agatur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA

Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum.

Cap. I.

Quoniam valde æquum est, vt (quod in nobis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ correspōdeamus, quib⁹ diuina bonitas ad fundationem ac dotationem Collegiorum vtitur administris: Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel pro eius Fundatore, & benefactoribus

bus viuis & mortuis celebretur.

2 Initio item cuiusque mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdē semel offerre idem sacrificiū perpetuo debeant. Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq; A possessio Societati tradita est, *

IN CAPVT
Primum quartæ
Partis. De memoria habēda
Fundatorū.

cū solēnitate Missa p Fundatore & benefactorib⁹ celebretur: & id temporis in eodem Collegio quicunq; Sacerdotes affuerint, eodē sua referēt sacrificia.

A Sollemnitates eo modo intelligatur, qui Societati sit vñtatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.

3 Eodem die candela cerea Fundatori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime cōiūctus, aut illi demū, quē ipse Fūdator designauerit: in qua cā-

B Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, tēporis successu nō esset aliquis de posteritate Fūdatoris; mitti candela poterit alio, ubi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari constitui poterit, vbi ex eius progenie aliquis iūeniretur; uel in altari cōstitui poterit, vbi diuinū sacrificium celebrat nomine et loco Fundatoris huiusmodi.

Cuotionis insignia extent. * illa vero testabitur Societas, quā Fūdatōri in Dño debet, gratitudinē.

Cum Per huiusmodi cādela significatio sit gratitudinis erga Fundatores tenēda, nō iuris patronatus, vel actionis vllius.

E 2 quæ

que illis, aut eorū
successoribus ad
Collegiū vel eius
bona temporalia
competat. Nihil
enim tale erit.

D ¶ In Commu-
nitatibus, vel Re-
bus publicis, que
non moriuntur, di-
centur huiusmodi
Missæ pro earum
defunctis, & pro
illis præsertim,
qui de nobis me-
lius meriti sunt in
Domino.

E ¶ Quod dictū
est, observari oī-
no conueniet erga
eos, ad eandē illā intentionem orare
debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis
nomine utrique obligantur in Domino.

Fundatores præterea ac benefactores Colle-
giorum participes peculiariter efficiuntur om-
nium bonorum operū, quæ tum in ipsis Colle-
giis, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt.
* In vniuersum autē tum Fundatorib⁹, tum etiā E
ipforum 6

CONST. PARS. IIIL

Cū primum Societas in Col-
legiū alicuius possessionem vene-
rit, Præpositus Generalis curet
indici per vniuersam Societate,
vt quilibet Sacerdos ter sacrum
faciat p supstite Fundatore ipsi⁹
Collegii ac benefactoribus; vt il-
los sua benignitate Dñs in re-
bus omnibus dirigat, & suis do-
nis semper augeat. Rursus, * cū D

ex hac vita illi excesserint, cura-
bit idem Præpositus Generalis,
ubi primum rescuerit, vt p totā
Societate singuli Sacerdotes ter
sacrum p animabus illorum fa-
ciant. Quoties aut dictum est,

Missas esse a Sacerdotib⁹ celebrā-
das; ceteri oēs, qui in Collegiis
degunt, ac Sacerdotes non sunt,
ad eandē illā intentionem orare

CVM DECL. C. IIIL

ipforum necessariis & quoad vi-
uūt, & postquā obierint, peculia-
riter sese deuinctā esse Societas
ex charitate cognoscat, vt omni
officio illos prosequatur, quod a
nobis præstari iuxta minimam
hanc nostram professionem ad
diuinam gloriam possit.

**DE IIS, QVÆ AD RES TEMPO-
rales Collegiorum pertinent.**
Cap. II.

- 1 **A**D Collegia, quæ libere Societati offeruntur,
vt iuxta suas Cōstitutiones omnino eis uta-
tur, admittenda, Præpositus Generalis nomine
totius Societatis plenam potestatem habebit.
- 2 Si Fundator aliquas cōditiones eigeret or-
dini ac modo procedendi Societati cōsueti nō
omnino cōsentaneas; eidem Præposito Genera-
li (auditis sententiis aliorū, quos ipse de huius-
modi rebus melius iudicare censebit) confide-
rādum relinquatur, an omnibus perpensis vti-
le sit futurū Societati ad finem diuini seruitiū,
quem sibi præfixit, huiusmodi Collegiū admit-
tere, nec ne. Sed si temporis decursu se grauari
eo onere animaduertet Societas, poterit ipsa in

Congregatione generali id proponere, & statuere, ut relinquatur Collegiū huiusmodi; vel prospicere, ut onus temperetur, vel certe, ut ad onus id ferendū vires maiores præbeantur. Hoc

IN CAPVT

II.

De ijs, quæ ad Collegiorum res temporales pertinent.

A ¶ **R**apostolus Generalis simul cum Societate, nū admissa iam Collegia vel domus relinquere debeant,

an retineri, statuat. Id tamen in Congregatione generali fieri posset; et etiam sine illa, missis nimirum suffragijs ab ijs, qui eas habent suffragij. Et tunc nō potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquatur, vel eius partem ullis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui alias hanc auctoritatem sibi in fundatione reservauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id quod sic relictum fuerit. Si uero huiusmodi nō intercesserit reservatio; poterit procedere Societas iuxta suū institutum, prout ad Dei gloriam magis cōuenire indicabit.

B ¶ De non

ea vniuersa cōmunicari meli⁹ est. **B** ¶ In Collegijs Societatis* nec cura animarum, nec obligationes ad Missas celebrandas, neque alia huiusmodi admittantur, quæ a studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quærentur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus alijs, vel ecclesijs Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequiū & animarum auxiliū esse debet.

*Possessionem

(quæ tamen non sit animarū cura) admittere; si causa sufficiens ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexigua aut nullius futura esset. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus ullos habent, nec ipsi ita stabilem habitationē, huiusmodi obligationes non tolerantur. De alijs obligationibus lectorum vel Lectorū non hic agitur: verūtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec ultra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriam iudicauerit, assumuntur.

E 4

C ¶ Societas

B ¶ De non admittendis obligationibus, &c. sic intelligitur, quod Missarum obligationes uel huiusmodi, quæ assignato redditui commensurata videantur, assumi nequeunt. Nō tamē perinde inconueniens existimatur, aliquā facilem & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarū

Societas in
vniuersis Scholasti-
corū suorum iux-
ta litteras Apo-
stolicas redditū
administratio-
nē exercebit per
Praepositum Ge-
neralem, vel Pro-
uincialem, vel
aliū, cui Gene-
ralis id commise-
rit, ad defenden-
das & conservā-
das possessiones
& redditus Col-
legiorum etiam
in iudicio, cum
id conueniens uel

id conueniens uel nerale
 necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, uel eorum,
 quibus ille facultatem dederit, admittere quicquid præ-
 terea Collegijs ad sustentationem & incrementum eorum in
 rebus temporalibus donaretur.

¶ D Qui disponuntur, ut ad Collegia mittantur, illi sunt, qui in domibus probationum versantur; et qui ex domibus Societatis professæ, vel domibus probationum ad studia mittuntur.

E ¶ Qui negotia Collegiorum extra ea gerunt, in primis
intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis, vel alio-
rum Principum curia negotia Societatis gerunt. Verum

quia

quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat,
Præpositus Generalis servata proportione debita, per se, vel
aliū id statuet. F. C. C. dicitur.

neralem cōstituetur, possint. At
F* Generalis cum nec in suū, nec
in vllorum cōsanguineorū suo
rū, nec in professā Societatis vsū
bona temporalia Collegiorum
possit conuertere; eo purius sese
in eorum superintendētia ad
maiorē gloriā & seruitiū
Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegiis, quæ duode-
cim Scholasticos (præter Præcep-
tores) ex propriis redditibus
alere

nus expendi in usum illorum, qui Collegijs utiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarii, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spirituali vel temporali Collegiorum huiusmodi utilitati vacant. Sine tali etiam causa posset expendi aliud, quod exiguum sit, cum quovis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cum per Collegia in hanc vel illam partem transiit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, ut nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde vero contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.

G T Quamuis

Univ. de
74
Quamvis hoc
ita se habeat: si
tamē benefacto-
res essent, qui pos-
sionem aliquā
vel redditū dare
vellēt, admitti il-
la possent; ut tā-
to maior nume-
rus Scholastico-
rū, ac Præceptorū
ad maius diui-
num possent obse-
quiū sustentari.

CONST. PARS III.

alere possunt, ob maiorem popu-
li ædificationem * nec petantur
eleemosynæ, nec illæ, aut dona vl-
la oblata admittantur. Si reddi-
tus minores fuerint, quàm huic
numero alendo sufficiāt; admitti
quidē, non autē peti aliquæ elee-
mosynæ possent; nisi tāta pauper-
tate Collegiū premeretur, ut etiā
petere, saltē à quibusdam, esset ne-
cessariū. Tūc enim (maius diuinū
obsequiū & vniuersale bonū præ-
oculis semper habendo) peti elee-
mosynæ, immo & ostiatim ad
tempus, quandocunque necessitas id exigeret,
emendicari poterunt.

IN CAPVT III.

DE SCHOLASTICIS,
qui in Collegijs cōstituētur.

De Scholasticis,
qui in Collegijs
constituuntur.

Cap. III.

Quod ad Scholasticos attinet,
ad quorum institutionē Col-
legia assumuntur, in primis qua-
les esse debeant, ut ad ea vel mit-
tantur, vel admittantur, confide-
rare in Domino oportebit.

Primum omnium cū aliquo ex quinque illis
impedimentis in Prima Parte dictis * nullus in
Collegio

CVM DECL. C. III.

75

Collegio aliquo Societatis inter *neus à Christi V i*
Scholasticos collocari poterit. *cario, ut i aliqua*
Et præter Coadiutores ad mini- *domo Societatis*
steria vel auxilium Collegij neces- *manere possit; ēē*
sarios, reliqui huiusmodi esse de- *idoneus esse intel*
bent, ut secundū rationē sperari *ligetur, ut i Col*
possit, idoneos ad vineā Christi *legijs habitet.*

Dñi nostri exemplo ac doctrina *excolendā esse*
euasuros. Hi autē quo magis ingeniosi, bonifq;
moribus ornati, & sani corpore ad ferēdos stu-
diorū labores fuerint; eo magis idonei, & citius
ad Collegia mitti, vel in eis dē admitti possunt.
Adhæc, illi solū in Scholasticos approbatos
admittūtur, qui in domibus vel Collegijs ipsis
probatifuerint, & biēnio in variis experimētis
& pbatationib⁹ exacto, ac votis cū pmissione de
societatis ingressu iam emissis, ad vitā in ipsa
ppetuo ducendā ad gloriam Dei admittuntur.
Præter hos, studia quibusdā conceduntur, qui
ante biennium & probationes huiusmodi ad
Collegia ex domibus destinantur (q̃ sic in Dño
expedire videatur) aut in eisdem admittuntur;
nō tamen approbati Scholastici *bat si i Collegijs*
censentur, donec biennio exacto *Societatis, Scho.*
B * & votis ac promissione illa emis- *lasticorū non sup-*
sis, in approbatorum numerum *peteret iustus nu-*
referantur. *merus qui per pro*

DE SCHO.

CONST. PARS. IIII.

missionem uel propositum Deo in ea seruiendi se dedicauerint, non repugnabit instituto nostro, ex licentia Præpositi Generalis, & ad tempus, quod ei videbitur, alios pauperes Scholasticosque tale propositum non habeant, admittere: dum tamen in eis impedimenta illa, quæ in prima Parte dicuntur, non inueniantur; & huiusmodi indolem præferant, ut sperari possit, quod boni operarii vineæ Christi Domini nostri sint futuri, propter ingenium, vel aliquam institutionem in litteris, bonos mores, conuenientem ætatem, & alia Dei dona, quæ in eis cernerentur ad diuinum obsequium, quod solum in ijs, qui de Societate, & extra illam sunt, expetitur. Huiusmodi autem Scholastici in confessionibus frequentandis, in studijs, ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent; quamuis & ratio vestitus diuersa, & habitatio in eodem Collegio separata sit, ita, ut qui institutum Societatis sequuntur seorsum, & non commixti alijs externis maneant; cum eis tamen versentur, quantum ad maiorem ædificationem, ac maius Dei ac Domini nostri obsequium superior expedire iudicauerit.

Quamuis autem nostrorum copia suppeteret; tamen non repugnabit nostro instituto, si aliquis, qui propositum Societatem ingrediendi non habeat, in Collegia admittatur; si patrum cum Fundatoribus ita id exigent: si quidem ad finem, quem sibi præfigit Societas, cum huiusmodi conditionibus Collegium admittere utile censebitur, vel ob causas alias varias & non leuis momenti. Verum seorsum habitare hi, nec conuersari sine facultate Superioris, nisi cum certis quibusdam personis Societatis ad id designatis, deberent.

Paupertas autem Scholasticorum, qui de Societate non sunt

CVM. DECL. C. III.

77

sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob causas, quamuis illi diuitum aut nobilium hominum filij sint, modo suis uiuant sumptibus, nihil esse videtur, cur admitti non possint.

Ætas conueniens fore a decimoquarto ad vigesimum tertium annum videtur, si in litteris progressum aliquem non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quo pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eo magis erunt idonei, ut admittantur. Nihilominus animaduertatur, ut cum huiusmodi restitiores quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delectus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antequam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariores, possent inter nostros, particulares ob causas & superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS
admissis conseruandis.

Cap. IIII.

AD cōseruationē eorū qui in Collegiis sunt, in iis quæ ad corpus, & res externas attinēt, quod in Tertia Parte dictū est, sufficiet. Id tamē peculiari cura animaduertendū erit, ut tēporib⁹ valetudini corporis incōmodis Scholastici non studeant, ut somno quātū tēporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modū seruēt.

Sic

Sic enim fiet, ut diutius in illis perseverare tam in litteris addiscendis, quam in eisde exercendis ad Dei gloriam possint.

Quod attinet ad spiritualia; eadem erit ratio eorum, qui in Collegiis, & qui in domibus admittuntur, quoad in probationibus versantur. Post probationem cum studiis vacat, ut est ca-

IN CAPVT
IIII.

De Scholasticis
admissis con-
servandis.

A **S** in aliquo par-
ticulari Rector
conuenire iudica-
ret plus esse in
his rebus concedē-
dum propter pe-
culiariae aliquas
rationes; semper
discretionis locus
erit.

B **Q** Frequētius,
quam octavo quo-
que die, commu-
nicare, non, nisi
peculiariae ob cau-
sas.

uendū, ne feruore studiorum in-
tepescat solidarum virtutum, ac
religiosae vitae amor; ita * morti-
ficationibus, orationibus, ac me-
ditationibus prolixis eo tempo-
re nō adeo multum loci tribue-
tur. Quandoquidem litteris da-
re operam, quae sincera cum in-
tentione diuini seruitij addiscū-
tur, & quodammodo totum ho-
minem requirunt, non minus,
quā in illis versari tempore stu-
diorū, immo magis Deo ac Do-
mino nostro gratum erit.

Itaque praeter sacramenta Con-
fessionis* ac Communionis (ad B
quā octavo quoque die acceden-
dum erit) & praeter Missam, quā
quotidie audient; horam vnā
impendēt recitando Beatissimae
Virginis

Virginis officio; ac examinādis
bis quotidie suis conscientijs cum
aliis orationibus pro cuiusque
deuotione vsque ad praedictam
horam explendam, si expleta nō
fuerit. Quae omnia iuxta ordina-
tionem ac iudicium maiorū suo-
rū, quibus obedientiam Christi
loco praestare debent, facient.

4 Aliqui (cuiusmodi esse possent
Coadiutores illi, qui legere non
didice-

minui (ut dictum est) praescriptum orationis tempus. et
haec omnia Superioris prudentia relinquētur; quamuis vni-
us horae plus minus tempus ad Beatissimae Virginis preces
recitandas assumendum sit. In Scholasticis tamen, qui ad di-
cendum officium diuinum non tenentur facilius suis tempori-
bus haec ratio commutari poterit; ut loco precū Beatae Vir-
ginis, meditationes, & alia spiritualia exercitia succedant
(dum tamen hora in illis compleatur) idque praecipue cum qui-
busdam, qui cum vno modo in spiritu non proficiant, alio cum
gratia Dei magis iuuabuntur, fiet; cum facultate tamen vel
ordinatione maiorum, quorum semper erit videre, num in qui-
busdam propter particulares causas aliud magis conueniet,
ut id fiat. Habenda autem erit ratio uerae deuotionis ipsorum
vel Fundatoris, & circumstantiarum; quae ad personas, tem-
pora, & loca pertinent. Iis vero, qui in experti sunt adhuc re-
rum spiritualium, & in illis iuuari desiderant, aliqua ad
meditationem

meditationem & orationem capita proponi possent, prout
eis magis conueniret. Dum Missa dicitur, quandiu Sacer-
dos summis loquitur, ut populus non audiat, quæ is dicit,
num Scholastici possint, nec ne, recitare partem precum sua-
rum, ad quas horam habent designatam, maiorum, vel Su-
periorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum,
ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiore
Dei gloriam videbitur, providebunt.

C ¶ Quod ad didicerunt) præter missam, ho-
coronam vel ro- ram etiam vnā * recitando Ro
sarium attinet, sario vel Coronæ Beatæ Mariæ
doceantur quo- Virginis * cum duplici examine
modo cogitare quotidiano, uel aliis orationi-
uel meditari my- bus pro cuiusque deuotione, ut
steria, quæ in eo de Scholasticis dictum est, im-
continentur, pos- pendent.

Ad deuotionis augmentum,
cū attentione et & ad excitandam qua Deo obstri-
deuotione se in eo cti sunt, obligationis memo-
exercere ualeat. riam, & ad maiorem studium
Et quādo qui le- in sua uocatione confirmatio-
gere didicerunt, nem bis annis singulis, * in fe-
fructū uberiorē nem videlicet Resurrectionis, ac
in eo, quā t̄ pre- Natiuitatis
cibus horarijs re- citandis inuenirent; iam diximus, quod in id, quod magis con-
feret, illæ poterunt commutari.

D ¶ Si videretur Rectori cum Superioris facultate
commodius fore alijs in festis solemnibus hanc renouatio-
nem ali-

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam
fieri. Cum etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis
loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante fe-
sta intelligatur.

E Natiuitatis, * simplicia vota, E ¶ Quod autem
quæ iuxta formulam in Quinta promittit Schola-
Parte, capite quarto dicendam sticus in Societa-
emiserunt, congruum erit reno- te, est, in eius cor-
uare. Et qui ea non emisisset, pus ingredi, ut
exacto biennio probationis, ut statim obseruet
in Examine pponitur, emittet. Castitatem, Pau-
Cum ad publicas Scholas eun- pertatem, et Obe-
dientia actū, iux-
tum erit (nam alia loca sine fa- ta Societatis con-
cultate Superiorum nō petent) suetudinem; siue
F eant & redeant * inuicem associa- admissus sit, ut
ti cum ea modestia interiori ac post absoluta stu-
exteriori, quæ ad sui & aliorum dia sit Professor,
ædifica- siue Coadiutor
formatus: & sic consequenter potest illum statim Superior
admittere in Scholasticum ac simul in probationem ad hoc
tantum, ut ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo
tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, ut quamuis
Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia ha-
beri possint ad certum usque tempus, quod Superiori intra
probationis spatium videbitur.

F ¶ Rectoris erit designare cuique socium, qui huiusmo-
di esse debet, ut uterque alterius opera magis proficere
possit.

edificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solum de rebus ad litteras vel profectū spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriam omnibus vtilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CUI SCHOLASTICI Societatis studere debent.

Cap. V.

Cum doctrinæ, quæ in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorum animis Dei fauore aspirante prodesse; hæc erit in vniuersum *IN CAPVT* sum & in particularibus personis

V.

DE profectu in litteris.

A *SVB* litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticam intelligenda est. *B* Si in Collegiis, quàm quæ Positiua dicitur, *B* gius tempus non

suppeteret ad Concilia, Decreta, Doctores sanctos, et res alias morales legēdas; postquam ex eis egressi fuerint, unusquisque priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id posset efficere; præsertim si doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.

& sacra Scriptura ad id iuuant; fundamenta.

C * harum Facultatū studijs operam dabunt qui ad Collegia mittuntur; & quidem maiori cum diligentia illis vacabunt, quæ ad finem prædictum, habita ratione temporis, loci, & personarum, & cet. supremus Moderator studiorum magis in Domino conuenire iudicabit.

2 Ad particulares personas descendendo, * quid hi, vel illi addiscere debeant, superiorum prudentiæ relinquetur. Qui tamen indole ingenij præditus esset, quo in dictis facultatibus solidius fundamentum iaceret, eorum vtiliorem faceret.

3 De tempore alicui ex his Scientijs impendendo, & quando ad vltiores sit progrediendum, Rector adhibita examinatione conuenienti considerabit, & statuet.

4 Sequatur in quavis facultate securiorem & magis approbatam doctrinam

modi esset aliquis Sacerdos ad audiendas confessiones, & cat. Et

*Et hi, ac alij, in quibus propter etatem prouectio-
rem & alias causas sperari non potest, quod in omnibus his
facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut
iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus uacare po-
terunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ
ad doctrinam confessionibus utilem pertinent, & demum
in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt
futura, proficere curent.*

*E ¶ In libris eth-
nicis literarū hu-
maniorum nihil,
quod honestati re-
pugnet, prælega-
tur; Reliquis ut
spolijs Aegypti*

*Societas uti poterit. Christianorum opera quamuis bona
essent, si tamen malus fuerit auctor, legenda non sunt; ne ad
auctorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia de-
scendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus
quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, con-
stituere.*

QUOMODO INVENTVR SCHOLASTICI AD HAS FACULTATES BENE ADDISCENDAS. Cap. VI.

UT autem Scholastici plurimū in his facultatibus proficiant; in primis animæ puritatē cū studio, ac rectā studiorū intentionē habere conentur,

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriam, & animarum fructum querentes; & in suis orationibus gratiam, ut in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

2 Præterea serio & cōstāter animū studijs applicare deliberēt, sibiq; psuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cū ea intētiōne, de qua dictū est, studijs se diligēter impēdāt. Et licet nūquā ad exercenda ea, quæ didicerint, pueniāt, illū tñ studēdi laborem ex obediētia & charitate (ut par est) susceptum, opus esse magni meriti in cōspectu diuinæ ac summx Maiestatis, apud se statuāt.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quæ à studijs animum auo-

A cant, * tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimix vel sine ordine debito suscipiuntur, quàm curarum * & exteriorū occupationum, quæ domi in

officijs deuotioni et mortificationi incumberet. videretur; relinquatur Superioris prudentiæ, ut statuatur quantum in ijs progredi oporteat.

B ¶ Ad diuinare eos, quibus huiusmodi officia operosa cōmissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verum onus ipsorū officiorum sumere, potius Coadiutorum est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.

IN CAPVT
VI.

Quomodo inueniē
Scholastici ad
has disciplinas
bene addiscē-
das.

A ¶ Hoc in
gene-
re dictum sit. Ce-
terum si alicui ne-
cessarium esse, ut
deuotioni et mor-

*¶ Ea de cau-
sa in ijs, qui ad sa-
cros ordines pro-
moti nō sunt, cō-
gruū erit, si pro-
motio differat,
ne impedimentū
ipsis præstet, do-
nec ad finem stu-
diorum accedat;
necessitatis tamē
sape occurrentis
rōne dispensari a-
liquādo opus est.*

*Huiusmodi er-
ga proximos fū-
ctiones aliqui,
qui studia sua iā
absoluerint, vel
ad id ipsum mit-
tuntur ad Colle-
gia, explere pote-
runt: sicut etiam
ad domestica of-
ficia Collegij ob-*

*eunda, quæ maiorem occupationē secum afferunt, esse aliquos
oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmo-
di sunt Coadiutores temporales, vel aliqui, qui probationis,
& non studij gratia in Collegijs agunt.*

¶ Conuenit

officijs domesticis, & foris in col-
loquijs, * confessionibus, atque
alijs erga proximos functioni-
bus assumuntur: quatenus ab
eis declinari in Domino poterit.
Est enim consultum, quo alijs
postea utiliores cum doctrina,
quam didicerint, se præbeant,
huiusmodi exercitia (licet pia)
donec studia sint absoluta, dif-
ferri; quādoquidem nō deerunt
alii qui ea interim exerceant. Et
hec quidē oīa maiori cū deside-
rio obsequij & glorię diuinę fiāt.

In disciplinis ordo seruandus
est, vt prius in latina lingua soli-
dum iaciant fundamentū, quam
Artium liberaliū; & in ijs, ante-
quam Theologiæ Scholasticæ,
& quidem in hac, antequam Po-
sitiuæ studijs se dedant. Sacre
Scripturæ vel eodem tempore,
vel postea addisci poterunt.

** Linguae*

D * Linguae vero illæ, in quibus
scriptę vel versę fuerunt, prius,
aut posterius, vt Superiori pro va-
rietate causarum occurrētium,
ac diuersitate personarum vide-
bitur, disci poterunt. Itaque hoc
eius prudentiæ relinquetur. Sed
si linguarum studio nostri vacāt,
inter cetera, ad quæ discentium
intentio feratur, illud sit, vt ver-
sionem ab Ecclesia approbatam
defendant.

E * Scholastici omnes lectiones
publicorum Professorum iuxta
Rectoris Collegij arbitrium au-
diant: * qui quidem Professo-
res siue de Societate illi sint,

siue quārū nihil incō-
modi eis timeretur, dispensare Superior poterit; vt ei studio,
quādo ad commune vel particulare bonū conueniet, se dedāt.

¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior sua prudentia
id considerabit; & dispensare poterit. Et quod de publicis
lectionibus dicitur priuatas, cum necessariæ vel utiles domi
vel extra Collegia fuerint, non excludit.

¶ Nullus de Societate sine approbatione & facultate
Præpositi Provincialis (præterquam in classibus infe-
rioribus, vel ad tempus necessitatis gratia) publice legat.
Qui tamen talentum ad id sortiti, ac præsertim qui iam
studijs

F 4

studijs

D ¶ Conuenit
in Theologiæ fa-
cultate esse ad
gradum aliquem
promotos, vel in
ea mediocriter e-
ruditos, & qui
doctorū sancto-
rum, & Eccle-
siæ decisiones in-
telligant: ut illis
linguarū studiū
utile sit, et nihil
noceat. Verum
si aliqui tam hu-
miles & in fide
firmi cernerentur,
vt a studio lin-
guarū nihil incō-

*studij perfuncti
sunt, in praelegen-
do si res maioris
momenti aliud nō
exigerēt possent
exerceri.*

G ¶ Quamvis
hoc ita se habeat;
scribere tamen in
eis non debēt. Cō-
flet vero eorū ra-
tio ei, qui Biblio-
thecae praefectus
est.

H ¶ Quod ad re-
petitiōes attinet,
curet Rector, ut
certis quibusdam
horis in scholis
vel domi fiat, uno

quidē reperēte, et alijs audiētibus; et quae difficilia occurre-
rint, mutuo proponētibus; et siquid erit, de quo cōstituere in-
ter se nō possint, Magistrū adeāt. Curabit etiā, ut disputatio-
nes et reliquae exercitatiōes scholasticae, quae iuxta modū di-
sciplinarū, quae tractātur, cōuenire indicabūtur nō omittāt.
I ¶ Videant Superiores, num conueniat scholasticos clas-
sum inferiorum libros papyraceos habere, ut scribant in eis
lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod oportebit,
annotent. Pronectiores in humanioribus litteris & alijs fa-

cultatibus

sine externi, optandum est, ut do-
cti, diligentes, & assidui, & pro-
fectus studentium tam in lectio-
nibus, quā in alijs litterarijs
exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca cōmunis, si fieri po-
test, in Collegijs habeatur; cu-
ius clauis illis, qui iuxta Rectoris
iudicium habere debebunt, tra-
datur. Præterea* quisque libros
q̄ necessarij ei fuerint, habebit.

Scholastici in audiēdis lectio-
nibus sint assidui, & in eis praeui-
dendis diligentes, & * postquam
eas audierint, repetendis, ijs, quae
non intellexerint, interrogādis,
* aliis vero, quae oportuerit, ad no-
tandis; quo in posterum memo-

riae

riae defectui consulatur.

9 Rector autem Collegij id cure
habeat, ut videat, nū magistri,
& discipuli suum in Domino of-
ficiū faciant, nec ne.

10 Cum perutilis sit (praesertim
Artium, ac Theologiae Scholasti-
cae studiosis) disputadi vsus; inter-
sint Scholastici ordinarijs Scho-
larum, ad quas accedunt (licet
non sint sub cura Societatis) di-
sputationib⁹; & singulare sui spe-

cimen in doctrina praeberē. modeste tamen, cu-
rent. Cōuenit etiam singulis Dominicis, vel ali-
quo alio die hebdomadae in Collegio nostro
aliquem ex quauis Classe, Artium, & Theolo-
giae studiosorum à Rectore designatum à pran-
dio (si aliqua ex causa peculiari impedimentū
nō accideret) aliquas positiōes tuēdas suscipe-
re; quae pridie eius diei sub vespērū valuis Scho-
larum (quo ad disputādum vel audiendum, qui
vellent, conuenirent) essent affigēdē; quib⁹ bre-
uiter ab eo, qui respōsurus est, cōfirmatis, argu-
mētari ex externis vel domesticis liceat cuiquē;
libuerit: aliquis tamē praesit oportet, qui argu-
mētates dirigat; & ex ea cōcertatione eliciat de-
claratōē ad audientiū vtilitatem doctrinā, quae

tendenda

*cultatibus char-
tam secum ferant
ad ea, quae audie-
runt, vel eis occur-
rerint notatu di-
gna, annotāda; ac
postea maiori cū
ordine digesta
transferent in li-
bros papyraceos,
quae in posterum
cōseruata uelint.*

K ¶ De

renenda sit; qui signum etiā det finiendi iis, qui disputant, ac tempus sic distribuat; vt omnib⁹, quoad eius fieri poterit, disputādi locus detur.

Præter hæc duo disputationum prædictarū genera, quotidie aliquod tempus designandum, quoin Collegiis præidente aliquo, vt diximus disputetur; vt ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur.

Qui litteris humanioribus vacāt, sua etiā statuta tempora ad cōferendū & disputandū de iis, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdē dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis cōstitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones à prædio tuebūtur, vel se in cōponenda soluta orōne, aut carmine exercebūt; siue id ex tpe proposito ibidē themate ad explorandā prōptitudinem fiat; siue domi cōposita de re prius pposita illic publice legātur.

K ¶ De repetitionum, & disputationum, & di- *** Omnes quidem, sed præci-**
putationum, & di- **pue humaniorū litterarū stu-**
latine loquendi **diosi latine loquantur commu-**
exercitationibus **niter; & memoriæ quod à suis**
si quid propter **Magistris præscriptum fuerit;**
circumstantias locorum, temporum, & personarum mutari
debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate à
suo Superiore saltem in genere accepta) relinquatur.

commendent.

L commendēt, * ac stilum in com-
 positionibus diligenter exerce-
 ant; nec desit, qui eisdem corri-
 gendis operam suam impēdat.
 Licebit etiam nonnullis iuxta
 Rectoris arbitriū præter eos au-
 thores, qui præleguntur, quosdā
 etiam alios priuato studio lege-
 re; & singulis hebdomadis die
 aliquo designato vnus ex proue-
 ctioribus à prandio orationem
 latinam aut grēcā de re aliqua
 ad ædificationem domesticorū
 & externorum pertinente, qua
 ad perfectiora in Domino ani-
 mentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theolo-
 giæ studiosi potissimum, sed &
M reliqui * suum habeant priuatū
 studiū & quietum, quo melius
 & exa-

diōsi fuerint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quod
 cum ad domos venerint, studiis absolutis, in omnibus faculta-
 tibus, quibus operam dederint, sunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato studio possent (si Rectori videretur)
 commentarium aliquem videre. Quandiu autem audiunt,
 fere vnus, & is quidem selectus esse deberet. Possent etiam
 scribere quod profuturum magis censeretur.

N ¶ si

L ¶ Vt Schola-
 stici magis in stu-
 dijs promoueat,
 bonum esset ali-
 quos eruditione
 pares designare,
 qui sancta emu-
 latione se inuicē
 prouocēt. Inuēre
 etiā interdū mit-
 tere ad Præpo-
 sitū Prouincialē,
 vel Generalē ali-
 quod suorum stu-
 diorum specimen
 nunc huius, nunc
 illius, vt composi-
 tionū, si littera-
 rū humaniorū;
 vel cōclusionū, si
 Philosophiæ vel
 Theologiæ stu-

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligent.

Ut rursus erim oportet quorundam cursum plus & quo concitatum in studiis; ita mouendi, incitandi, & animandi ad studia sunt alii, quibus id necessarium est; quod ut melius præstare possit Rector, intelligat oportet per se, & per aliquem alium, cui Syndici, vel Visitatoris Scholasticorum curam ipse dederit, quomodo Scholastici suum officium faciant.

N ¶ Si aliquis non aptus ad studia, sed ad alia ministeria idoneus videretur: posset intra Collegia vel domos Societatis in quibus occuparique conuenire viderentur: si ad utrumque inutilis esset, & in Scholasticum fuisset admissus, dimitti a Societate posset: nihilominus æquum erit, ut Rector bene considerata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod sibi præscriptum fuerit, exequatur.

O ¶ Huius-

* Quod si animaduerneret aliquem in studiis tempus inutiliter terere, quod nolit, aut certe non possit progressum in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad scopum diuini seruitii in Collegiis præfixum magis perficiat, constituere. Absoluto studio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, auctorem unum aliquem, vel plures, quam prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex iis, quæ ad eam facultatem pertinent, si eisdem Rectori visum fuerit,

*in scripta

O ¶ Huius-

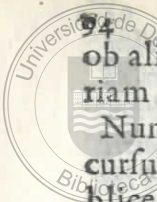
*in scripta breuius, distinctius, & accuratius redigere ea, quæ prius in lectionum decursu scripserat, cum minori doctrina præditus erat, quam peracto studiorum curriculo.

Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationum ac responsionum præparent; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inueniuntur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, ut ab omni ambitionis specie atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, ubi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant; sed simul omnes extra numerum se constituent; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, non ob aliud,

queritur. Et quauis huiusmodi libelli rerum excerptarum vel propriorum conceptuum, vel alia scripta quælibet fiant; intelligi tamen oportet, à nemine librum ullum sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, ut dictum est, publicari debere.

O ¶ Huiusmodi scripta fieri non debent, nisi ab iis, qui maiori doctrina et clariori ingenio & iudicio pollent: et reliqui horum labore frui poterunt. Conueniret etiam a Magistro ea approbari. Alij annotationibus præceptoris inuari possent, et suis etiam notatu dignioribus. Conferret autem ad usum, ut suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, ut facilius inueniri possit, quod

IN CA.

CONST. PARS .IIII.

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publice ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat: penes Superiorem id erit iudiciũ, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

DE SCHOLIS COLLEGIORUM Societatis.

Cap. VII.

IN CAPVT VII. **H**abita ratione non solum profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegiis instituendos suscepimus; * Scholę publicę, vbi commodè fieri poterit, aperiantur, saltem in disciplinis humanioribus. * In grauioribus autem disciplinis

Appropositi Gene-
ralis erit, vbi huiusmodi scholę habendę sint, statuere.
B Et etiam iuxta quod commodè id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs communiter litterę humaniores ac linguarum, et doctrina Christiana, et si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientię prælegeretur: si vero sit, qui commodè concionetur, aut confessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus non

agatur;

CVM DECL. C. VII.

95

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione. semper, quid Deo gratius sit, ante oculos habendo, aperiri poterunt.

Teneat in huiusmodi Scholis is modus, quo externi Scholastici in ijs, quę ad doctrinā Christianā pertinet, bene instituatur; cureturque quoad eius fieri poterit, vt singulis mensibus ad sacramentū Cōfessionis accedant, & verbū Dei frequenter audiāt, & demū cū litteris mores etiam Christianis dignos hauriāt. Et quia in particularibus multū varietatis esse oportebit, p varietate locorū, & personarū singula C psequi nō est huius loci. Id tamen dictū sit, * in quouis Collegio regulas, quę ad oīa necessaria descēdāt, D constitui debere. Hoc tamen commendatū hoc loco volumus, * ne externis Scholasticis correctio, quoad illis opus erit, desit; quæ tamen per aliquem de ipsa Societate exercenda non erit.

3 Cum tam proprium sit nostrę professionis, nullum temporale præmiū accipere

agatur; sed ad eas addiscendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuersitates Societatis mittantur. C Ex regulis Collegij Romani, alijs quod cuique cōueniet, accommodari poterit. D Ad hoc vbi Corrector haberi poterit, habeatur; vbi nō poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquē ex ipsis Scholasticis, vel alia conuenienti ratione.

CONST. PARS III.

pere pro spiritualibus ministeriis, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegii dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confessarium, * aut Lectorem aliquem Theologiæ, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministeriis, quæ nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegiis quæ maiori cum liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendę obligationes vel conditiones, quæ synceritatem impediant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum sustentatione, qui cõmuni bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorũ charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

IN CAP.

di, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum sustentatione, qui cõmuni bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorũ charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

DE SCHOLASTICIS

CVM DECL. C. VIII. DE SCHOLASTICIS INSTITUTEN dis in ijs, quæ ad proximos suos iuuandos pertinent. Cap. VIII.

1. Scopum illum intuendo, ad quem studia Societatis diriguntur, sub ipsorum finẽ congruũ erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractanda assuescere incipiãt. Quamuis enim id proprie magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegijs inchoari.

2. Primũ illi, qui iuxta Superioris iudiciũ ad sacros ordines erũt promouendi, in ratione Missæ dicendæ, vt præter intelligentiã, & deuotionẽ internam, decentem etiã habeant exteriorẽ modum ad audientiũ edificatiõem, instituantur; & ceremoniis eisdẽ, omnis Societas, quantum fieri potest, vtatur: in quibus vsum Romanum vt magis vniuersalẽ, & quem perculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

IN CAPVT VIII.

De scholasticis instituendis in ijs, quæ ad proximos suos iuuandos pertinent.

3. In concionibus etiam, & A. sacris lectionibus eo modo proponendis, quæ edificationi populi conueniat (qui à scholastico diuersus est) se erũt exerceãt, & stude-

Inter legendum, præter interpretationem, aduertendum est.

est, ut aliqua, quæ ad mores et vitam Christianam inueniunt, attingantur. Et hoc fiet etiam in classibus Collegij, multo vero impensius, cum populo prælegitur.

B¶ Conferet, uidisse Euangelia toto anno occurren-

tia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationem desinetur; & aliquid ex sacra scriptura, ut populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eisdem applicanda; sicut e contrario quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tum ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta utiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.

C¶ Huiusmodi media sunt, uidisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierunt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domi aut in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoneat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in voce, tonis, gestibus, & motibus. Reflexat et ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quo magis undecunque inueniatur.

studeantque ad id munus obeundum linguam populo vernaculam bene addiscere. * Res etiam alias uidisse oportet, & præmanibus habere, quæ ad hoc officium utiliores futuræ sunt; ac de mum, ut melius & cum maiori fructu animarum id munus obeant, * omnibus mediis utantur, quibus comode iuuari possint.

4

In mini-

In ministerio etiam Sacramentorum * Confessionis, & Communionis sese exercent; & non solum quod ad ipsorum, sed etiam quod ad poenitentium, & communicantium officium pertinet, ut bene ac utiliter ad Dei gloriam ea percipiant, & frequentent, per speculum habere, ac exequi curent. * Ad exercitia spiritualia alijs tradenda, postquam quisque in se ea fuerit expertus, assuescant; & dent operam omnes, ut & eorum reddere rationem; & in hoc

armo-

da absolutionum, quæ occurrunt; ac breuem interrogandi methodum de peccatis, et eorum remedijs; et instructionem ad bene ac prudenter in domino sine damno suo, et cum proximorum utilitate hoc officium exercendum: & aliqua confessione audita, præsertim in principijs, Confessarius apud se consideret, num in re aliqua defecerit; ut in posterum caueat.

E¶ Possent ad exercitia alijs tradenda assuescere, nonnullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse possit, siquid erraretur; & conferre cum aliquo magis exercitato suum procedendi modum, bene annotando quod magis vel minus conuenire deprehenderint. Cum vero exercitiorum ratio reddatur, non solum id agatur, ut alijs satisfiat, sed etiam ut in illis desiderium excitetur, ut eisdem iuuari velint. In uniuersis

G

a

sum

sum autem loquendo, quæ ad primam hebdomadam pertinent, tantum tradantur. Quando vero omnia tradantur, raris hominibus, vel qui de vita sua statu deliberare velint, tradendi oportebit.

F Invenit etiam in compendium redactam habere explicationem rerum ad fidem Christianam necessariorum.

G Aliud etiam compendium de modo vivendi ad bene moriendum utile erit: ut memoria renouetur, quando sanctum hoc officium exercendum erit.

IN

arum spiritualium genere tractando (quod Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere conferre cernitur) dexteritatem habere possint. * Studium est congruum in modo tradendæ doctrinæ Christianæ, qui sit captui puerorum ac rudium accommodatus, adhibeatur.

Ut in superiori dictis proximi ad bene vivendum iuvantur, ita curandum est, ut ea, * quæ ad bene moriendum illis conferunt, percipiantur; quique modus in eo tempore, in quo tantum est momenti ad finem ultimum eternæ felicitatis consequendum, vel ab ea excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In uniuersum loquendo, edoceri eos conuenit, quem modum tenere oporteat huius Societatis operarios, qui in tam varijs mundi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anrevertendo incommoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei seruitium

seruitium conferunt, captando. omnibus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quauis hoc sola unctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quæ communicare solet Dominus illis, qui in diuina sua Maiestate confidunt, docere possit; via saltem aliquo modo quibusdā documentis, quæ iuuēt, & ad effectum diuinæ gratiæ disponāt, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS IN CAPVT IX.

à studio litterarum educendis. Cap. IX.

EX Collegiis nonnulli propter causas in Secunda Parte dictas, & modo inibi explicato educuntur; ut alij, qui ad diuinum seruitium magis proficiant, eisdem succedant. Eadem siquidem in hac parte domorum, & Collegiorum est ratio.

Aliqui etiam aliquando educuntur, quod ipsis ad maiorem in spiritu vel in litteris profectum alio admodum dictum est; sed tamen dispensari in tempore septem annorum, idque prorogari posset; cum huiusmodi Scholastici exemplo vite sue, magnæ edificationis essent, ita ut vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur, vel utiles esse Collegio viderentur.

De Scholasticis à studio litterarum educendis.

A Alij educuntur post septem annos, id videlicet, qui ad Collegia admissi sunt ad id tempus, absque eo quod constituerint in gradum Societatis, quæ alio admodum dictum

G 3 IN

alio transferri, vel quod ad vniuersale bonū Societatis cōueniat, vt accideret, si, qui Artiū curriculum in aliquo Collegio emensus esset, vt easdē alibi prælegeret, ante Theologię studiū educeretur. Et idem dictum sit, si qua in re alia ad maius Dei obsequium & gloriam essent occupādi.

Cōmunis autem modus educendi Scholasticos ex Collegio aliquo, vbi oēs prædictæ Sciētię tradūtur, tunc erit; cū quisq; studia sua iam absoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologię studio impensis. Et sub huius temporis finem suarū esse partiū Rector intelligat, Præpositum Generalem, vel Prouincialē admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac postmodum quod ei præscriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE COLLEGIORUM. Cap. X.

Supremam curam vel superintendētiā Collegiorum iuxta Sedis Apostolicę litteras professā Societas habebit. Cum enim quidquā priuatę utilitatis ex redditibus quærere, vel in suū vsum cōuertere nō possit; est valde probabile, quod maiori cū puritate ac spiritu constantius ac diuturnius procedet, in ijs, quę ad bonū regimen Collegiorum ad maius Dei ac Dñi nostri obsequium

obsequium prouideri conuenit.

Præter id autē, quod ad Cōstitutiones, & dissolutionē, vel alienationē huiusmodi Collegiorū pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendētię executio penes Præpositū Generalem erit, qui finem illum, ad quē Collegia & Societas tota cōtendit, prę oculis habens, melius, quid eisdem conueniat, intelliget.

Per se ergo, vel per aliū, cui suā facultatē cōmunicauerit in hac parte, Præpositus Generalis Rectorē, * vt præsit cuicunq; Collegio, aliquē ex Coadiutoribus Societatis cōstituet; qui Præposito Prouinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationē sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositum, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei cōuenientius in Domino videbitur, liberare.

Curandū est autē, vt ille, cui Rectoris officiū imponit, magni sit exēpli, magnę ædificationis, magnę etiā mortificationis in oībus prauis inclinationibus, & in Obediētiā præcipue, ac humilitate p-

IN CAP. X.
De gubernatione Collegiorū.

¶ Hoc nō prohibet, quin Professor aliquis ad visitandas vel reformandas alicuius Collegij res missus manere in eo possit, vel omnibus alijs ad tempus præesse, vel aliter, vt magis conuenire ad Collegij vel ad vniuersale bonū videretur.

batus; q̄ donū ēt discretionis habeat, ad guber-
nandū idoneus, in reb' agēdis versatus, in spiri-
tualib' exercitat' sit; q̄ seueritatē suo tēpore &
loco cū benignitate miscere nouerit; q̄ solici-
t' p̄uēs laborū, q̄ etiā in litteris eruditus sit; &
demū eiusmodi, cui cōfidere, cuiq̄; suā potesta-
tē tuto cōmunicare Præpositi superiores pos-
sūt, qūquidē quo hæc potestas maior erit, eo me-
li' regi Collegia ad maiore Dei gloriā poterūt.

Rectoris officiū erit, i primis oratiōe & sanctis
desiderijs totū Collegiū velut humeris suis sus-
stinere: deinde curare, * vt Cōstitutioes obser-

*B ¶ Sicut cura-
re, ut obseruentur
omnino Constitu-
tiones, ita et in eis
de dispensare (quā-
do ea fuisse mētē
illius, qui eas con-
didit, in re aliqua
particulari indi-
caret iuxta euen-
tus rerū, et neces-
sitates, maius cō-
mune bonū intuen-*

*do) ad Rectorē, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.
C ¶ Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura cōueniens ami-
cos cōseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.*

D ¶ Res

cōstituendo; & quomodo suis fungantur offi-
ciis, considerando; & prout in Domino con-
uenire iudicabit, vel in eisdem ministerijs de-
tinendo, vel ab iisdem remouendo: Et gene-
ratim loquendo, curet, vt quæ in superioribus
capitibus dicta sunt, quæ quidem ad Colle-
gia spectant, obseruentur. Memor sit etiam
subordinationis integre obseruandæ in Obe-
dientia, nō solū ad Generalē, sed ad Provincia-
lē quoque, certiorē eū, de quibus oportet, red-
dendo; ad eumq̄, referendo, quæ maioris erunt
momenti; & quæ ab ipso iniuncta fuerint (quā-
do quidem ipsum Superiorē habet) exequēdo;
vt æquum est ad se referri, sibiq̄; obedientiā præ-
stari ab ijs, qui in Collegio degunt: Qui quidē
Rectorē suū magnopere reuereri ac venerari, vt
qui Christi Dñi nostri vices gerit, debebūt; libe-
rā sui ipsorū rerumq̄; suarum dispositionē cum
D vera obedientia ipsi relinquendo: * nihil ei
clausum; ne conscientia quidē *D ¶ Res clausa
propriā tenendo, quam ei aperi intelligitur ianua
re (vt in Examine dictum est) suis vel arca, &c.
constitutis tēporibus, & sapius, E ¶ Idē
si causa aliqua id posceret, oportebit; nō repū-
gnādo, nō cōtradicens, nec vlla ratione iudi-
ciū p̄priū ipsius iudicio cōtrariū demonstrādo;
vt per vnionē eiusdem sententiæ & voluntatis,
atq̄; per debitā submissionē melius in diuino
obse*

obsequio conferuentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationē nō solū nū-
merum necessarium officialiū Rector proui-
deat; sed, * vt idonei sint, quoad
intelligēdi habita-
ratione tū sufficiē-
tia personarū, tū
occupationum.

Quæ enim officia
multū occupatio-
nis secū ferūt val-
de occupatis in a-
lijs rebus minime
cōueniūt: et quia
quibusdā experiē-
tia, vt bene fiant,
necessaria est; non
facile mutari de-
berent.

Inter officiales Rectori neces-
sarios, in primis Minister idone-
us, qui Vicerektor, vel Magister
domus sit, & omnibus, quæ ad
bonum vniuersale pertinet, pro-
uideat, est deligendus. Syndico
etiam ad exteriora obseruanda,
* & aliquo, cui rerū spiritaliū
cura sit, & duobus alijs, vel pluri-
bus, quorum prudentiæ & pro-
bitati

num; vnus plura officia sustinere posset. Sic Minister, & su-
perintendens dictus curam habere possent eorum, quæ ad
Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cæ.

H ¶ Sic

bitati multum confidat, opus est; vt cum eis de-
ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem
communicanda videbuntur, conferre possit.
H * Sunt & alij ad particularia officia necessarii.

8 Curet Rector, vt in suo officio cuiq; integram
obedientiā Collegiales præstet, & alij officiales
Ministro, & sibi et ipsi, prout idē præscripserit.
Illud in vniuersū admonuisse cōuenit; eos, q cu-
ram aliorū suæ obedientiæ subditorū habent,
præire eisdē exēplo obedientiæ, H ¶ Sic esse pos-
quam suis Superioribus Christi set qui scriberet,
loco ipsimet præstent, oportere. Ianitor, Sacrista,
Cocus, Lotor.

9 Ad oīa cōferet temporis ordo
in studijs, orationibus, missis, le-
ctionibus, cibo, somno, & in reli-
quis seruatus; * & signū cōstitu-
tis horis detur; quo audito oēs
statim vel imperfecta littera reli-
cta ad id, ad qd vocantur, se cōfe-
rāt. Erit aut penes Rectorem, vel
eū, q primas tenebit, id curæ; vt
videat, quādo hæ horæ pro tem-
porū, vel aliarū causarū occur-
rentiū ratione mutandæ sint; &
quod ipse statuerit, obseruetur.

I ¶ Signū dabi-
tur per campanā,
qua pulsabitur,
vt se recipiāt ad
somnia, & ad
mensam.

K * Rector ipse legere, aut do-
cere Christianam doctrinam
quadraginta
ob ali-

ob aliquam aliam causam sufficientem ut Rector ipse legat; re eum Procurator illi communita, si eiusdem sententia fuerit, per alium id munus obire poterit.

¶ Constituciones, quæ ad Collegia pertinent, seorsum teneri. & publice his aut ter singulis annis legi possent.

DECLARA- & ad ipsius obsequium ac gloriam maiorem, omnibus perpenfis * provideat. L

DE VNIVERSITATIBVS in Societate admittendis.

Cap. XI.

EAdem charitatis ratio, qua Collegia admittuntur, & publicæ Scholæ in eis non tantum nostrorum, sed magis etiam ad externorum edificatio nem in doctrina & moribus tenentur, extendi poterit ad Vniuersitatium curam suscipiendam; ut in eis hic fructus extendatur, latiusque pateat tam in Scientiis,

Scientiis, quæ traduntur, quam in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos promouentur; ut alijs in locis cum auctoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam didicerint.

2 Quibus tamen conditionibus, & obligationibus, quibusque in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant ei, qui supremam curam Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assensuum sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum de liberare poterit, an sint admittenda.

le etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facile aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi non induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus ad ducta, videat ne Societatem grauet: & si qua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.

DECLARATIONES

Constitutionum
circa Vniuersitates.

IN CAPVT XI.

¶ CVM FUNDATA
Societate assensu
certi Lectur
numerus, vel a
lias obligationes
suscipi vellet; a
inducendum sit,
quod, si admittenda,
iudicando res

B. Ad ba

tendæ. Nō tamen, postquā admissæ fuerint, sine Cōgregatione generali p eū dissolui poterunt.

Quia tamē religiosa quies, & spirituales occupationes nec animi distractionē, nec alia incōmoda, quę iudicādi in rebus ciuilibus vel criminalibus officiū sequi solēt; Societati permittūt; iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel p alios

B ¶ Ad bonū Universitas statum proprie pertineret, si Scholasticus aliquis rebellis, vel sic offēdiculi causa alijs esset, ut nō solum Scholis eū, sed etiam ciuitate expelli, vel in carcerem conijci conueniret, ut certiores facti iustitiæ

ordinariæ administratores id statim exequerētur. Et ad hoc & similia à Principe vel à suprema potestate huiusmodi facultatis scriptum habere testimonium oportebit. ut commendatio etiam Rectoris in alicuius Scholastici fauorē momentum apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Scholastici opprimerentur, oporteret.

C ¶ Quoniam exemptio ab ordinarijs iudicibus, Scholasticorum

à se dependētes exercere debeat Societas, non admittatur: quāuis ad ea, * quę ad bonum statū B Vniuersitatis proprie pertinet, conueniat Iustitię ordinariæ siue secularis siue ecclesiasticæ ministros circa punitionē Scholasticorum voluntatem Rectoris Vniuersitatis sibi significatam exequi, * & generatim res C studiorum fauore suo, preferatim cum à Rectore fuerint commendatę promouere.

DE SCIEN.

slicorum numerum allicere non potest; alijs praxogatiuis et priuilegijs ut id compensetur, curandum est.

DE SCIENTIIS, QVÆ tradendæ sunt in Vniuersitatibus Societatis. Cap. XII.

CVM Societatis atque studiorū scopus sit, proximis ad cognitionem & amorē Dei, & salutem suarum animarum iuuare; cūque ad eū finem, medium magis propriū sit facultas Theologiæ: in hanc potissimū Societatis Vniuersitates incūbent; ac diligenter per idoneos admodum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctrinam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex Positiua quæ ad hunc finem nobis præfixum conueniunt (non IN CAPVT XII. attingendo tamen eam partem Canonum, quæ foro contentio

A ¶ Vbi litteris humanioribus præter Grāmaticā intelligatur quod ad Rhetoricā, Poësim & Historiā pertinet.

Et quia tam doctrina Theologiæ, quàm eius vsus exigit (his præsertim temporibus) * litterarum humaniorum, & Latinæ, ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ cognitionē, harū etiam idonei Professores & quidem iusto numero constituantur. * Aliarum præterea

B ¶ Cum in aliquo Collegio, vel Vniuersitate eo spectat

CONST. PARS IIII.

spectaretur; ut
homines ad Sara
cenos, vel Turcas
inuandos prapa-
rentur: Ara-
bica lingua; vel
Caldaica conueni-
ret; cū ad Indos,
Indica; & sic de
alijs dicendum,
quæ esse possent
alijs i regionibus
ob similes caus-
sas, vtiliores.

¶ Tractabitur
Logica, Physica,
Metaphysica;
Moralis sciētia,
& etiā Mathe-
matica; quate-
nus tamen ad fi-
nem nobis propo-
situm conueniūt.

In legendo &
scribēdo alios in-
situerē, opus etiā charitatis esset; si is personarum nu-
merus Societati suppeteret, ut omnibus vacare posset: pro-
pter earum tamen penuriam hoc ordinarie docere non com-
sueuimus.

præterea linguarum, qualis est
Caldaica, Arabica, & Indica;
vbi necessariū vel vtilēs ad dictū
finem viderentur, habita regio-
nū diuersarū, & causarum, quæ
ad eas docendū mouent, ratio-
ne, possent præceptores cōstitui.

Sic etiam quoniam * Artes, vel C
Scientiæ naturales ingenia di-
sponunt ad Theologiam; & ad
perfectam cognitionem & vsum
illius inferuiūt, & per seipsas ad
eundem finem iuant; qua dili-
gētia par est, & per eruditos Præ-
ceptores, in oībus sincere ho-
norem & gloriam Dei quaren-
do, tractentur.

Medicinæ, & Legum studiū vtā
nō Instituto magis remotum in
Vniuersitatib⁹ Societatis vel nō
tractabitur; vel saltē ipsa Socie-
tas per se id oneris nō suscipiet.

DE MO-

IN CAPVT

CVM DECL. C. XIII.
DE MODO ET ORDINE
prædictas facultates tractandi.

Cap. XIII.

¶ AD tractanda tam facultatum inferiorum,
quàm Theologiæ studia dispositio & ordo
conueniens tam mane, quàm
vesperi seruandus est.

IN CAPVT
XIII.

A Et quamuis * pro regionum,
& temporum diuersitate in or-
dine, & statutis horis studio tri-
buēdis possit varietas accidere;
omnes tamen in eo cōueniant,
vt vbique fiat, quod inibi magis
expedire ad maiorem in litteris
profectum existimabitur.

3 Nec solum lectiones sint, quæ
B publice prælegantur; sed * Ma-
gistri etiam diuersi pro captu &
numero

¶ DE sta-
tutis le-
ctionū horis, ordi-
ne, ac modo, et de
exercitationibus
tam compositio-
num (quas à Ma-
gistris emenda-
ri oportet) quàm
disputationum in
omnibus faculta-
tibus, & pronum

ciandi publice orationes & carmina, speciatim in quodam
tractatu per Generalem Præpositum approbato agatur seor-
sum, ad quē hæc Constitutio nos remittit: id dumtaxat mo-
nendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari opor-
tere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest,
conueniat.

B ¶ Tres ordinariæ vt plurimum erunt Præceptores in
tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores
litteras, quintus Rhetoricam prælegat: & in horum duorū
classibus

H classibus

classibus Græca lingua, & Hebraica, & si qua alia disceretur, est prælegenda; ita ut semper sint quinque classes. Quod si tantum negotij aliqua ipsarum exhiberent, ut unus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungeretur. Si vero auditorum numerus ferre non poterit, ut unus Præceptor solus omnibus det operam, quamvis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita ut duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent: et omnes Præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamvis, si necessitas urgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot Præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, & eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C¶ An præter numero audientium constituantur: * qui quidem profectum C Præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationem habeant, esse unum oporteat, uel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamvis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quam Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, et Dei seruitium habendo.

D¶ Nō solū repetitiones ultimæ lectionis fieri oportebit, verū et hebdomada, et longioris temporis, prout expedire iudicabitur.

E¶ Possit

litterarum humaniorum familiarem sermonem latine communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem cōposita bene pronūciando expoliant, curent; & his, ac multo magis facultatū superiorū studiosis crebras disputationes imponant; quib⁹ dies & horæ certæ cōstituantur, vbi nō solum cum condiscipulis, verū paulo inferiores cū aliquāto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiūt; quod etiā vice versa prouectiores cum minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendendo, & Præceptores alij cum aliis præstabunt; semper, qua decet; modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui contentionem dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; ut qui noui accedūt, examinentur, & in ijs Classibus, **E**¶ Possit aliquis ea ætate vel ingenio esse, ut sola latina lingua ei sufficiat, et ex aliis facultatibus quātū ad cōfessiones audientias, & agendā cū proximis op⁹ est; cuiusmodi

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; ut qui noui accedūt, examinentur, & in ijs Classibus, qui ipsi conueniūt, collocentur; & eius discretionis (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquatur, num diutius in eadem classe manere, an ad aliā vltius progredi debeant.

E * Eiusdem erit iudicium de studio linguarum, præter Latinā,

sunt aliqui, qui cu-
ra animarum ge-
runt, nec magnæ
eruditionis sunt
capaces. Alij
rursum erunt, qui
ad superiores sci-
entias progredien-
tur. Has autem
capessere, et illas
relinquere quate-
nus conueniat, su-
perioris erit iudi-
care: quod cum
Scholasticis ex-
ternis significare
rit; si uolent illi
nihilominus aliā
rationem sequi, co-
gendi non erunt.

F¶ Saltem sin-
gulis hebdoma-
dis dies unus d-

DE
prandio quieti destinatus sit: in reliquis conferatur cum Pro-
uinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissioni-
bus studiorum ordinarijs sit tenendus.

CONST. PARS IIII.

num Artibus, & Theologiæ an-
teponi, an postponi, & quādiu
in eis quemq; hærere oporteat.
Sic etiam in alijs scientijs supe-
rioribus propter ingeniorum &
ætatum inæqualitatem aliaque
consideratione digna, ad eundē
pertinebit expendere, quantum
quisque eas discere, & quādiu
in eisdem versari debeat, quam-
uis ij, qui ætate & ingenij aptitu-
dine pollent, melius sit, ut in o-
mnibus proficere, & conspicui
esse ad Dei gloriam enitantur.

Ut assiduitas in litterario exer-
citio, sic & aliqua remissio ne-
cessaria est. * Quanta hæc esse de-
beat, & quibus temporibus, pru-
denti considerationi Rectoris,
expensis circumstantijs persona-
rum & locorum, relinquetur.

CVM DECL. C. XIII.
DE LIBRIS, QVI
prælegendi sunt.

Cap. XIII.

Generatim (ut dictum est, cum
de Collegiis ageretur) illi
prælegentur libri, qui in qua-
nis facultate solidioris ac secu-
rioris doctrinæ habebuntur.

A* Nec illi sunt attingendi, quo-
rum doctrina, vel auctores su-
specti sint. Hi tamen particula-
tim in quauis Vniuersitate no-
minentur; In Theologia legetur
vetus & nouum Testamentum,

B* & doctrina Scholastica Diui

Thomæ; in ijs quæ bene
dicit, posset postmodum aliquid persuadere ex ijs quæ male
dicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs,
quæ à pectore ueneni pleno egrediuntur.

B¶ Prælegetur etiam Magister sententiarum. Sed si vi-
deretur tēporis decursu alius auctor studentibus utilior futu-
rus; ut si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ con-
ficeretur, qui his nostris tēporibus accommodatior videretur;
grauī cū cōsilio, et rebus diligēter expēsis per viros, qui ī vni-
uersa Societate aptissimi existimētur, cūq; Præpositi Genera-
lis approbatiōe prælegi poterit. In alijs et sciētijs et litteris
humanicribus, si libri aliqui admittētur ī Societate cōpositi, ut

IN CAPVT
XIIII.

¶ Quam-
uis li-
ber suspicionē ma-
læ doctrinæ va-
cet; cum tamen
suspectus est au-
ctor, legi eum
non conuenit. So-
let enim opus in-
caussa esse, ut, qui
legit, ad auctore
afficiatur: & aucto-
ritas, quam
apud ipsū habet

viliores, quam alij, qui communiter in manibus habentur; magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopum nostrum maioris boni vniuersalis.

C ¶ *Vt ex ali qua parte Iuris Canonici, et Conciliorum, &c.*

D ¶ *Si aliqui omnino purgari non poterunt, quæ admodum Terentius; potius non legantur: ne rerum qualitas animorum puritatē offēdat.*

IN Cap.

In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in aliis Artibus liberalibus, & in cōmētarijs tam huiusmodi auctorum, quam humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosq; ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradūt, sequi debeant. Rector autem in omnibus, quæ statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis cōuenire ad Dei gloriā iudicabitur.

DE CVR-

DE CVRSIBVS, ET gradibus. Cap. XV.

IN Caput. XV.

In litteris humanioribus, & linguis * cursus tēporis limitatus ad earū studiū absoluendū esse nequit; propter ingeniorum & doctrinæ auditorū varietatē, multisq; alias causas; quæ non aliā temporis præfinitionem, quam quæ vnicuiq; cōuenire iuxta prudentis Rectoris, vel Cancellarij arbitrium videbitur, permittūt.

In Artium studio cursus erunt ordinandi, in quib⁹ Scientiæ Naturales * (ad quas minus, quam trium annorū, spatium satis nō erit) prælegantur; præter quos medius adhuc annus ad audita repetenda, & actus scholasticos celebrandos, & gradum magistrij suscipiendum ijs, qui eum susceperunt, relinquetur. Cursus

BONO ingenio præditis, qui studia inchoant, videatur, an medius annus in quavis quatuor classium inferiorum sufficiat, & duo in suprema; quod tempus Rhetoricæ et linguarum studijs impendatur: certa tamen regula præscribi non potest.

B ¶ *Si aliquis alibi audiuisset aliquid ex artibus liberalibus; posset eius temporis ratio haberi: ut plurimum tamen, ve*

quis ad gradum magistrij promoueat, tres annos, ut dicitur, studuerit oportet: & tantundem de quatuor Theologiæ annis, ut ad actus admittantur, & in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.

H 4 C ¶ si

C Si opportu-
num non fuerit, id
ita omnino præsta-
re, ut quod desint
homines, uel alias
ob causas; præsta-
bitur cum præpo-
siti Generalis, uel
certe Prouincia-
lis assensu, quod
poterit.

D Si talis es-
set rerum status
in aliquo Collegio,
uel in universitate
Societatis; ut se-
cundo quoque anno
inchoare melius
videretur, uel ali-
quanto post quar-
tum; de consen-
su Generalis, uel
Prouincialis fieri
poterit quod ma-
gis convenire co-
perietur.

E Si iustas ob
causas aliquis pu-
blice non exami-
nandus

sus ergo integer trium erit anno-
rum cum dimidio usque ad pro-
motionem ad magistrum. * Sin-
gulis autem annis unus huiusmo-
di cursus inchoabitur, & alius
cum diuino auxilio absoluetur.

Theologiæ curriculum sex an-
nis emetietur. in primis qua-
tuor ea omnia, quæ legi oportet,
bit, prælegentur; in duobus reli-
quis, præter repetitionem, actus
soliti ad gradum doctoratus ab-
iis, qui promouendi sunt, absol-
uentur. * Quarto quoque anno
ordinarie cursus inchoabitur,
sic libris prælegendis distribu-
tis, ut quolibet quatuor annorum
quis studiosus inchoare possit &
quod reliquum est incepti qua-
driennij, & eius, quod sequitur,
quadriennij, usque ad illum termi-
num, unde incoeperat, audiendo,
quatuor annis peragere omni-
no cursum Theologiæ possit.

In gradibus tam magistrum Ar-
tium, quam doctoratus Theolo-
giæ tria obseruentur. Primum,
nequis

nequis nisi diligenter * & publi-
ce examinatus (per personas de-
signatas, quæ bene suum officium
faciant) & idoneus ad prælegen-
dum eandem Scientiam inuen-
tus, promoueat, siue ille de So-
cietate sit, siue extra eam. Alte-
rum, ut præcludatur ostium am-
bitioni, nullis locis certis eis, qui
ad gradum promouentur, assigna-
tis; quin potius honore se inuicem
præuenire, nulla locorum diffe-
rentia obseruata, curent. Tertiū,
ut quemadmodum gratis docet,
ita & ad gradum Societas gratis
promoueat, * & non nisi admo-
dum exigui sumptus (licet volū-
tarii sint) externis permittantur:
ne consuetudo vim legis tandem
obtineat, & in ea parte temporis
decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne
Magistris, uel ullis aliis de Societate sibi, aut
Collegio pecuniam, aut dona quæuis ab ullo
pro re quauis in ipsorum utilitatem facta acci-
pere permittat; quandoquidem præmium no-
strum solus Christus Dominus iuxta nostrum Institutum
futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nādus videretur;
habita à Genera-
li, uel Prouinciali
facultate, fieri po-
terit quod Rector
ad maiorem Dei
gloriam fore iude
cauerit.

F Et sic non
permittentur con-
uivia, nec alij lu-
di, qui cum sum-
ptibus non medic-
cribus fiunt, &
ad finem nobis
propositum inuti-
les sunt, nec pilei,
aut chirothecæ,
vel quid aliud de-
tur.

IN CA-

DE IIS,

CONST. PARS IIII.
 DE IIS, QUÆ PERTI-
 nent ad bonos mores.

Cap. XVI.

Diligenter curetur, vt qui lit-
 teras discendi gratia ad Vni-
 uersitates Societatis se conferūt,
 simul cum illis bonos ac Chri-
 stianis dignos morēs addiscant:
 ad quod multum iuuerit, * si oēs A
 singulis saltem mensibus semel
 ad cōfessionis sacramentum ac-
 cedunt; si missam quotidie, con-
 cionem singulis diebus festis (cū
 ea fiet) audient. Ex Præceptoribus
 autem quisque hoc à suis di-
 scipulis præstari curabit.

Prælegetur etiam in Collegio, 2
 aliquo die cuiuscūq; hebdoma-
 dæ, Christiana doctrina; & vt pue-
 ri eā ediscāt, & recitent, omnesq;
 etiam adultiores, si fieri potest,
 eandem sciant, curabitur.

Habebitur etiam singulis heb- 3
 domadis (vt de Collegiis est di-
 ctum) * ab aliquo ex Scholasti- B
 cis Declamatio de rebus, quæ au-
 diētibus edificatiōi sint, eosq;
 ad

CVM DECL. C. XVI.

ad augmentum in omni purita- sit: posset tamen
 te ac virtute expetendum inui- aliquando aliquis
 tent; vt non solum stylus exer- alius, qui Rectori
 ceatur, sed mores meliores red- videretur, eā com-
 dantur. Omnes autem eos, qui ficere; vel quod
 latine sciunt, huiusmodi Decla- alius confecerit,
 mationi interesse oportebit. pronūciare. Quia
 tamen res erit pu-
 blica; huiusmodi
 esse debet, vt, à
 quocunque pronū-
 cietur, eo loco non
 indigna esse iuda-
 cetur.

4 In scholis nec iuramenta, nec
 iniuriæ verbo vel facto illatæ, nec
 inhonestum aut dissolutū quid
 in externis ad scholas accedenti-
 bus permittatur. Feratur autem
 Præceptorum peculiaris intētiō
 tam in lectiōibus, cum se occa-
 sio obtulerit, quàm extra eas ad
 eosdem ad obsequiū & amorē
 Dei ac virtutum, quibus ei pla-
 cere oportet, mouendos, & vt
 omnia sua studia ad hūc finem
 referant. Quod vt ad memoriā
 C eis reducat, * ante lectiōis ini-
 tium dicat aliquis breuem ora-
 tionem ad id institutam, quam
 Præceptor, & discipuli omnes
 aperto capite attente audient.

5 Propter eos, q̄ tā in diligētia suis studiis ad-
 hibenda, quàm in ijs, quæ ad bonos mores pti-
 nent

C ¶ Oratio vel
 eo modo dicenda
 est, vt deuotionē
 et edificatiōem
 addat, vel non est
 dicenda. sed Præ-
 ceptor signo cru-
 cis se muniat aper-
 to capite, & in-
 cipiat.

D ¶ si

124
nent, peccauerint; & cū quib⁹ sola verba bonā,
& exhortationes non sufficiunt, Corrector (q de
Societate nō sit) cōstituatur, qui pueros in timo
re cōtineat, & eos, quibus id opus erit, quiq; ca
stigationis huiusmodi erūt capaces, castiget. Cū
autē nec verba, nec Correctoris officiū satis el
set, & in aliquo emendatio non
D ¶ Si casus aliquis accideret, ubi in remedium offendiculi presti ti satis non esset, a Scholis expelle re; videat Rector, quid præterea cō ueniat providere: quamuis, quoad eius fieri poterit, in spiritu lenitatis, pace & charitate cum omnibus conseruata, sit agendum.

DE OFFICIALIBVS;
vel Ministris Vniuersitatis.

Cap. XVII.

IN CAPVT XVII.
¶ Qvāvis hoc ita se habeat, tamen nec Lecto res

commissio sibi officio dirigen di in litteris & moribus totā Vni uersitatem satisfacere. Eius ele ctio ad Præpositum Generalem, vel aliū, cui ille id cōmiserit (cu iusmodi esset Prouincialis, vel Visitator) spectabit; confirmatio vero semper erit Generalis. * Ha bebit autē Rector quatuor Cōsi liarios, vel Assistentes, qui in re bus ad ipsius officium pertinēti bus ut plurimū possint eū iuua re, & cum quibus ipse, quæ sunt maioris momenti, conferat.
C * Erit & Cancellarius, vir in lit teris egregie versatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ sunt ei cōmittenda, polleat: cuius sit munus, generale Rectoris instru mētū esse ad studia bene ordinā da, & disputationes in actibus pu blicis dirigēdas, & ad discernen dū, an sufficiēs doctrina sit eorū, q ad actus & gradus (quos quidē ipsemet dabit) sunt admittendi.
res primarios, nec officiales (qualis est Cancellarius) incōsulto Prouin ciali, vel Genera li, si vicinior est, mutabit; si ille nō eidem id commi sisset; cui ut res omnes perspectæ sint, curare debet.
B ¶ Ex his Cō siliarijs vnus pos set Collateralis es se, si Præposito Generali id neces sariū videretur: & si tam multi esse commode nō possent, fiet, ut optime poterit.
C ¶ Si satis esset Rector, ut præ ter suū, Cancellarij etiam munus obi re posset; in ean dem personam hæc duo officia possent conuenire.
D ¶ Quando

D ¶ Quando veltra unam hebdomadam assidue scholas frequentat; inuitādi sunt ad nomina sua dāda, quæ in librum matriculæ referantur: & legentur eisdem nō omnes Cōstitutiones, sed quæ unicuique sunt obseruandæ; & promissio ab eis, nō autē insurandum, de obedientia & obseruatione

ne propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculā referenda dare; nō ideo à Scholis excludendi sunt, dūmodo pacifice et sine offendiculo in eis versentur: et sic eis significari poterit; addēdo nihilominus, quod cura magis peculiaris Scholasticorū, quorū nomina scripta ī libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.

E ¶ Quamuis postea quæ ab omnibus sunt obseruandæ, eo in loco, ubi publice legi possint; quæ vero in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendæ.

F ¶ Hic poterit aliquid utilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sit tamen quid moderatum, nihilque in Societatis utilitatem reducet.

Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patres Rectorum satis erunt.

dis, & aliis, quæ occurrent.

G ¶ Sint & duo, vel tres Bidelli, un⁹ ad facultatis linguarum, alter ad Artium, tertius ad Theologiæ functiones destinatus.

I ¶ In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quauis earum sit Decanus, & duo alii Designati ex iis, qui melius res facultatis illius callēt; qui à Rectore uocati possint dicere, quid sentiant ad suæ facultatis bonū cōuenire: & siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectore, quauis non vocentur, referent.

H ¶ In rebus, quæ ad solam unam facultatem pertinent, * vocabit Rector, præter Cancellarium & suos Assistentes, Decanum etiā & Designatos illius facultatis: in iis, quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omniū uocentur. Et si Rectori visum fuerit & alios de Societate, vel extra

G ¶ Hi ex Societate non erunt: quia tamen nō parum laboris sunt habituri; commodū stipendium accipient; & unus eorum Correcor esse poterit.

H ¶ Quauis decisio rerum ex suffragiis horum nō pendeat, ipsos tamen vocari et audiri cōuenit. Sententiæ autem eorū, qui res melius intelligūt, eam, quæ par est, rationem Rector habebit. Si tamen omnes alij aliter, quā ipse, sentirēt; contra omniū sententiam ne agat; nisi prius rem cū Prouinciali cōtulerit.

I ¶ Hoc

CONST. PARS IIII.

tra eā ad Congregationē nocare, facere id poterit, ut cū omnium sententias audierit, melius,

quod conuenit, constituat.

¶ Hoc Syndici officium posset coniungi cū Collateralis, vel Consultarij officio, si sic videretur conuenire, quod alius in Vniuersitate magis ad id idoneus, quam aliquis eorum, non esset.

K ¶ Et quamuis Syndici nihil habeant, quod allicuius momenti sit; singulis tamen diebus Sabbati saltem, se nihil habere Superiori referant.

L ¶ Mittantur huiusmodi litteræ eo modo obsignatæ, ut nullus sciat, quid alius scripserit. Et cum vellet Præpositus Generalis vel Prouincialis pleniorē rerum notitiā; non tantum Collateralis, Syndicus, & Consultores de Rectore, deque omnibus alijs scriberent; verum etiam quisque Magistrorum, & Scholasticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum scriberet, quid de omnibus ac etiam

* Erit Syndicus vnus generalis, qui tam de personis, quam de rebus (de quibus videbitur) Rectorem & Præpositum Prouincialem, & Generalē admoneat: qui quidem Syndicus vir magnæ fidelitatis & iudicii esse debet. Præter hunc, suos habebit Syndicos particulares Rector;

* vt quæquavis in classe acciderint, quibus prouidere oporteat, ad ipsum referant. Et vt ipse de omnibus Præceptoribus, & aliis de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Consultarij de ipso, & de aliis * scribent semel

CVM DECL. C. XVII.

semel singulis annis Præposito Generali, & bis Prouinciali, qui generalem (si quid oportuerit) admonebit: vt in omnibus maiori cum circumspectione & cura præstādi quod quisque debet, procedatur.

¶ De aliquibus insignijs, num eis Rector, Cancellarius, Bidelij, Doctores, & Magistri, vt in Vniuersitate cognoscantur, vel saltem in actibus publicis vt debeant, nec ne; & si vtantur, qualia esse debeant * considerationi Generalis tunc existentis, cum aliqua Vniuersitas admittitur, relinquetur. Ille autem per se, vel per

alium, expensis circumstantijs, quod iudicauerit ad maiorem Dei gloriam & obsequium, & bonum vniuersale fore (qui vnicus scopus in hac & in omnibus rebus nobis est) constituet.

ac etiā de Rectoris sentiat. Et ne id nouū videatur, tertio quoque anno saltem hac referri quasi ordinarie sic debeant.

M ¶ Quamuis hoc ita se habeat; id tamen, quod in quouis loco conuenire ex insignis huiusmodi videbitur, distinet in cuiusque Vniuersitatis regulis constituetur.

DECL.

QVINTA PARS

DE IIS, QUÆ AD ADMIT-

TENDVM IN CORPVS SOCIETATIS PERTINENT.

DE ADMISSIONE, ET QVIS,

¶ quando debeat admittere.

Cap. I.

DECLARATIONES.

In Quintâ Partē de ijs, quæ ad admittendū in corpus Societatis pertinent.

IN CAPVT

I.

Societas, ut eius nomē latissime accipitur, oēs eos, qui sub obediētia Præpositi Generalis viuunt, etiā

Novitios; & quicumque, cum proposito viuendi & moriendi in Societate habeant, in probationibus versantur; ut in eam ad aliquē ex alijs gradibus, de quibus dicitur, admittantur, complectitur.

QVI in Societate, quantum satis est, probati fuerunt; & tandiu, ut vtrinque intelligi iam possit, num in eadem manere ad maius Dei obsequium & gloriam conueniat; * admitti debent, non, ut prius, ad probationem, sed modo magis interno, ut membra vnius ac eiusdem corporis Societatis. Huiusmodi autem sunt præcipue, qui ad professionem, vel in Coadiutores formatos admittuntur.

Sed

Secundo

CVM DECL. C. I.

Sed quia Scholastici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admissi ad probationem, in corpus Societatis cooptantur; de eorum quoque admissione in hac quinta Parte dicitur, quid in Dño obseruandum videatur.

Primo quidem facultas admittendi in corpus Societatis eos, qui admittendi erūt, penes eius Caput erit, ut ratio postulat. Sed quia Præpositus Generalis tam varijs locis interesse non potest;

*alijs

adiutores formatos duntaxat continet: et sic accipiendus est in Societatem ingressus, quem Scholastici promittunt; scilicet, ut inter Professos, vel Coadiutores formatos illius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maxime propria Professos duntaxat continet; non quod eius corpus alia membra non habeat, sed quod hi sint in Societate præcipui, et ex quibus aliqui, ut inferius dicitur, suffragium actiuum et passiuum habent in electione Præpositi Generalis, &c.

Quocunque ex his quatuor modis aliquis in Societate sit, capax est communicationis gratiarum spiritualium, quas in ea Præpositus Generalis secundum concessionem sedis Apostolicæ ad maiorem Dei gloriam potest concedere. Ceterū de primo admittendi modo, cum idem sit, atque ad probatio-

Secundo modo, qui minus late patet, Societas cū Professis et Coadiutoribus formatis, etiam Scholasticos approbatos continet. Ex his enim tribus partibus, seu membris, Societatis corpus constat.

Tertio modo et magis proprio Professos et Co-

I 2 nem

ne admittere, in
prima Parte di-
ctum est; Et de
admissione in tri-
bus alijs modis
in hac quita Par-
te agetur.

B Alij, quibus
ordinate magis,
et absolute com-
municabitur, Præ-
positi Prouincia-
les erunt. Quibus
dam tamen Præ-
positis localibus,
vel Rectoribus,
et alijs Visitato-
ribus, aut perso-
nis insignibus po-
terit Præpositus
Generalis hac au-

toritatem communicare, immo et alicui, qui de Societate non
esset, aliquo in casu, ut Episcopo alicui, vel personæ in digni-
tate ecclesiastica constitutæ; cū nullus ex Professis eiusdē So-
cietatis eo in loco, ubi aliquis ita est admittendus, inueniretur.
C Quamuis hoc ita se habeat; tamen ut prorogari, ita et
contrahi hoc spatium quibusdam in casibus, ex causis tamē
non levis momenti iudicio Præpositi Generalis (cuius erit di-
censandi ius) licebit: raro tamen id fiet.

IN CAP.

CVM DECL. C. II.
QVALES ESSE DEBEANT,

qui admittendi sunt.

Cap. II.

CVm nullo ex his modis ad-
mittere debeat, nisi q̄ idoneus
in Domino fuerit existimatus;
illi ad professionē idonei habe-
buntur, quorū vita diuturnis ac
diligentibus probationibus * a
Præposito Generali (ad quē refe-
rent particulares Præpositi, vel
alii, quorum testimonium Gene-
ralis requirit) perspecta valde &
approbata fuerit. Ad hoc autē
conferet illis, qui ad studia missi
fuerunt, absoluta iam ea cura &
diligentia, quæ ad excolendum
intellectū adhibita fuerint, vlti-
mæ probationis tēpore in schola
affectus diligentius se exercere,
& in reb⁹ spiritualib⁹, & corpora-
libus ex quibus maior

potest haberi communicatio, non facile ulli Prouinciali fa-
cultatem admittendi ad professionem committet; nisi prius
ipse certior factus ad eos, qui ei videbuntur in Domino, ad
professionem admitteudos particulariter consensum præsti-
terit.

I 3

B Quamuis

CONST. PARS V.

134
libus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis & iudicii proprii, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei cōferunt, insistere; vt cum in seip-
sis profecerint, melius ad profectum spiritus alios ad gloriam Dei & Domini nostri iuuent.

Doctrina etiam in huiusmodi sufficiens esse debet, præter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholastica & sacris litte-
ris. Et quāuis aliqui breuiori tempore non minore progressum, quā alij longiori, facere possent; nihilominus, vt cōmunis aliqua men-

sura sumatur, spatiū aliquod tē-
poris præscribetur; & hoc erit,
B ¶ Quamuis vt plurimū hæc mē-
sura studij qua-
tuor annorum in
sacra Theologia

vt ergo
(præter litterarum humaniorum et artium studia, & exa-
minationem dictam, vt, quem progressum in ea doctrina fe-
cerint, videri possit) sit obseruanda: nihilominus tamen qui
in iure Canonico doctrinam sufficientem, vel alia egregia
Dei dona haberet, ex quibus quod studio Theologiæ deest,
compensari posset; sine eo ad professionem trium & aliqui
viri insignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc ex-
tendi non debeat) admitti possent. Harum donorum iudi-
cium Præposito Generali tantum, vel sicui peculiari præ-
scripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei
gloriā

CVM DECL. C. IX.

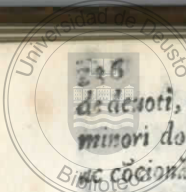
135
Vt ergo ad professionem quis ad-
mittatur, in ea facultate hoc tem-
pus se exercuisse, & quidē ad glo-
riam Dei satis in ea profecisse cō-
uenit; & in profectus huiusmodi
testimonium quisque ante profes-
sionem Assertiones Logices, Phi-
losophiæ, & Theologiæ Scholasti-
cæ tuebitur. Quatuor autem ad
argumentandum, & iudicandum
de eorum doctrina, an sit quanta
oportet, prout iuxta veritatē syn-
cere senserint, deligantur. Quod
si doctrina ea præditi esse, quæ sa-
tis sit, non inuenientur; conduci-
blius erit, vt, donec eā cōsequan-
tur, expectent: vt illos etiam expe-
ctare oportebit, qui i abnegatio-
ne sui ipsorū & virtutib⁹ Religio-
so dignis testimoniū, quod par es-
set, nondum omnino haberent.

C Præter hos, * nōnulli ad trium
votorum solemnium tantū pro-
fessionem admitti possent, raro
tamen

cietatis bonum sic conuenire iudicaret. Et hi vt plurimum
homines erunt, qui, propterea quod bene meriti sint, & val-
de deuoti,

gloriam, face-
ret, relinqueretur.

C ¶ Qui ad
professionē triū
votorum sole-
mnium admit-
tuntur, ordina-
rie sufficientiā,
quæ saltem ad
Confessarij mu-
nus bene obeun-
dum satis sit, ha-
beant oportet;
vel certe dona
Dei aliqua ra-
ra, quæ id com-
pensare videan-
tur, ita vt Præ-
positus Genera-
lis, vel alius, cui
suas vices ad
hoc ille speciali
commissiōe cō-
cederet, ad ma-
ius Dei obse-
quium, & So-

de devoti, quāvis
minori doctrina
hoc cōfessionē di apri
tudine præditi,
quā nostrū In
stitutū i Professis
requirat, admittē
di esse in Domino
videbuntur.

tamen, & non sine causis pecu-
liaribus alicuius momenti: &
hos septem annos in Societate
notos fuisse, & non mediocrem
sui talenti, ac virtutū satisfactio-
nem ad gloriam Dei præbuisse
in ea oportebit.

Vt quis etiam in Coadiutorem
formatum admittatur, oportet

IN CA Societati esse satisfactū de eius
vita, deq; bono exemplo ac talento ad se iunū
dam vel cum litteris in rebus spiritualibus, vel
sine illis in exterioribus, prout cuique divina
bonitas dona sua communicauerit. Hoc ip-
sum autem metiatur oportet Præpositi Gene-
ralis prudētia; nisi alicui ex particularibus, cui
multum in Domino confideret, id committen-
dum videretur.

Vt aliqui admittantur in Scholasticos appro-
batos; quadam proportionē servata, eadem
requiruntur; & id peculiari quadam ratione:
vt ex eorū ingenio speretur, eos in litteris pro-

fecturos Præpositi Generalis iudicio, vel
eius, cui hoc munus ille commise-
rit, confidendo prudentiæ ac
probitati à Deo ipsi
donata.

DE MO

Q Vando aliqui, peracto probationis tem-
pore, & experimentis, ac aliis, quæ in Exa-
mine continentur, confectis, ad professionē ad-
mittendi fuerint; cum Societati, vel eius Præpo-
sito Generali plene sit in Domino satisfactum,
Professio hoc modo, qui sequitur, emittetur.

A In primis Præpositus Genera-
lis, vel qui accepta ab eo faculta-
te, ad professionem admittet,

IN CAPVT
III.

A postquam publice Missæ sacri-
ficiū obtulerit in Ecclesia corā
domesticis & aliis Externis, qui
interfuerint, cum sanctissimo
Sacramēto Eucharistiæ ad eum,
qui professionem est emissurus,
se conuertat: Ille autem ab solu-
ta generali cōfessione, & verbis,
quæ ante cōmunionem dici so-
lent, voce alta Votum suum scri-
ptum

A **P**arti-
culariā
quæ hic, & infi-
rius attinguntur,
decent quidem, et
cum fieri potest,
observanda sunt;
non tamen, vt ne-
cessaria. Fieri co-
nimpōset, vt sa-
cerdos non esset;

vel Missam celebrare non posset, qui ex ordinatione Præpo-
siti Generalis professionem admittit. Illud autem essencia-
le est, vt publice Votum legatur coram ijs de Societate &
externis, qui adfuerint, atque vt tanquam solemne & emis-
tatur, & admittatur.

B ¶ Promissio

ptum, qđ aliquot ante dies cōsiderauerit oportet) leget; cuius formula hec est.

Ego. N. professionē facio, & promitto omnipotenti Deo corā eius Virgine matre, & vniuersa cōlesti curia, ac oībus circumstātibus, & tibi Patri Reuerendo Præposito Generali Societatis Iesv locū Dei tenentis, & successoribus tuis; vel tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis Iesv & successorum eius, locū Dei tenenti; perpetuā Paupertatē, Castitatē, & Obe-

B ¶ *Promissio do* dientiam, & secundum eam, cendorum puero * peculiarem curam circa pue- rum, ac rudium rorum eruditionem, iuxta for- hominum iuxta mam viuendi in litteris Apосто- litteras Aposto- lici Societatis Iesv, & in eius- licas, & Consti- Constitutionibus contentam. tutiones, non indu

cit aliam obligationem, quā reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, &c. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quod autem de pueris docendis in voto sit mentio; ea de causa fit, ut sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per eā in animarum auxilio exhibetur, et quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quā alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicationis, &c.

C ¶ *Tota*

C ¶ *Insup promitto specialē Obe-* dientiā sūmo Pōtifici circa mis- siones; prout in eisdem litteris Apostolicis, & Cōstitutionibus cōtinēt. Romæ, vel alibi, tali die, mēse, & anno, & in tali ecclesia.

4 Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Qui- bus peractis, in libro, quem ad hoc habebit Societas, eius no- men, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mēse, & anno, scri- betur; & eius Vota scripta asser- uabuntur; vt omnia semper con- stare possint, ad Dei gloriam.

5 Aliqui, qui ad professionem trium votorū so- lemniū dūtaxat admittētur, in ecclesia, ac corā domesticis & externis, qui aderunt, antequā san- ctissimum Christi corpus accipiant, ex scripto suum Votum iuxta formulā sequentem legent.

Ego. N. Professionem facio, & pmitto omni- potenti Deo coram eius Virgine Matre, & vni- uersa cōlesti curia, ac oībus circumstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Socie- tatis Iesv locum Dei tenenti, ac successorib⁹ tuis; vel tibi Reuerēdo Patri vice Præpositi Ge- neralis

C ¶ *Tota inten-* tio quarti huius voti obediēdi sū- mo Pontifici fuit et est circa missio- nes: & sic intelli- gi oportet litteras Apostolicas, ubi de hac obe- dientia loquūtur; in omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quo- cunque miserit &c.

IN CA

neralis Societatis IESV, & successorū eius, locū Dei tenēti; perpetuā Paupertatem, Castitatē & Obedientiam, & secūdū eam, peculiarem curā circa puerorū eruditionem, iuxta formā viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia Deīde sequet Cōmunio, & reliqua superius dicta.

DE ADMITTENDIS COADIUV-
toribus formatis, & Scholasticis.

Cap. IIII.

Qui in Coadiutores formatos spirituales cū simplicibus votis, & non solēnibus admittuntur in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decenti loco corā domesticis &

IN CAPVT externis, qui aderunt, * in mani-

IIII. bus eius, qui admissurus sit, votum suum emittent in hac formula, quæ sequitur, id legentes;

¶ *IN mani-*
bus fieri

¶ *EGO*
vota dicuntur, quando emittantur coram aliquo; qui, cum ad id habeat potestatem, ea admittit. Et quamuis multi adessent, cum huiusmodi vota fiunt; non ideo tamen mutant naturā simplicium; quandoquidē intentio emittentis et admittentis iuxta traditā a sede Apostolica facultatē hac est, ut nec emittantur, nec admittantur ut solemnia. Ad prudentiam autem admittētis pertinebit consecutura adificationis ratio

EGO. N. promitto omnipotentī Deo coram eius Virgine matre, & tota celesti curia, & tibi R. Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis, vel tibi K. Patri vice Prepositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatē, & Obedientiam, & secūdū eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, * iuxta modum in litteris Apostolicis, & Constitutionibus dictæ Societatis expressum. Romæ, vel alibi, in tali loco, die, mense, & anno & cet. Demum summat sanctissimū Christi corpus; & fient, quæ de Professis dicta sunt.

* Formula quadam, quod ad perpetuitatem at-
tinet, conditione, quæ hac est; Si Societas eos tenere vult. Quamvis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuū, suæ deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit Societati eos dimittere; ut in secunda Parte dicitur: quod si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione manent.

C ¶ Si homines essent, qui latinā linguam nō inteligerēt, quales alii qui Coadiutores temporales erūt, Votū in vernaculam linguam vertetur; & legant ipsi, vel præcat alius legendo verba, quæ mox ipsi met, eum insequēdo, pronunciabūt.

D ¶ Vt hoc votū soli Deo offeratur, et nō homini: ita nemo id admittit. Propterea in nullius manibus fieri dicitur: & cōditio illa tacita, quæ inesse dicta est in voto Coadiutorū, quod ad perpetuitatē attinet, etiā in hoc est intelligēda, scilicet; si Societas eos tenere velit.

E ¶ Promissio ingrediendi Societatem, ut declaratum est in

CONST. PARS V.

*Formula ad Coadiutores in rebus temporalibus admittendos; eadem erit, clausula illa de puerorum institutione solū remota. Qui, peracta sua priori probatione & experimentis per biennium, in Scholasticos approbatos admittuntur, coram aliquibus domesticis, * quamuis non in manibus cuiusquā, vota sua emittentur ad hunc modum.

Omnipotēs sempiternus Deus, Ego. N. licet vndecunq; diuino tuo conspectu indignissimus, fretus tamen pietate ac misericordia tua infinita, & impulsus tibi seruiendi desiderio, voueo coram sacratissima Virgine Maria, & curia tua cœlesti vniuersa, diuinę Maiestati tuę Paupertatem, Castitatem, & Obedientiā perpetuam in Societate Iesv; & promitto eandem Societatem me ingressurum, ut vitam in ea

perpetuo

CVM DECL. C. IIII.

perpetuo degam; omnia intelligēdo iuxta ipsius Societatis Cōstitutiones. A tua ergo immensa bonitate & clementia p Iesv Christi sanguinem peto suppliciter, ut hoc holocaustū in odorem suauitatis admittere digneris; & ut largitus es ad hoc desiderandum & offerendū, sic etiā ad explendum, gratiam vberem largiaris. Romę, vel alibi, tali loco, die, mense, & anno. Post hæc perinde, ut alij, sanctissimum Christi corpus sument; & reliqua, quæ superius dicta sunt, peragentur.

Postquam aliquis in corpus Societatis cooptatus fuerit in aliquo gradu, * ad alium progressum di curare non debet; sed in suo perfici, & obsequio Dei & gloriæ sese impendere, ac Superiori, qui scilicet Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorū omnium relinquere.

Qui in domibus versantur, post biennium vota eadem emittere, quæ Scholastici, & Christo Domino nostro se obstringere debent; & id, quamuis

est initio huius partis, est de votis Professorū solēni bus, vel Coadiutorū formatorū, prout Præposito ad maius Dei obsequiū fore videbitur, emittendis.

F ¶ Proponere quæ in animo versantur, quæque occurrunt, licitum est: nihilominus, ut in Examine dicitur, omnino paratū esse oportebit, ut id melius esse existimet, quod Superiori suo melius videbitur.

G ¶ Etiam

G Etiam in li-
bro aliquo horū
memoria sicut et
aliorum honestas
ob causas debet
asseruari.

H Quod ad
Scholasticos atti-
net; iam in quar-
ta Parte dictum
est, quibus tempo-
ribus sua vota re-
nouare debeant.
Eadem erit ratio
eorum, qui in Do-
mibus habitant,
et vota emisērūt,
In duobus enim
festis solemnibus
singulis annis ea
renouare debent,
Et in aliquo alio,
si Superiori vide-
retur expedire:

non in cuiusquam manibus, sed vnoquoq; suū Votum legē-
corā sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Socie-
tate præsētib; ut magis ad deuotionē obseruādi quod Deo
ac Domino nostro promiserūt, magisq; prae oculis habendū
id quod ex obligatione debent eidem Domino excitentur.

DECLA.

quamuis studijs applicandi nō
videantur, nec expedire, vt tam
cito in Coadiutores formatos,
vel Professos admittantur, existi-
metur. Quod si quis propria im-
pulsus deuotione ante id tem-
pus biēnij vellet votis se Deo of-
ferre; eandem formulam sequi
poterit; & * vno Voti sui scripti
exemplo tradito Superiori, alte-
rum penes se retineat; vt quid
Deo ac Domino nostro obtule-
rit, recordetur. Et ad hoc ipsum,
simulque ad deuotionem augē-
dam conferet, * statutis quibul-
dā temporibus, quæ congrua vi-
debuntur, vota sua renouare.
Quod quidem non est, obliga-
tione noua se obstringere, sed
eius, qua obstricti sunt in Do-
mino, recordari, atque eandem
confirmare.

SEXTA

SEXTA PARS
DE IIS QVI ADMISSI, ET IN

CORPVS SOCIETATIS COOPTATI

sunt, quod ad ipsorum per-
sonas attinet.DE IIS, QVÆ AD OBEDIEN-
tiam pertinent. Cap. I.

T illi, qui iam ad professionem, vel
in Coadiutores formatos admissi
sunt, vberiori cum fructu iuxta no-
strum Institutum diuino seruitio,
& proximorum auxilijs se impendant; aliqua
in seipsis obseruare debent, quorū præcipua
licet ad ea vota, quæ Deo & Creatori nostro iux-
ta litteras Apostolicas obtulerūt, reducantur;
de illis tamen, vt magis & declarentur, & com-
mendentur, in hac sexta Parte dicetur, Et quo-
niam quæ ad votum Castitatis pertinent, inter-
pretatione non indigent; cum constet, quā
sit pfecte obseruanda, nēpe enitendo Angelicā
puritatē imitari & corporis, & mētis nostrę mū-
ditia: His suppositis, de sancta Obediētia dicet;
quam quidem omnes plurimū obseruare, & in
ea excellere studeāt; nec solū in rebus obligato-
rijs, sed etiā in alijs; licet nihil aliud, quā si-
gnū volūtatē Superioris sine vllō expresso præ-
cepto

CONST. PARS VI.

IN CAPVT

I.

A^{primæ}**H**^{AE}

Declarationes,
quæ simul cū Cō-
stitutionibus pro-
mulgātur; eādē,
quam illæ aucto-
ritatem habent;
et ita in vtravūq;
observatione ean-
dem curam adhi-
beri oportet.

B¶ Huiusmo-
di sunt illæ oēs, in
quibus nullū ma-
nifestum est pec-
catum.

C¶ Obe-
dientia præstamus quā prōptissimi simus, re-
quavis atq; adeo littera à nobis inchoata nec
dū perfecta studio celeriter obediendi relicta;
ad eum

cepto, videretur. Versari autē de-
bet ob oculos Deus Creator ac
Dñs noster, propter quem homi-
ni obedientia præstatur & vt in
spiritu amoris, & non cū pertur-
batione timoris procedatur, cu-
randū est; ita vt omnes constāti
animo incumbamus, vt nihil p-
fectionis, quod diuina gratia cō-
sequi possimus, * in absoluta o-
mnium Constitutionum obser-
uatione, nostriq; Instituti pecu-
liari ratione adimplēda præter-
mittamus: & exactissime omnes
neruos virium nostrarū ad hanc
virtutem Obedientiæ in primis
Sūmo Pōtifici, deīde Superiori-
bus Societatis exhibendā inten-
damus; ita * vt oībus in rebus,
ad quas potest cum charitate se
Obedientia extendere, ad eius
vocem perinde, ac si à Christo
Dño egrederetur (quādoquidem
ipsius loco, ac p ipsius amore & reuerentia obe-
dientiā præstamus) quā prōptissimi simus, re-
quavis atq; adeo littera à nobis inchoata nec
dū perfecta studio celeriter obediendi relicta;
ad eum

CVM DECL. C. I.

ad eū scopū vires omnes ac intē-
tionem in Dño conuertendo;
¶ vt sancta Obedientia tū in exe-
cutione, tū in voluntate, tū in in-
tellectu sit in nobis semper oī ex
parte perfecta; cū magna celeri-
tate, spirituali gaudio, & perse-
uerantia, quidquid nobis iniun-
ctum fuerit, obeundo; oīa iusta
esse, nobis psuadendo; omnem
sententiā ac iudicium nostrū cō-
trariū cōca quadā obedientia
abnegando; & id quidem in oī-
bus, quæ à Superiore disponun-
tur, vbi definiri nō possit (quem-
admodū dictum est) aliquod pec-
cati genus intercedere. Et sibi
quisq; persuadeat, quod qui sub
Obedientia viuunt, se ferri ac re-
gi à diuina Prouidētia per Supe-
riores suos, sinere debent, perin-
de, ac si cadauer essent; quod
quoquouersus ferri, & quacunq;
ratione tractari se sinit; vel similiter, atque se-
nis baculus, qui, vbicunque, & quacunq;
in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei in-
seruit. Sic enim obediens rem quamcūque, cui
K 2 cum

C¶ Obedientia,
quod ad execu-
tionē attinet, tūc
præstatur, cū res
iussa completur:
quod ad volunta-
tem; cū ille, qui
obedit, id ipsum
vult, quod qui iu-
bet: quod ad intel-
lectum; cū id ip-
sum sentit quod il-
le; & quod iube-
tur, bene iuberi
existimat: & est
ip̄fecta ea obe-
diētia, in qua præ-
ter executionē, nō
est hac eiusdē vo-
luntatis et senten-
tiæ inter eum qui
iubet, et qui obe-
dit, consensio.

IN CA.

CONST. PARS VI.

Cum Superior ad auxiliū totius corporis Religionis velit impendere; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quod ea ratione potius, quā re alia quauis, quam pręstare possit propriam voluntatem ac iudiciū diuersum sectando, diuinę voluntari respondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum sit, vt multum reuerentię (& pręcipue in interiori homine) suis Superioribus exhibeant, IESVM Christū in eisdem cōsiderēt, ac reuerentiā, eosdem ex animo vt patres in eodē diligāt; ac sic in spiritu charitatis in oībus procedāt, vt nihil ex externis vel internis eos celent; quin potius, vt oīa prorsus intelligāt, quo melius in via salutis & pfectionis se dirigāt, optare debent. Et ea de causa oēs tā Professī, quā formati Coadiutores semel singulis annis (& quoties pręterea Superiori visum fuerit) ad suas cōsciētias in cōfessione, vel secreto, vel alia rōne eidē aperiēdas ppter magnā eius rei vtilitatē (vt in Examine dictū est) parati esse debebūt; tū ēt ad cōfessionē generalē, quę ab vltima generali inchoatur, ei, quę Superior sibi substituerit, faciendā.

Deferāt oēs ad Superiorem suū res, quę eis expetendę occurrerint: nec priuatus quispiā directe, vel indirecte sine eius facultate, & approbatione, a Sūmo Pōtifice, nec ab alio extra Societatem

CVM DECL. C. II.

149

tatem gratiā vllā in suū priuatū, vel alterius vsū petat, aut petendā curet; sibiq; persuadeat, si p Superiorem suū, vel cū eius cōsensu, qđ optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire: & si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QUAE AD PAUPER-
tatem, quęque eam consequuntur,
pertinent. Cap. II.

Paupertas, vt murus Religionis firmus, diligēda & in sua puritate cōseruanda est; quantum diuina gratia aspirāte fieri poterit. Et quia humanę naturę hostis ad hoc ppugnaculū ac refugium debilitādum (quod Deus Dñs noster Religionib⁹ inspirauit cōtra illum, aliosq; religiosę pfectionis aduersarios) eniti solet ea, quę a primis Fundatoribus bene ordinata fuerant; immutare p declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minime consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicunque in ea professionem emisierint, *IN CAP. II.*
A* se ad innouationem Constitu-
tionum in ijs, quę ad Paupertatem pertinet, nihil facturos pro-
mittant; nisi aliquo modo pro-
net, est relaxari
ad red-

CONST. PARS VI.

ad redditus, vel possessionem vllā in propriū usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem præter id quod ad Collegia, & Domos probationum attinet, admittendū. Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutio nes mutetur, post emissam professio nem vnusquisque promittat coram

Præposito Generali & ijs, qui apud eū erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quod nunquā assentietur, vel quidquam aget ad immutandū quod ad Paupertatē in Constitutionibus pertinet nec in conuentu totius Societatis cōgregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.

B¶ Si aliquis ex Fundatoribus Domorū vel Ecclesiarū vellet redditus aliquos ad fabricæ usum relinquere; dūmodo nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec sit, vnde ei cōpetat actio in illos (quamuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus commissum est, suum officium faceret) & sic in rebus similibus; non esset id à paupertate Societatis alienum.

C¶

rerum occurrentium ratione, eam in Domino magis restringendam iudicarent.

In Domibus, vel Ecclesijs, quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, * redditus nulli, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ applicati haberi possint: sed neq; vlla alia ratione, ita vt penes Societatem eorū sit vlla dispensatio: sed in solo Deo, cui ipsius gratiā ea inseruit, fiducia cōstituatur, sine redditibus vllis ipsum nobis prospecturū de rebus omnibus cōuenientibus ad ipsius maiorem laudē & gloriā.

Professi

CVM DECL. C. II.

C* Professi viuant ex eleemosynis, in Domibus, cum aliquo nō mittuntur: nec officium Rectorum ordinarium in Collegijs, vel Vniuersitatib; Societatis habeant (nisi ipsarum necessitas, vel magna vtilitas id exigeret). D* nec redditibus eorum in Domibus vtantur.

Coad-

possent, cum necessariū aut conueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset: vt si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum, ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi nō possunt, præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda et dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; vt si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eo reciperet.

D¶ Res minimæ ducuntur pro nihilo; & ita ad scrupulos eximēdos declaratur vbi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quod autē Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipsa non facerent, facturæ essent domus, si possent, vt vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mittuntur, providere: quamuis id sit,

K 4

aut

C¶ In Collegijs Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum alio iter faciūt, diem aliquē, vel tempus congruum in eis manere possint: habitare autem diu ēē

CONST. PARS VI.

aut esse videatur.

Domū inuare, nō tamē est cōtra intentionē huius Cōstitutionis, quæ cauet, ne Collegiorū redditibus ad vi-ctū, & vestitū, et alias expēsas proprias Domus inuentur. Sic etiā intelligitur contra Cōstitutionē non esse, quod in aliquo horto Collegij aliquid recreationis infirmi, vel sani, qui sunt in Domibus, sumāt;

dum tamē expensis Collegij quandiu sunt in Domibus, non alantur: & tantundem de rebus similibus potest iudicari.

E ¶ Quia, ut in litteris Apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius civile ad rem vllam stabilem, nisi ad ipsius habitationem & vsum esset opportuna: quidquid stabile illi datum fuerit; teneatur eo, quā primū poterit, se exuere, ac vendere; ut pauperibus Societatis, vel externis sua in penuria subueniatur.

Quamuis hoc ita se habeat; temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda. Et hoc intelligatur,

Coadiutores, quandiu in Domibus erunt; quæ ex eleemosynis viuunt, & ipsi eodem modo viuunt: In Collegijs, si Rectores fuerint, vel Lectores, aut alioqui in rebus necessarijs, vel valde cōuenientibus eisdem Collegijs vtiles fuerint, viuunt sicut reliqui, ex eorum redditibus, quandiu eorum opera Collegia indigebunt. Cum autem defierint vtiles esse Collegijs, desinent in eis habitare; & in domibus Societatis, ut de Professis est dictū, habitabunt.

Non solum redditus, * sed nec possessiones vllas habeāt in particulari

CVM DECL. C. II.

133

particulari nec in cōmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, præterquam quod ad habitationem, vel vsum necessarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiusmodi duceretur; si in vsum conualescentium, vel eorum, qui, ut rebus spiritualibus vacēt, se ab hominum frequentia recipiūt, locus aliquis à cōmuni habitatione separatus, qui aere salubriori, & alijs commodis polleteret, admitteretur; & tunc huiusmodi ille sit, ut nec alijs locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat.

¶ Quamuis ad bona & sancta opera, & maxime perpetuo duratura incitare laudabile sit; ob maiorem

causam, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipsorum ad commodum domus suæ uti possint; si tamen Societas colonum aliquem, vel secularem hominem haberet, qui hortis vel agris, quos dictæ Domus habent, præesset; non esset etiam ei prohibendum, ne ad priuatam suam vtilitatem, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares personas Societatis vtilitas interim ulla perueniret.

tur, cum res illa stabilis necessaria nō est ad Domus vsum, ut aliqua ex superius memoratis. Aliarū rerum mobilium, ut pecuniarū, vel librorum, vel earum, quæ ad victū et vestitū pertineant, potest in cōmuni Societas proprietatē ad vsum suū habere.

F ¶ Huiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici prouentum dictæ possessiones ferrent; vel si fructus,

C ¶ Quamuis

maiores tñ ædificationē nullus de Societate debet, nec potest quemquā ad eleemosynas perpetuas Domibus vel Ecclesiis eiusdem Societatis relinquendas incitare: & si aliqui spōte suas eas relinquerent; nullū ius ciuile ad eas petendas ī iudicio acquiratur. Sed, cū ad id charitas propter Deum eos mouerit, tūc eas elargiātur.

G ¶ Quamuis Omnes, qui sub obediētia sunt quicumque uoluerint, Domum vel Ecclesiā eleemosynas iuuare possint (sive in spūalibus ipsi ab ea iuuentur, sive nō) tamē nō debet quid quā accipi tanquā stipendiū, vel eleemosyna pro ijs, quæ ob solū Christi domini nostri obsequium eis cōmunicātur: ita, ut hoc detur, aut accipiatur pro illo.

H ¶ Intel- Societas utitur; nulla sit in Ecclesia arca, in quam eleemosynę ab ijs, qui ad conuersiones, miseras, vel confessionses, & reliqua spiritalia

ritualia ad eam conueniūt, conijci solent.

9 Eadem de causa munuscula; quę Magnatib⁹ ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur; nec huiusmodi Primarios viros inuifere nostri consuescāt, nisi sancto studio piorū operū ducerentur; vel quando intima beneuolētia in Dño tā essent cōiūcti, ut huiusmodi officiū aliquoties eis deberi videretur.

10 Parati sint ad mendicādū ostiatim, quādo vel obedientia, vel necessitas id exiget. Et sit vnus, vel plures ad eleemosynas petendas, quib⁹ personę Societatis sustentētur, destinati; quas eleemosynas simpliciter amore Dñi nostri petent.

H* ¶ Ut nihil propriū domi teneri; ita nec foris apud alios potest.

H ¶ Intelligēdum est hoc absolute de Professis, et Coadiutoribus formatis. Ceterū in Scholasticis, et alijs, qui tempus probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quę in præsētia subsint eius dispositioni. nihil enim horum habere debent, nisi conscio et approbante Superiore. Neque vero sermo est de bonis, quę forte procul inde illi habent, de domibus scilicet, vel rebus alijs: sed, quod ad hęc attinet, parati etiam esse debebunt, ut illis se abdicent, quandocunque Superiori videretur; ut in Examine dictum est.

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, quam secum affert, conseruetur; non solum particulares Professi, vel Coadiutores formati hereditariae successionis non erunt capaces; verum nec Domus, nec Ecclesia, nec Collegia eorum ratione. Sic enim, omnibus litibus & controuersijs praecisis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius conseruabitur.

Quando Summus Pontifex, vel Superior huiusmodi Professos, vel Coadiutores ad laborandum in vineam Domini mittet; nullum viaticum petere possint.

I ¶ Idest pedes, vel equites cum pecunijs, vel sine illis: & omnino parati esse debent ad id faciendum, quod is, qui mittit magis conuenire, & ad maiorem aedificationem vniuersalem fore iudicauerit.

K ¶ Nisi id fieret propter aduersam valetudinem continuam, vel necessitatem urgentem propter publica negotia, praecipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersalis boni, & sanitatis Nostrorum quam temporis definiti, aut perpetui, quamque suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda: intuendo semper quod necessarium & honestum sit, & nulla ratione quod ad pompam ullam pertineat.

L ¶ Vel

ipsa Societate (siue Praepositus, siue subditus ille sit) ordinarie habebitur.

I ¶ In uestitus itidem ratione tria obseruentur; Primum, ut honestus ille sit; Alterum, * ut ad usum loci, in quo uiuitur, accommodatus; Tertium, ut professioni paupertatis non repugnet. * Videretur autem repugnare, si sericis, vel preciosis pannis uteremur; a quibus abstinendum est; ut in omnibus humilitatis & submissionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur.

I ¶ In ijs, quae ad rationem uiatus, somni, ac usus reliquarum rerum uitae necessariorum, uel conuenientium spectant,

* quamuis sed ad ordinarium vestiendi modum eis uti non debent. Est nihilominus considerandum, quod non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec aetate ad eam conuenienti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum, & vniuersale aliarum multarum, id considerandum est, & quoad eius fieri poterit, ad maiorem Dei gloriam prouidendum.

N ¶ In par-

*In particu-
laribus si magis
uel minus necessa-
riū erit iuxta cir-
cūstātiās persona-
rū; relinquetur di-
cretioni eorū, qui
ipsis præsunt; vt,
quemadmodū eis
conueniet, proui-
deāt.*

* quamuis cōmunis illa sit, mini-
meq; diuersa ab eo, quod Medi-
cus illius loci, in quo uiuitur, iu-
dicabit, ita vt quod quisq; sibi
inde subtraxerit, ex deuotiōe, nō
ex obligatione subtrahat; habē-
da tamen semp erit ratio humi-
litis, paupertatis, ac spiritualis
ædificationis; quæ semper nobis
in Dño ob oculos versari debet.

DE IIS REBUS, IN QVIBVS
occupari, & à quibus abstinere
debent qui in Societate
sunt. Cap. III.

Quoniam habita ratione temporis, ac appro-
bationis vitæ, quæ expectatur, vt aliqui ad
professionem, vel in Coadiutores formatos in
Societate admittantur; tanquam certum duci-
tur, eos viros spirituales futuros; & q sic in via
Christi Dñi nostri profecerint, vt per eam curre-
re possint, quantum corporis valetudo & exter-
næ occupationes charitatis atque obedientiæ
permittent: non videtur in ijs, quæ ad orationē,
meditationem, & studium pertinent; vt nec in
corporali exercitatione ieiuniorum, vigiliarū,
aut aliarum rerū ad austeritatem vel corporis
castigationem spectantiū * vlla regula eis prae-
scribenda;

scribenda; nisi quā discreta cha-
ritas vnique dictauerit: dum
tamen semper Confessarius con-
sultatur, & vbi dubium accide-
rit, quid conueniat, res ad Supe-
riorem referatur. Hoc tamen di-
cetur in vniuersum; esse quidem
animaduertendum, ne nimius
huiusmodi rerum vsus tantope-
re vires corporis debilitet, tan-
tumque temporis eos distineat;
vt deinde spirituali proximorū
auxilio iuxta nostri Instituti ra-
tionem non sufficiant: nec con-
tra tanta in illis sit relaxatio; vt,
feruore spiritus refrigescēte, hu-
mani ac inferiores affectus inca-
lescant.

* Sacramētorū frequentatio val-
de cōmendetur. Differri autem
non debet Cōmunio, aut Missæ
celebratio sine causis iudicio
Superioris legitimis, vltra octo
dies: omnesq; assignato sibi Cō-
fessario, vel alioq iuxta ordinē,
quem quisque præsriptū habet
à Superiore, confiteantur.

Ex Regu-

Si quibus-
dam cō-
uenire iudicabi-
tur certum tem-
pus præscribi ne
excedant, vel de-
ficiant in spiritua-
libus exercitijs;
Superior id face-
re poterit. Sic ēt
in vsu aliorum
mediorum, si ipse
omnino iudicaret
aliquo vtendum
esse, non id relin-
quendo arbitrio
cuiusquam parti-
cularis personæ,
procedet, vt in
Domino conueni-
re iudicabit. Sub-
diti autem erit,
cum omni deuo-
tione, quod sibi
præsriptum fue-
rit, amplecti.

B¶ Si

Ex Regulis particularibus, quæ in Domib⁹, ubi ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare ut eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iudicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum vel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum, inter quos versantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarū auxilium assumuntur, magni momenti sunt, ac nostri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cūq; alioqui nostra habitatio tam sit in hoc vel

B Si in quibus in illo loco incerta: * non utendū Domibus vel tur nostri Choro ad horas canonicas, uel Missas, & alia officia Collegijs sic conuenire iudicatur; eo tempore, decantanda: quandoquidem illis, quos quo uespere prædicandum, vel legendum est, ad populum detinendum ante huiusmodi lectiones vel conciones posset uespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinarie Dominicis & festis diebus sine cantu figurato vel firmo, ut vocant, sed tono quodam deuoto suauis, & simplici, & id in hunc finem, & quatenus indicaretur, quod populus ad magis frequentandas confessiones, conciones, & lectiones moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod reuerentiarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomada sancta fieri posset.

In Missis maioribus, quæ dicuntur (licet submissa uoce) habita deuotionis et decetæ ratione, licebit duos uelitos superpellicijs, uel unū assistere; prout in Domino fieri poterit.

C Quod

lis, quos ad ea audiēda deuotio mouerit, abūde suppetet ubi sibi ipsis satisfaciant. Per nostros autem ea tractari conuenit, quæ nostræ uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

Cum homines itidem huius Societatis semper parati esse debeant ad discurrendum per quasuis mundi partes, quo fuerint à Summo Pontifice, uel à suis Superiorib⁹ missi, non debent curā animarum, neq; item mulierū Religiosarum, uel aliarum quaruncūque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant, uel ipsas regant: quāuis nihil repugnet, semel unius Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C Obligari etiam ad Missas perpetuas in suis Ecclesijs dicendas, uel ad curam similem, quam libertas nostro procedēdi modo in Domino necessaria non patitur, minime conuenit.

C Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Dominibus quidē omni-

7 Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suū Institutū uacare; * quoad eius fieri poterit, à negotijs secularib⁹

no conuenit tale onus non suscipere.

D Hoc obseruetur, quoad eius absteineat fieri poterit: Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, uel maioris momenti ad finem diuini seruitij præfixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, uel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.

L

E Si Superi-

abstineat (qualia sunt Testamentariorum, vel Excutorum, uel Procuratorum rerum ciuiliū aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeūda suscipiant, uel in illis se occupari sinant. Quod si Collegiorū aliqua negotia tractanda fuerint, suos habeant Procuratores, per quos ea tractent, & iura sua tueantur. Si uero ad Domos Societatis, uel ad totū ei⁹ corpus pertinet: quo pacē suā melius cōseruare possit Societas; idem Procurator, uel alius ex Coadiutorib⁹, uel demū aliq⁹ extra Societate, aut Familia quepiā, quē Dom⁹ patrociniū susciperet, ius Societatis ad maiore Dei gloriā posset defendere. Eadem de causā, utq; inquietudinis à nostra p⁹fessione alienæ occasiones euitētur, & melius pax ac beneuolentia cū oībus ad maiore Dei gloriā cōseruetur, nemo ex Professis, uel Coadiutoribus, uel etiam Scholasticis Societatis in

¶ Si Superior alicui facultatem daret, ut in causā ciuili examinetur in gratiā alicuius, cui id denegari non posse uideretur; limitatio tunc necessaria erit, quæ prohibeat, si quis articulus criminalis uel infamatorius occurrerit, in eo examinari. Ad hoc, n. nullus Superior facultatē dare debet.

IN CA.

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, uel alioqui in pijs, quæ sic cedunt in huius fauorē, utin alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem Instituti nostri est, sine cuiusquam offensione, quantum fieri potest, omnium in Domino commodis inseruire.

DE AVXILIO, QVOD MORIENTIBUS in Societate præstatur, & de suffragiis post mortem.

Cap. III.

VT in vita uniuersa, ita & multo magis ī morte unusquisq; de Societate eniti, & curare debet, ut ī ipso Deus ac Dñs noster IESVS Christus glorificetur, ipsiusq; beneplacitū impleat, & proximi edificentur, saltē exemplo patientiæ, ac fortitudinis, cū fide uiua, ac spe, & amore bonorū illorū æternorū, quæ nobis Christus Dñs noster tam incōparabilibus uitæ suæ temporalis laboribus, & morte promeruit, & acquisiuit. Cū tamē persæpe huiusmodi sit morbi ratio, ut usum uiriū animæ magna ex parte impediāt; cūq; huiusmodi sit ille à tēporali uita trāsitus, ut propter graues impugnationes Dæmonis (a quo summopere refert nō superari) reqrat subsidium fraternæ charitatis; sollicitè aduertat Superior, ut, q iuxta Medici sententiā de uita periclitatur, antequā usu iudicii priuetur, omnibus Sacramentis

mentis sanctis acceptis, tanquā armis à diuina liberalitate Christi Dñi nostri nobis concessis, ad transitū à temporali vita ad aternā, se muniat.

Iunari etiam debet orationibus omnium domesticorum valde peculiaribus, donec animam suo Creatori reddat. Et præter

IN CAPVT

IIII.

Si aliqui ex infirmis, quod in phrenesim inciderint, vsu rationis priuati sint (quo in statu quidquid dixerit, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel si contingeret esse aliquos, qui minus adificationis in sua egritudine, quam par esset, præberet; utrisque paucos assistere ex ijs, quibus magis cōsideretur, oporteret.

B In aliquo possent aliquot horæ deesse ad diem naturalem, quando mali odoris ratione (præsertim cū viget æstus) indicio Superioris anteuerti id tempus posse videretur: ordinarium tamen spatium id erit, quod dictum est.

C ¶ V

alios, q̄ ingredi possunt, plures, * aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliq̄ delecti sint oportet peculiari^o ut infirmū morti proximū inuisant & ei assistant, & animosiores reddant, eaq̄; suggerant, eisq̄; auxilijs iuuent, quæ eo tempore conuenient & cum iam alijs rebus iuuari non poterit, eum Domino cōmendant; donec eius animam à corpore discedentem dignetur ad se recipere, qui eā tam caro pretio sāguinis & vitæ suæ redemit. Postea quam quis expirauerit, usque ad sepulturā eius corpus decenter, * quandiu cōueniet, teneat.

Teneatur. Postmodum* absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domesticis p̄ eius anima Missæ sacrificium offerant; reliqui vero peculiari oratione pro eodem diuinam implorent clementiam, atq; in eo perseuerent vltcrius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quæ in Domino intercedunt.

4 Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent; ita vt charitas erga eos qui uitā perfuncti sunt, nō minus, quam erga viuentes, in Domino demonstretur.

QVOD CONSTITVTIONES

peccati obligationem non inducunt. Cap. V.

Cvm exoptet Societas vniuersas suas Cōstitutiones, Declarationes, ac viuendi ordinē oīno iuxta nostrum Institutū, nihil vlla in re declinādo, observari; optet ēt nihilomin⁹ suos oēs securos esse, vel certe adiuvati, ne in laqueū vltius peccati, quod ex vi Cōstitutionū huiusmo

L 3

di, aut

di aut ordinationum proueniat, incidant: Vitum est nobis in Domino vt excepto expresse voto, quo Societas Summo Pontifici pro tempore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, vel ordinem ullum viuendi posse obligationem ad peccatū mortale vel veniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri IESU Christi, vel In virtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, vel personis illis, in quibus iudicabitur, quod ad particulare vniuscuiusque, vel ad vniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offensa, succedat amor & desiderium oīs perfectionis: & vt maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

SEPTIMA PARS

DE IIS, QUÆ PERTINENT AD

ADMISSOS IN CORPVS SOCIETATIS ad proximorum vtilitatem per vineam Domini distribuendos.

DE MISSIONIBVS SUMMI

Pontificis. Cap. I.

VT In sexta Parte de DECLARATIONES. ijs dictum est, quæ obseruanda sunt cuique de Societate erga seipsum; ita in hac septima de ijs dicendum est, quæ erga proximos (qui finis nostri Instituti ualde proprius est) dum diuiduntur per Christi vineam, ut in ea illius parte, atque opere, quod ipsis commissum fuerit, se exerceant, obseruari debent, siue à Summo Christi Domini bus totidem capitibus septimæ huius Partis agitur.

IN septimam Partem.

IN CAPVT I.

ATI sunt quatuor modi vniuersaliores, Nostros diuidendi per Christi Domini nostri vineam, de quibus

L 4 B¶ Intentio

ministri nostri Vicario, siue à Superiorib⁹ Societatis q^{ue} diuinę Maiestatis loco ipsis p^{re}sunt, p^{er} diuersa loca mittatur; siue ipsimet sibi eligat vbi, & qua in re occupentur; si ipsorum iudicio relictum fuerit, vt discurrat quacunq; maius Dei & Domini nostri obsequium, & animarum p^{ro}fectu assequi se posse arbitratur; siue labor sit impendendus, non loca peragrádo diuersa, sed in stabili ac cōtinua habitatiōe in aliquib⁹ locis, vbi magnus diuinę glorię & obsequij p^{ro}uentus speratur. Et, vt primo loco de missione Summi Pōtificis vt inter ceteras p^{re}cipua, tractetur, ani-

B ¶ Intentio fertur intentio Voti illius, quo quarti voti ad sū se obedientię Summi Christi Vicarium Pōtificem carij sine vlla excusatione Societas ob-
locum aliquem particularem; sed vt per varias mundi partes qui vouebant, spargerentur. Cum enim qui primi conueniunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & regnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent, promissionem illam vel votum emisissent, vt Summus Pontifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum intentionem per orbem discurrendi, distribueret; & sic ubi optatum spiritualem fructum non inuenirent, vt inde in alium atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inuestigando, se conferrent.

C ¶ Cum

tas obstrinxit, vt quocunq; gentium ad maiore Dei gloriā & animarū auxiliū inter fideles, vel infideles, nos mittendos censuerit, nos conferramus. Nec intellexit Societas particulare aliquē locum; sed vt per orbē in diuersas regiones, & loca spargeretur: cum optaret, quod factū optimum esset, eligere; idq; speraret futurū, si hanc ipsius distributionē Summus Pontifex faceret. Et in hac parte, cum omnem propriū sensum ac voluntatem Christo Dño nostro, & eius Vi-

cario Societas subiecerit, * nec Superior, p^{er} seipso, nec quisquā alius ex inferiorib⁹ pro se, vel p^{er} alio curare nec tētare mediate, vel immediate cū Sūmo Pōtifice, vel eius ministris poterit; vt residere, vel mitti potius in hāc partem, quam in illā debeat; sed inferiores hanc curam vniuersam Summo Christi Vicario ac Superiori suo; Superior vero, quod ad suam personā attinet, Summo Pontifici, & ipsi Societati in Domino relinquat.

Præterea, relictis, poterit.

D ¶ Societas esse intelligerentur qui ex eadem in loco, vbi agit Præpositus Generalis, inuenirentur; qui possent quod res habet, bene Summo Pontifici referre, si aliorum

C ¶ Cum aliquis ex inferioribus ad locum aliquē vel opus designaretur ad quod mittēdas non fore, rebus à Sūmo Christi Vicario bene perspetis indicaretur; Præpositus generalis pleniorē notitiā eius Sanctitati dare, omnibus tantū de ipsius arbitrio

relatu diuerso ad
dici videretur, vt
Prepositū Gene-
ralem, quo non cō-
uenit ad commu-
ne bonum Societa-
tis & maius Dei
obsequium, mitte-
re cogitaret.
¶ Hoc sane re-
praesentari poterit,
immo debet per
Prælatū, aut quem
uis alium, per quē
Summus Pontifex
iubet aliquo profi-
cisci, quæ sit ipsius
mens de modo iti-
neris conficiendi;
& ibidem, quo
mittitur, manen-
di; num ex ele-
mosynis propter
Christi amorem
emendicatis, an alio
modo viuēdo.
Quod enim Sum-
mo Pontifici me-
lius videbitur, deuotius & securius in Domino fiet.

Præterea, qui à Summo Ponti-
fice designatus fuerit, ut aliquo
se cōferat; se ipsum liberaliter,
re temporali nulla pro uiatico
per se, vel per alium postulata,
offerat; quin poti⁹ sic à Summo
Pontifice mittatur, * vt eius San-
ctitas ad maius Dei & sedis Apo-
stolicæ obsequiū fore nulla rei
alterius in eo habita ratione, iu-
dicauerit.

Si Summus Pontifex personā
nō designaret; sed aliquem, uel
plures ad hūc, uel illū locū pro-
ficisci iuberet, Superioris arbi-
trio relinquendo, qui sint ad hu-
iusmodi missionē aptiores: Su-
perior iuxta eius præceptū eos,
qui magis cōuenire, & aptiores
ad id fore videbunt, designabit.
Qua in re maius bonū vniuersa-
le intuebitur, & ut q̄ minimum
detrimentū alia opera ad Dei
obsequiū suscepta, pariantur.

Ei, qui sic missus fuerit, plene
declara-

¶ Si

declarari conuenit plurimum
missionem suam, & scopum,
quo fertur summi Pontificis in-
tentio, & effectum cuius gratia
mittitur; * & hoc, si fieri potest,
in scriptis; quo exactius, quod
ei iniunctum fuerit, explere pos-
sit. * Eundem etiam Superior
iuuare consiliis ac instructione,
quoad eius fieri poterit, cura-
bit; ut in omnibus ad Dei & se-
dis Apostolicæ obsequium, vti-
lius suum impendat ministeriū.

¶ Si ad particularia loca, tēpore
minime limitato per Summū
Pontificem mittetur; ad tres mē-
ses ibidem manēdum ei esse in-
telligatur, & magis, aut minus,
pro modo maioris aut minoris
spiritualis fructus, qui inde per-
cipi uidebitur, uel alibi sperabi-
tur; vel demum ut ad bonū ali-
quod uniuersale magis expedi-
re iudicabitur. Quæ omnia iux-
ta Superioris arbitrium, qui sanctam intentio-
nem Pontificis in Christi Domini nostri obse-
quium considerabit, transigentur.

¶ Si id non
obtenebitur, curā
dum certe erit, vt
verbo tenus mens
Summi Pontificis
intelligatur, siue
ipsemet eam im-
mediare, siue per
Superiorem, vel
Prælatū, vel quē
uis aliū ei qui mis-
titur, declaret.

¶ Superior
etiam aliquibus
documentis adhi-
bitis, non solum
in suis, sed etiam
Summi Pontificis
missionibus iua-
re poterit; vt me-
lius quod ad Chri-
sti domini nostri
obsequium quaeri-
tur, consequatur.

Cum

Cum in locis designatis diutius erit residendum, si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis Summi Pontificis, excursions aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitij eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniens, ut in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suam residentiam locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequij posthabebit) potest, & debet considerare quibus aliis in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimento suæ missionis (ut dictum est) possit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis melius consequendum, Præpositus Generalis, cum nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit constitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sanctitati declarare professionem, ac promissionem expressam Obedientiæ, quam ipsi Societas peculiari voto circa missiones ad Dei gloriam se obstrinxit.

DE MIS

DE MISSIONIBVS

Superioris Societatis.

Cap. II.

QUO spirituali animarum necessitati subueniri multis in locis maiori cum facilitate, ac securitate eorum, qui ad id fuerint destinati, possit, * Præpositi Societatis, iuxta facultatem eis à Summo Pontifice concessam, mittere quosuis de Societate poterunt, * quocumque magis expe-

IN CAPVT

A. F. A. cilis

Expe

ditus pluribus lo

cis (præsertim si

remori sint à sede

Apostolica) per

Superiorē Socie-

tatis prouideri po-

test; quàm, si sem-

per eis, qui homi-

nibus Societatis

indigēt, esset Sum-

mus Pontifex ad-

eundus. Particu-

laribus etiam securius est, si cum suorum Superiorum obedientia, quàm si pro arbitrio suo (etiam si id possent) & non ab ijs missi proficiscerentur, à quibus Christi Domini nostri loco, ut ab interpretibus diuinæ voluntatis, sunt regendi.

B ¶ Ut potest Præpositus Generalis reliqua munera per seipsum & per inferiores; ita & hoc mittendi suos, reſeruat missionibus, quas duxerit reſeruandas, obire poterit.

C ¶ Mittere quocumque eis videbitur, inter fideles etiam in Indias, & inter infideles, præsertim ubi aliqua esset habitatio fidelium, ut in Graciam, &c. intelligendum est. Vbi essent omnino infideles; considerare admodum Superiorem oportebit in conspectu Domini, nū mittere, nec ne, et quo, et quos debeat.

debe at. Semper autē erit subditi, missionem suam, vt de manu Domini hilari animo suscipere.

¶ Vt in mittēdo ad hunc vel ad illum locum re-ctius procedatur, præ oculis habendo maius diuinū obsequium et vniuersale bonum, vt regulam, ad quā exigi missiones

oportet: eligenda videtur in tam ampla Christi Domini nostri vinea (paribus ceteris; quod in omnibus, quæ sequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miserum statum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extreme periculum.

Considerandum est etiam, vnde verisimile sit fructum vbiorem ex medijs proximi iuuandi, quibus vititur Societas prouenturum; inde scilicet, vbi ostium apertius, & maior dispositio, et facilitas in hominibus, vt iuuari possent, videretur: quod quidem positum est in eorum maiori deuotione, ac desiderio (quod ex instantia, qua nostros petunt, ex parte intelligi potest) vel in conditione & qualitate personarum, quæ

quæ magis sint idoneæ, vt iuuari. & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus Domus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui student, & beneficentia populi iuuantur. Si paria essent cetera, quæ ad spirituale profectum attinent; magis conueniret, aliquos nostros operarios versari. et huiusmodi loca talem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quo vniuersalius, eo diuinius est: illi homines, & loca, quæ, cum profecerint, in causa erunt vt bonū ad multos alios, qui eorum auctoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri. Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (siue seculares, vt Principes, Domini Magistratus, uel Iustitiæ ministri; siue ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque viris doctrina & auctoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium impensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quo solent multi confluere, qui, si inuentur, ipsi operarij esse ad alios iuuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminaſe zizania, ac præcipue effeciſſe, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quo impediatur fructus, qui ex ea posset prouenire; tunc impensius esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti, & cuius habenda sit ratio, is locus est: eoque mittendi essent homines, si fieri posset, qui vitæ exemplo et doctrina conceptam ex falsis narrationibus malam opinionem remouerent.

¶ Ad

CONST. PARS VII.

176
F¶ Ad me- hanc potius, quam ad illam par-
torem ac certio- tem mittendis, & * ad hoc o- E
rem operum ele- pus potius, quam ad illud;
ctianē, ad que Su & vt
perior suos mit-
tit, eadem regula ob oculos versetur, scilicet diuinus honor
maior, maiusque bonum vniuersale. Hæc enim conside-
ratio iustissime ad mittendum in hunc locum potius, quam
in illum mouere potest. Et aliqua, quæ ad alterutram
partem possunt momentum habere, attingantur; in pri-
mis, cum possint, qui de Societate sunt, operam suam col-
locare vbi bona spiritualia quærentur, & etiam vbi cor-
poralia, in quibus etiam misericordia & charitas exerce-
tur; cum itidem aliqui possint in rebus maioris suæ perse-
ctionis, & minoris, & demum in rebus ex se melioribus,
& minus bonis iuuari: si utraque simul præstari non pos-
sunt; priora, ceteris paribus, secundis semper essent præfe-
renda.

Cum etiam res aliquæ in diuino seruitio magis urgeant;
alia minus, quòd remediū dilationem melius ferant; quam-
uis alioqui æqualis essent momenti: priores posterioribus
sunt anteponendæ.

Cum etiam quadam peculiari quodam modo ad Socie-
tatem pertineant, vel cernatur alios non esse, qui eisdem
vacent; rursus alia, quarum curam & modum eisdem
prospiciendi alij habent: priores in missionibus priorem
locum habere æquum est.

Sic etiam inter pia opera, quæ æqualis essent momenti
ac necessitatis, & quæ æqualiter urgerent, si aliqua secun-
diora

CVM DECL. C. II.

177

viora tractanti, alia vero periculosiora essent; & rursus
aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum
difficultate & longiori tempore absoluuntur; priora etiam
debent præferri.

Ceteris, quæ dicta sunt, paribus; cum etiam sint aliqua oc-
cupationes vniuersalis boni, & quæ se ad plurimum auxi-
lium extendunt, vt concionari, vel legere; alia magis parti-
culares, vt confessiones audire, vel exercitia spiritualia tra-
dere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: ni-
si aliqua circumstantia mouerent, vt secundæ magis conue-
nire viderentur. Cum etiam quedam pia opera diuturniora,
& semper profutura sint, vt foundationes aliquæ piæ, quæ ad
proximorum auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ
raro & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secun-
dis esse præferenda: & sic Præpositus Societatis potius ad
hæc, quam ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt
vero hæc omnia propterea, quod ad maius Dei obsequium,
maiusque proximorum bonum ita conueniat.

F& * vt hanc personam po- F¶ Quamuis summa
tius, quam illam mittat, providentia, & sancti
* hoc, Spiritus directio ea sit,
quæ efficaciter meliora cum in alijs omnibus eligere faciat;
tum in mittendis ad quemvis locum illis, qui magis conueni-
ent, et quadrabunt personis et rebus, propter quas mittuntur:
illud tamen in vniuersum dici potest. primum, quòd ad res gra-
uiiores, & in quibus plus refert non errare (quoad situm in
eo fuerit cum diuina gratia, qui providere debet) mitti vi-
ros magis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.
M In rebus,

178 In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Ut agant cum viris prudentibus, qui spirituales gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratia habent, cum exteriori specie (modo, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad auctoritatem conferat. Posset enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrant, qui in ingenio iidem & litteris peculiare donum habent. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterunt.

Ad populum vt plurimum aptiores erunt, qui talento predicationis & audiendarum confessionum pollent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum, consideratio erit etiam adhibenda: & primo quidem, cum fieri posset, conueniret vnum solum non mitti, sed saltem duos, tum vt mutuo ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus iuuentur, tum vt possint esse magis utiles ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur, cum vno concionatore vel lectore commode coniungeretur alius, qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille præpararet, colligeret; iuuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuuandos adhiberi solent.

Sit

Sic etiam si quis in modo procedendi Societatis, & cum proximis agendi parum exercitatus miteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrerent, consulere possit.

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circumspectus & cautus bene adiungeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita vt diuersitas vinculo charitatis vnita, sic vtrumque inuuet, vt contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quam duos, cum opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorem Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset providere, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vnctio eum docuerit, vel in diuinæ Maiestatis conspectu melius conuenientiusque ipse senserit.

* hoc, vel illo modo,

* ad Quod ad modum attinet eos mittendi (præter conuenientem instructionem)

num pauperum more, vt sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum litteris item, an sine illis, quo tendunt, destinatis (sive ad priuatos aliquos homines, sive ad Ciuitatem, vel eius caput scribentur, quæ ad auctoritatem aut beneuolentiam conferant). Superior vndecunque maiorem proximorum adificationem, & diuinum obsequium intendo, quod conue-

180
nit, constituit.

H *¶* Tempus, * ad prolixius, uel breuius tem-
pus, id semper, quod ad maius
quod missionibus dandum est, sine Dei obsequiū & bonū vniuersa-
le
ad hanc, sine ad
illam partem mie
tantur quando, à Summo Pontifice præscriptum non est,
metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium,
quæ tractantur, & momentum ipsorum maius aut mi-
nus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel
speratur, ratione; inde vero consideratio eorum, quæ a-
lijs in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vi-
res Societatis, quas habet, ut his atque illis operibus pos-
sit satisfacere. Quædam etiam accidere solent, quæ ex-
pendenda sunt, ut missionis tempus vel breuius sit, vel pro-
lixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cum
hoc sit per varias mundi partes discurre, ac magis vel mi-
nus in illis hæere pro fructus, qui cernitur, modo; videndū
erit, num conueniat plus aut minus temporis in his, aut illis
missionibus impendi. Et ut hoc intelligatur, conueniet cre-
bris litteris certiorum reddi Superiorem percepti fructus
ab his, qui missi sunt.

Cum mutari aliquem oportebit: animaduertat Superior,
quod ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ijs medijs ut a-
tur, ut hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino
maneant, quam offensi vel male affecti, & quod in omni-
bus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quæ-
ratur, sibi persua-deant.

I *¶* Hinc

le facit, statuatur. Cum hac ergo rectissima ac
sincerissima intentione in Dei ac Domini no-
stri conspectu habita; & si eividebitur, ppter
deliberationis difficultatem vel momentum,
re diuinę Maiestati suis & domesticorum ora-
tionibus ac sacrificiis cōmendata; & cū aliquo
vel pluribus ex eadē Societate, qui videbuntur
inter eos, q adfuerint, cōmunicata, statuet p se
ipsum, nū mittere debeat, nec ne; & sic de reliqs
circūstantiis; ut ad Dei maiore gloriā cōuenire
iudicabit. Erit autē eius, qui mittitur, officiū, nul-
la ratione se ingerendo ad eundum, vel manen-
dum in hoc loco potius, quàm
in illo, * plenā ac omnino libe-
ram sui dispositionem Superio-
ri, qui eum Christi loco dirigit,
ad ipsius maius obsequiū & lau-
dem relinquere. Sic etiā, ut alii
maneant alicubi, vel alio se con-
ferant, * nemo quoquo modo
sine consensu Superioris sui, per
quem ille in Domino gubernā-
dus est, curare debet.

Quocunque prius, cū Superio-
re communicare, hanc esse ipsius voluntatem intellexerit.
K *¶* His non repugnat proponere motus animi, aut
cogitationes, quæ in contrarium occurrunt, subijciendo suū
sentire et velle ei, quod ipsius Superior Christi Domini no-
stri

*stri loco sentiret
ac vellet.*

*I ¶ Dicitur,
ordinarie, propte
rea quod aliquan
do is, qui mitti
tur, tam instru
ctus est, tantaq;
dexteritate pol
let; ut instructio
nō sit necessaria.
sed demum hoc
fiet, quandocūq;
opus erit.*

*M ¶ Cuiusmo
di esset orationes
& Missæ, quæ
initio præsertim
suscipiendorū ope
rum, vel quando
maior subsidij ne
cessitas cernitur,
quod res magni
momenti sint, vel
difficultates gra
ues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs
auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarū,
& alijs rebus, quæ possent esse necessaria, prouidebit Super
rior, prout ratio, & charitas monebit.*

Quocunque Superior mittet
aliquem, * eum plene instruere
(*& ordinarie in scriptis*) debet
tam de modo procedēdi, quā
de medijs, quibus eum vti velit
ad finem, quē in animo habet.
Per crebram etiam litterarū cō
municationem, quantum fieri
potest, totius successus certior
redditus ex eo loco, vbi ipse resi
det (ut personæ, & negotia exege
rint) consilio, * & alijs auxilijs,
quæcumque adhiberi possint,
prouidebit; ut maius seruiti
um Deo fiat, magisque com
mune bonum per personas So
cietatis inuener: quod tanto ma
iori cura præstari debet; quan
to negotii qualitas (quod vel ma
gni momenti sit, uel difficile)
* & personarum, quæ missæ sunt
(quod consilio, & instructione
indigeant) id magis exigit.

N ¶ Hoc

*N ¶ Hoc consilium & instructio non tantum negotijs,
sed etiam personis, prout unusquisque vel animari, vel repri
mi opus habet, perutile esse poterit: et sic de alijs intelligatur.*

DE LIBERA AD HANC VEL illam partem professione.

Cap. III.

Quamuis eorum sit, qui sub obedientia So
cietatis uiuunt, se nō ingerere directe uel
indirecte ad sui missionem, siue à Summo Pō
tifice, siue à suo Superiore in nomine Dñi Iesv
Christi mittantur: qui tamen ad regionem ali
quam magnam (cuiusmodi esset India, vel aliq
Prouinciæ) missus esset, si pars eius aliqua pecu
liari limitatione ei assignata non fuerit, potest
magis, & minus in hoc vel in illo loco immora
ri, aut discurrere quacunque omnibus perpen
dis (in se, quod ad voluntatem suam attinet, in
differentiam sentiendo) & oratione facta, iudi
cauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc
apparet quod (primæ & summæ obediētiæ Sum
mi Pontificis non repugnando) multo magis
in huiusmodi missionibus Superiori ad hanc
partem potius, quā ad illam, prout in Dño
senferit conuenire, eosdem dirigere licebit.
Vbicunq; quis maneat, si nō est ei iniunctū, ut
medio aliquo limitato utat; quale esset, legere.

M 4 vel

IN CAPVT
III.

QVAVIS
hoc ita
se habeat; tamen
conferre media,
quibus vii debet
cū eo Superiore,
qui ei propior fuerit, semper erit securius.

vel prædicare; in eo se exercebit
ex iis, quibus vtitur Societas in
quarta Parte capite octauo di-
ctis, & proximo capite dicendis,
* quod magis conuenire iudica-
bit; atq; etiā quod in sexta Par-
te deuitandū dicitur, ad maius
Dei obsequium etiā deuitabit.

QVIBVS IN REBVS DOMVS

& Collegia Societatis proximum
adiuuent. Cap. III.

Q Via nō solum enititur Societas discurren-
do per varia loca, sed etiam in quibusdam
continenter residendo (vt in Domibus, & Colle-
giis) proximos iuuare: operæpretium est intel-
lexisse, quibus modis possint animæ in huius-
modi locis iuari; vt eorum pars illa, quæ po-
terit, ad gloriam Dei exerceatur.

Et primo quidem conferet bonū exemplum
totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt non
minus bonis operib⁹, immo magis, quā verbis
eis ædificationi esse, quibus cū agitur, curent.

Iuuatur et proximus sanctis desiderijs, & ora-
tionib⁹ in Dei cōspectu p̄ vniuersa Ecclesia, ac

* pro

A * p̄ iis præsertim, q̄ maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bo-
nū effusis, ac pro amicis etiā, &
bene de nobis meritis viuētib⁹,
& vita functis; siue postulent ipsi,
siue nō postulent; ac pro illis, in
quorū auxiliū peculiariter ipsi,
& reliqui de Societate in variis
locis inter fideles, & infideles in-
cumbunt; vt Deus omnes ad gra-
tiam suam excipiendam per de-
bilia huius minimæ Societatis
instrumēta disponere dignetur.

4 In Missarum etiam sacrificijs iuuare possunt,
& alijs diuinis officiis, * nulla pro eis eleemosy-
na accepta; siue aliqui particulares ea petierūt,
siue p̄ sua deuotione quisq; ea Deo obtulerit.
Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro
Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures
(pro numero Sacerdotū, & prout cōuenierit) sin-
gulis hebdomadis p̄ benefactorib⁹ viuīs, aut de-
functis offerentur Deū ac Dominum nostrum
rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium
admittere, & pro infinita ac summa liberalita-
te sua eam beneficentiam remunerari, qua illi
erga Societatem nostram ex diuino amore ac
reuerentia vsi sunt, æternis præmijs dignetur.

Poterit iuari etiā p̄ximus in Sacramentorū
ad mi-

IN CA. IIII.
A ¶ Cuiusmo-
di sunt
Principes ecclesie
sæclicæ et seculares,
et alij, qui multū
prodesse, vel obesse
bono anima-
rum, et diuino
obsequio possent.
B ¶ Vt in sexta
Parte explicatū
est. C ¶ Præ-

G ¶ Præter eos, qui confessorij ordinarij constituti sunt, superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horum Sacramentorum administrationi vacare debeant, et quod conuenit, statuere.

D ¶ Pascha intelliguntur octo dies, & totidem post ipsum festum:

Quamquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, et reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cum iam suis parochijs satisfacerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesijs sanctissimum Christi corpus accipere.

E ¶ Quia quibusdam in locis fieri posset, ut aliquando his medijs, vel eorum parte uti non conueniret; Constitutio non obligat, nisi cum Superiori eis utendum esse videretur; sed etiam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, ut hæc tria media, vel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exercatur.

F ¶ Exer.

maioris Dei gloriam & animarum ædificationem expedire videbitur.

Potest & hoc ipsum, quod dictum est extra Ecclesiam Societatis, aliis in Ecclesijs, vel plateis, vel aliis locis præstari; quando ei, qui ceteris præest, ad maiorem Dei gloriam cōferre videbitur.

Curabunt etiam priuatim proximū pijs colloquijs ad meliora pmouere tū cōsilio, & exhortatione ad bona opera, * tū etiā tradēdis spiritualib⁹ exercitijs.

Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum spiritualia, quæ maioris sunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; ut infirmis iuuandis, præcipue in xenodochijs, eos inuisendo, & aliquos, qui eis inseruiant, mittendo; & dissidentes ad concordiam reuocando; sic etiam pauperes, ac in custodijs publicis detētos, quando, * & ut alii subleuent, curando. Metiatur aut oportet

multo plures etiam extendi possent. Quibus enim bona prædictis voluntate ad hæc idoneus erit.

G ¶ Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius Domos,

F ¶ Exercitia spiritualia plene non nisi paucis, ijsque huiusmodi, ut ex eorū profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur, tradenda sunt. Prima vero hebdomada exercitia ad multos, & aliqua cōsciētiæ examina, & modi orandi (præsertim priamus trium illorū qui in exercitijs proponuntur) ad

*Domos, aut Coh
legia cum aliqua
Cōgregatione mi
sceri: nec in ea vl
li conuentus agan
tur, nisi qui ad ea
rūdem Domorū
uel Collegiorū
utilitatem in diui
no obsequio fient.*

DECLA Qui talento pręditus ad sci
bendos libros communi bono
vtilis, eos conscriberet, in lucem edere non
debet aliqua scripta, nisi prius Prępositus Ge
neralis ea videat, & legi ac examinari faciat; ut,
si ad ædificationem fore videbuntur, & non ali
ter in publicum prodeant.

De iis, quę ad officia domestica & res alias
magis particulares pertinent, in Regu
lis Domorum dicitur: nec vltius
progrediemur circa missio
nes, vel diuisionem eorū,
qui de Societate sunt,
per vineam Domi
ni nostri IESV
Christi.

OCTAVA

OCTAVA PARS

DE IIS QVÆ CONFERVNT AD
EORVM, QVI DISPERSI SVNT,
cum suo capite, & inter se mu
tuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IUVANT
ad vnionem animorum.
Cap. I.

VO difficilius est, mē
bra huius congrega
tionis cum suo capite
& inter se inuicē vni
an,* quòd tam diffusa in diuersis
mundi partibus inter fideles &
infideles sint; eo impensius, quę
iuvant ad vnionem, quęrenda
sunt: quādoquidem nec confer
uari, nec regi, atq; adeo nec finē,
ad quem tendit Societas ad ma
iorem Dei gloriam, consequi po
test; si inter se & cum capite suo
mēbra eius vnita nō fuerint. Di
cetur ergo de iis, quę cōferūt ad
animorū vnionē; Deinde de iis,
quę ad vnionem personalem in
Con-

**DECLARA
TIONES**
*In Octauam Par
tem.*

**IN CAPVT
I.**

AT Vnt et a
lię ratio
nes, qualis est,
quòd vt plurimū
litterati erunt, et
gratia apud Prin
cipes, & prime
rios viros, ac po
pulos non parum
valebunt.

B ¶ Hoc

Cōgregationibus vel cōuentibus pertinent. Et quidem circa animorū vnionem, quādā ex parte subditorum, quādā ex parte Superiorum, quādā ex vtrorumque parte iuuabunt.

B¶ Hoc autē nō excludit numerū (licet magnū) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittantur; sed hoc eo spectat, ut cōmendatū habeatur, ne, qui tales nō erūt, idonei (præcipue ad professionem) facile censeantur; & cū bene obseruabitur quod in prima et quinta Parte dictū est, satis erit. Qui

enim huiusmodi essent, ut his locis traditur, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tamen si magna ea esset.

C¶ Cum

Ex parte subditorum iuuerit, * magnā turbā hominū ad professionem nō admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri. Multitudo enim magna eorū, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur.

Et quia huiusmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore cōseruanda est: Et qui foras ad laborandū in agro dominico ex Domib⁹ mittuntur,

* quoad

*quoad eius fieri potest, in eadē sint exercitati: Et hac in virtute, qui primas in Societate tenent, bono sui exēplo alijs præluceāt, vniti omnino cū suo Superiore; & prompte, humiliter, & deuote ei obediendo, persistant. Qui autem tam egregium sui specimē in obedientia nō dedisset, certe ei adiungi deberet socius, qui in ea magis esset conspicuus. Nam vt plurimum socius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profecisset, cum diuino fauore in eadē iunabit. Et alioqui, quamuis ad hūc scopū non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernandi mitteretur, * Collateralis socius (si Superiori videbitur, quod sic melius cōmisso muneri satisfaciet) adiungi poterit: qui sic se geret cum eo, qui alijs præest, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia subditorum debiliore erga Superiorem non reddatur: sed ille potius verum ac fidelem adiu-

C¶ Cum expectamento cōperitū esset, aliquos ex ijs, qui missi sunt, non recta incedere, quod ad obedientiam attinet; vel reuocari debent; vel socij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quāuis initio missi nō fuissent.

D¶ Quamuis Collateralis obedientiæ Præpositi, vel personæ illius cui datur, nō subdatur: debet tamē ei interius et exterius reuerentiā exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientiæ subdantur, exemplū præbere. Debet itidē, quā poterit, diligētia eū, qui alijs præest,

præst. iuuare in rebus omnibus ad ipsius officij pertinentibus, in quibus eius operam ille requireret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamen animaduertet, quod ei aliquid dici conueniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertineat; debet si deliter ea, quæ oportet, ei referre & cum libertate et modestia Christiana, quod sentiat, explicare: propositis tamen suis rationibus, et ijs, quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua contraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, et ei conformem se reddere debet, nisi tamen clarissime intelligeret

adiutorē & subleuatorē erga suā personā & aliorū, q̄ suę fidei commissi sunt, sibi datū esse in Collaterali experiat.

Ad eandē obedientię virtutem ordo bene obseruat⁹ inter ipsos Superiores, quorū alij alijs subdūtur, & inferiorū erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versant, ad suū Præpositū locale, seu Rectorem recurrāt, & per eū in oībus regi se sināt. Eis autē qui p̄ prouinciā aliquā variis in locis diiuncti manent, ad Prouincialem Præpositū, vel alium localem viciniorē erit recurrēdū; prout eis iniunctum fuerit. Omnes vero Præpositi locales, vel Rectores crebra cōmunicatione cum Prouinciali vtātur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerāt. Eodem modo Præpositi Prouinciales cū Generali se habebūt.

* Sic

illum errare. Quod si accidet, ad Superiorem referre debet.

Curet etiam Collateralis vnionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumq; ita ament, vt oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiorē reddere Superiorem suū Generalē, vel Prouincialē ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, cōmendaret; et spōte sua etiā eius loco id faciat, cū per aduersam corporis valetudinē, vel occupationes, vel aliquā aliā causā ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quod non ut subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatq; cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendū, quod sentiat; cōmodiusq; id faciat, ac videat, quā in re eum iuuare possit. Curet etiam, vt auctoritatem habeat, et diligatur ab inferioribus: eo n. vtilius eius ministerio erga illos vtetur.

Si qua occurrerint, quæ difficiliora esse videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando et ad dicendū quod sentit (etiā cum non interrogaretur) reducendūq; sibi in memoriā quod ad suā personā & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod factū opus est constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subditorum gubernationem vtatur Collaterali ut fideli ministro in rebus maioris momenti: siue vniuersales sint ad Domo, siue partiales ad quemuis ex fratribus spectantes.

N

In ijs.

In ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eique debentur, utatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoque modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus unione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex causis præcipue Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum præcipuo munere mittitur, maius auxilium desideratur; propterea quod non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione; vel propter alias causas: quamvis eius desideria & vota ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; ut existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constituitur; quam si ut socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuvandum haberet.

E ¶ Cum particularibus ex causis Præposito Prouinciali magis convenire ad diuinum obsequium videretur, ut aliquis ex ijs, qui in domibus vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Recto

* Sic enim, subordinatione conseruata, unio, quæ in ea quam maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur.

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vna viuunt, inter se, vel cum suo capite auditor esse cerneretur; diligentissime ab ea Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhibeatur,

* separan-

ris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdam ex priuatis, & Præpositis localibus, vel Rectori- bus, suæ obedientiæ proxime reseruare posset. Ut plurimum tamē prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit quo perfectius obseruabitur.

F* separandus est.

G ¶ Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hanc unionem animorum conferent, * sunt ex dotes, quibus (ut in nona Parte dicitur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra Societatis suo fungetur officio: capitis videlicet, à quo in illam influxus ad præfixum ipsi finem necessarius descendat: & sic à Generali Præposito, ut à capite, vniuersa facultas Prouincialium egredietur, ac per eos ad Locales, per hos autem ad singulares perso-

nas bona existimatio, & auctoritas erga subditos: & habere ac præse ferre dilectionem, & curam illorum, ita ut subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (ut in

F ¶ Separare itel- ligendum est, vel omnino à Societate dimittendo; vel in aliū locum trāsferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonū iudicio illius, qui curā eius habet, magis, conueniret.

G ¶ Iuuabit etiam in primis inter alia Dei donas

nona Parte dice-
tur) quorum ope-
ra in ijs, quæ sta-
tuenda sunt ad
bonum Societatis
progreſſum, in his
atque illis locis ad
Dei gloriam uti
poſſit.

Conferet etiam
circumſpecte &
ordinate præcipe-
re, eo modo curan-
do ſubditos in obe-
dientia officio cõ-
tinere, ut Supe-
rior omni benemo-
lencia, & mode-
ſtia, & charita-
te in Domino,

quod in ipſo eſt, veatur; ita, ut ſubditi ſe potius ad dilectionem maiorem, quàm ad timorem ſuorum Superiorum poſſint cõponere; quãvis aliquando vtrunque ſit utile: eorum etiam arbitrio aliquid relinquẽdo, cũ probabile videbitur, quod eos id iuvabit; aliquando etiã eis ex parte aliquid indulgendo, & compatiendo, cum videretur id poſſe magis convenire.

H ¶ Poterit nihilominus ſubditos alijs in locis, prout oc-
caſio et neceſſitas occurrerit, viſitare: et prope Romã aliquã-
do habitare: prout ad maiorem Dei gloriã fore iudicaverit.

I ¶ De

ſonas deſcendat: ſic etiam ab eodem capite (vel ſaltem eo ſuam facultatem communicante, & rem approbante) miſſiones procedant. De communicatione gratiarũ Societatis tantundem ſit dictum. Quo enim magis inferiores à ſuis Superioribus pendent; eo melius amor, obedientia, atque unio inter eos retinebitur.

Et ut locus magis conveniat ad cõmunicationem capitis cũ ſuis membris; conferre plurimũ poteſt, ut * Præpoſitus Generalis magna ex parte Romæ reſideat, ubi cum alijs omnibus locis Societatis faciliori utetur commer-

cio

cio. * Prouinciales itidem in ijs locis diutius verſabuntur, unde cum inferioribus, & cum ſuperiori Præpoſito cõmoda fuerit communicatio, quantum in Domino id effici poterit.

8 Præcipuum utriuſque partis vinculum ad membrorum inter ſe & cum capite ſuo vnionem, amor eſt Dei ac Domini noſtri I E S V Chriſti: cum cuius diuina ac ſumma bonitate ſi Superior & inferiores ualde uniti fuerint, perfacile inter ſe ipſos unientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo deſcendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinet. Charitas itaque, & ut in uni-

uerſum dicatur, omnis probitas ac uirtus, qua iuxta ſpiritum procedatur, ad vnionem ex utraq; parte inuabit; & (quod inde ſequitur) omnis rerũ temporaliũ contemptus, in quibus ſui ipſius amor, grauiffimus huius vnionis ac boni uniuerſalis hoſtis, errare ſolet. Multũ etiã cõferet cõſenſio tũ in interioribus;

N

* ut

I ¶ De viſitatione Præpoſiti Prouincialis eadẽ erit ratio, atque Generalis. Pote-
rit enim id facere cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; eſtq; id valde propriũ eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius eſt ei reſidendum; ſi fieri poteſt, locum eligat, ex quo cum ſubditis & cum Generali crebra communicatione litterarum uti poſſit.

K ¶ Cum

K ¶ Cum ijs, qui adhuc litteris operam non dederint, curandum est, ut omnes (ut plurimum) eandem doctrinam, quæ in Societate fuerit electa, ut melior & convenientior nostris, sequatur.

Qui autem studiorum cursum iam peregit, advertat, ne opinionum diversitas coniunctioni charitatis noceat; & quoad eius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se accommodet.

L ¶ Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini curandum, Præposito suo Prouinciali singulis hebdomadis, si fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Generali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in regno diuerso resident, ubi desit ea commoditas, tam privati ad fructificandum missi (ut dictum est) & Præpositi locales, et Rectores, quam Prouinciales, singulis mensibus semel Generali scribent; qui curabit, ut eidem, saltem Prouincialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prouinciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scribi curabunt; & utrinque crebrius iuxta occasionum in Domino occurrentium rationes.

M ¶ Ve

inter inferiores & Superiores fieri. **M** ¶ Ut autem quens commercium, & crebro res Societatis ad alios de aliis certiores fieri * ac ædificationem per audire quæ ex variis locis ad ædificationem communi- cari omnibus possint; hanc formulam sequi oportebit.

Qui sub vno Prouinciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quanti cuiusque mensis initijs litteras, quæ solum ea, quæ ad ædificationem faciunt, contineant: & alterum earum exemplum lingua vernacula illius Prouinciæ, alterum latina scriptum sit: & mittant utrumque duplex Prouinciali, ut mittat alterum exemplum utraque lingua, Generali cum alijs suis litteris: ubi referat quod notatu dignum, vel ad ædificationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero vero exemplo tot alia describi curet; ut ad certiores reddendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum temporis consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouincialis Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina & vernacula lingua scriptas, recta ad Generalem, & earum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Prouincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniungere, ut certiores reddant alios eiusdem Prouinciæ, transmissis ad eos earundem litterarum, quæ ad Prouincialem mittuntur, exemplis.

Ut tamen, quæ in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur; curabit Præpositus Generalis ex litteris, quæ a Prouincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint; ut omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorum vero quisque exscribi in sua Prouinciæ usum curabit.

N 4 **C**um

Cum magnum inter duas Prouincias commercium esset, ut inter Lusitaniam & Castellam, Siciliam et Neapolim; Prouincialis vnus posset Prouinciali alterius exemplum litterarum Præposito Generali missarum transmittere.

N Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs brevis catalogus, isque duplex, omnium, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum usque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quod mortui fuerint, vel alia quavis causa: breuiter perstringendo dotes vni(cuiusque). Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuiusvis Domus & Collegij Generali transmittat, * & eorum, quæ generaliter. Ita enim melius intelligentur, quæ ad personas attinent, meliusque totum Societatis corpus ad Dei gloriam regipoterit.

QVIBVS IN CASIBVS CON-
gregatio generalis fieri debeat.

Cap. II.

AD vñionem personalem vt veniamus, quæ in Cōgregationibus Societatis fit; considerandum

dum est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac itidem quo in loco, quo tempore, & modo debeant congregari; & id definiri, de quo in Congregationibus agitur. Et vt declaretur primo loco, quibus in casibus Congregatio, & Conuentus generalis fiat; illud in primis suppositum sit; quod non videtur in Domino in presentiarum expedire, * vt certis temporibus aut crebro fiat; quoniam Præpositus Generalis * adiutus communicatione, quam cum vniuersa minus.

IN CAPVT

II.

A Cuiusmodi effectus, tertio aut sexto quoque anno, plus, minus.

B Huiusmodi communicatio fit per transmissas litteras, & personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem vnus ex singulis earum tertio quoque anno, & ex Indijs quarto: electus Professorum & Rectorum illius Prouinciæ suffragijs: ad certiore multas de rebus faciendum Præpositum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communicationem, cum opus fuerit, intelligi sententia eorum, quos Præpositus Generalis in vniuersa Societate melius sensuros iudicabit. et sic, adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia multa constituere sine Cōgregatione totius Societatis poterit. Quandoquidem magna ex parte Congregatio ideo ad bene constituendum inuare solet, quod vel rerum maior cognitio habetur; vel quod conueniunt aliqui eminentiores viri; qui dicunt quod sentiant. id autem multis in casibus sine Cōgregatione generali, vt dictum est, transigi potest.

C. VII

uerfa Societate habet, & eorum opera, qui cū ipso degēt; hoc laboris & distractionis vniuerſe Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit neceſſarium; vt ad electionem Præpoſiti Generalis, ſine eligēdus ſit, q̄ in demortui locū ſuccedat; ſiue aliquā ob cauſā ex iis ppter quas Generalis à ſuo officio abſolui poteſt, vt poſtea dicē.

C ¶ Non res perpetua quæuis ſatis ſunt, vt generalis Cōuentus indici debeat; niſi maioris momenti ſint. aliqua tamē magni momenti, licet nō perpetua, ſatis eſſent. Hoc autem diſcernere,

Qui ſtatueret, Præpoſiti Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magnique momenti viderentur; vt qui aſſiſtunt Generali, & Præſidiales, ac Præpoſiti locales pluribus inter ſe ſuffragijs indicarent, quod cogi debeat Congregatio generalis, vt nona in Parte dicitur, cogitur: idque Præpoſito Generali gratum eſſe oportet; & vt Congregatio huiusmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis ſtatueret debet.

IN CA.

QVI DEBEANT CON- IN CAPVT
gregari. Cap. III. **III.**

Non omnes, qui ſub Obedientia Societatis viuunt; nec Scholaſtici approbati, * verum Profeſſi duntaxat, & præterea Coadiutores aliqui, ſi ita expedire in Dño videretur, ſunt ad Cōgregationem generalem conuocandi; & quidem ex his non niſi qui commode venire queāt. Non itaq; infirmi ac valetudinarij, nec qui in regionibus remotiſſimis agunt, vt in Indijs; ſed nec illi qui præ manib⁹ negotia habent magni momenti, quæ abſque graui incommodo deſeri non poſſunt, conuenient. enim aliquando conueniens fore videtur; præſertim ſi Reſtores Collegiorum, & eorum Procuratores, aliq; officiales, quibus optime perſpecta erunt, quæ ad ipſorum officia pertinent, vocentur. Poſſent etiam huiusmodi officiales ſuffragium actiuū et paſſiuū ad reliqua habere; præter quā ut Profeſſis quatuor votorū præſſe poſſint. Si Congregatio ad electionē Generalis indicitur; nullus, qui quatuor vota ſolemnia in profeſſione non emiſerit, ſuffragium actiuum aut paſſiuum ad huiusmodi electionem habere poterit.

¶ Pro

niē. Pendebit autē hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationē cōuocauerit, vel eorū, q̄ cōgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalē Congregationē eligāt. Verū vt certa aliqua ratio præscribatur; cū Conuentus celebrabitur ad eligendū Generalē, aut ad deliberandū de iis, quæ ad Generalē ipsum spectāt, terni ex singulis Prouincijs veniāt; * Prouincialis videlicet Præpositus cū duobus alijs, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quæ quidem Congregatio in singulis Prouincijs ante generalem, ad hunc finem cogetur. Cōueniēt autem & suffragii ius habebūt in ea Professū omnes Prouinciales, qui interfesse poterūt Præpositi Domorū, atque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ii, quos tanquā vicarios illi suo nomine miserint. Cū cōuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine cōgregatione Prouinciæ, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentiū causarū ratione constituere, num cōuentus Prouincialis huiusmodi ad duorū illorū electionem sit cogendus.

B¶ Prouincialis veniendum esse intelligatur, si possit: sin minus pro se alium mittet: qui magis idoneus ei videbitur ex tribus, quos Congregatio prouincialis elegerit.

*C¶ Quam-*rum Rectores, ac Procuratores: vel ii, quos tanquā vicarios illi suo nomine miserint. Cū cōuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine cōgregatione Prouinciæ, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentiū causarū ratione constituere, num cōuentus Prouincialis huiusmodi ad duorū illorū electionem sit cogendus.

us, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, put ei videbitur in Domino expedire.

C¶ His tribus & generali Congregationi, quicūque in Prouincia remanēt suas vices delegabunt. Quod si præter duos electos, quosdam alios Præpositus Generalis designaret, vel Præpositus Prouincialis adducendos indicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed si Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adijcere non poterit; ita, vt ad summū quinq; ex vna Prouincia veniant.

Ex Professis, qui Congregatio

ni intererunt, vnusquisque suffragium vnicū, solus Generalis duo habebit. Sed si numerus par esset, Prouincialis reliquis præferetur; & si inter ipsos Prouinciales esset paritas; pars illa, in quam Præpositus Generalis, vel (si is è viuīs excessisset) ipsius Vicarius inclinabit, esset præferenda. Vt enim illis magis est necessarium diuinæ gratiæ auxiliū propter munus quod gerunt; ita sperandum est, Deum ac Dñm nostrū vberius id illis, vt sentiant & dicant, quæ ad ipsius gloriā faciant, largiturum.

Ad

C¶ Quamuis qui remanent in Prouincijs, suum suffragiū in scriptis mittere non possint; tamen, si res fuerit eis communicata, suam sententiam in scriptis transmittēt; & qui veniunt, dicent in Congregatione generalis, quid & alij sentiant.

IN CA-

AD QVEM SPECTET

IN CAPVT

III.

Nullus ex Professis apud Generalem esset, & aliquem ipse ex vicinis nominaret; eadem erit ratio. Si tamen morte præoccupatus, vel morbo, qui ad hunc effectum perinde ac mors censeatur, Vicarium non nominauit; qui apud eum fuerint Professi (quauis non in eodem loco,

sed in vicinis fue-

rint;) pluribus suffragijs Vicarium eligent. Et siue præpositus Generalis aliquem vicinum absentem, siue nullum nominauerit; qui præest Domui, in qua mortem obiit Generalis; vel qui vicinior esset, si in nulla Domo Societatis moreretur, curabit statim mitti qui certiores faciat Professos vicinos, ut ad Vicarium constituendum (ut dictum est) qui gerat vices Generalis, donec ille electus fuerit, congregentur; vel ad eum agnoscendum, quem constabit electum esse.

IN CA:

Congregationem generale
indicere. Cap. IIII.

Cum ad eligendum novum Præpositum, priore vita functo, conuentura est Societas; * v. A. nus ex Professis, quæ suum in hac parte Vicarium ante mortem Præpositus nominauerit, alios certiores faciendos curabit. Hic autem Vicarius ut plurimum vnus ex iis erit, qui adesse Præposito, & ipsum iuuare soliti sunt vel certe ex iis, qui proxime degunt. Huius officium erit, Societatem ad electionem Præpositi faciendam, præscripto tempore, & loco, quo conuenire oporteat, conuocare.

Quando

Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas; in alijs euentibus Præpositus Generalis eam conuocabit; præterquam in illis, qui in nona Parte exprimentur: & non congregabit frequenter Societatem, ut dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cum generalis Congregatio ad electionem Præpositi conuocata eum iam elegerit; deinde de rebus alijs grauioribus, quam ut à Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi debeant, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, ET
modo congregandi. Cap. V.

Locus, quo conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinarie curia Summi Pontificis esse debere, vbi plurimum erit ipsius Generalis residetia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut si quis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; vel alius, qui magis accommodus videretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatem ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locum, quem in Domino aptiorem iudicauerit.

Spatium temporis, quod cogenda Societati tribuetur, ubi de electione Generalis agendum est, quinque aut sex mensium erit, à tempore, quo litteræ, quæ de hac re

hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Prorogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum vero alias ob causas fuerit congreganda, Generalis Præpositus pro suo arbitratu tempus designabit.

Modus in cōgregāda Societate seruāndus hic erit; vt ille, cuius hoc est munus, cōfestim variis vijs Prouinciales, & si qui ex Professis sigillatim cōuocandi essent; ascripta (quantū sat esse ipsi videbitur) causa, loco, & tēpore cōuentus habēdi, certiores faciat: admonēs quoque, vt vbique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro foelici Præpositi electiōe. Vnusquisq; autē Prouincialiū (si ipsi soli eligēdi potestātē nō habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia versantur, Rectores quoq; , & locales Præpositos, qui venire possint, cōuocabit. Vbi vero ad Cōgregationē prouincialē cōuenerint, q̄ cōmode potuerint, eligēt pluribus suffragijs (Prouincialis sentētia p̄ duobus suffragijs numerata) eos, qui ad generalē Cōgregationē veniēt; qui esse ij debebūt, quos magis expediat Cōgregationi interesse, & quorū absentia minus detrimētū Prouinciæ sit allatura. Ipsi vero, quā primū poterūt, ad cōstitutū locū, relictis in suis Prouincijs Vicarijs, & rebus omnibus bene compositis, proficiscētur.

Curabūt præterea Superiores, vt oēs, qui sub obedientia

obedientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Cōgregationem se cōferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERATIONIS

cum de electione Generalis agitur.

Cap. VI.

SI conuentus indictus est ad noui Præpositi, q̄ in demortui locum succedat, electionem; simul atq; conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, horteturq; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo cōmendent, meliusq; considerent, q̄ nam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curā maxime idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis q̄ eam bene dare poterūt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eū includant, nō definiāt apud se, quē sint electuri. Hoc medio tempore vnusquisq; sub pœna excommunicationis latæ sentētiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquiorib⁹ Professis (q̄ cū Vicario conferet) si sciret aliquē hoc mū-

IN CAPVT
VI.ATVT *Inf-*
fragio
pruā i quis possit
ut inhabilis, quod
de ambitione hu-

iusm di notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, ve' alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ abiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspicionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idoneus; & quæsita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione, sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. nec suspicio euulganda erit, & multo minus, si suspicio probabilis non esse deprehenderetur. tunc enim nulla ratione id nocere debebit ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurret.

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emisissent, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quique, ad cuius aures huiusmodi infamia perueniret, reliquos vocet: vt de ea cognoscatur.

B¶ Qui

uetur, vt inhabilis ad eligendum alium, & vt ipse eligatur: nec in eam Cōgregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

1 Ipso die electionis, q̄ hos tres dies cōsequetur, celebret aliquis Missā de Spiritu s̄cto, quā oēs audiāt, ac in eadē s̄ctissimū Xpi corpus sumāt.

4 Postmodum ad campanæ pul-

sum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocetur; & vnus eorum concionem

habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electio-

nē eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium cōueniat, exhortetur; Et postquam hymnum il-

lum simul dixerint, Veni creator Spiritus & cet. in prædictum locū Cōgregationis ab aliquo ex

Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in domo Congregatio-

nis commissum fuerit, includatur; ita vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad victum, præter panem

& aquam, cales (si professio nem trium votorū emisissent, vel Coadiutores formati sunt) qui vocandi erunt, suffragiū (vt superius diximus) habebūt.

B¶ Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictum est; si quidem de electione Generalis agitur: quāvis curvetur, vt et alij conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

gunt, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

O 2

C¶ Serua-

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quod si oēs cōmuni inspiratione, nō expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinē, & eligendi formulā Spiritus sanctus, q ad huiusmodi electionē eos mouit, facile supplet.

Quādo eo modo nō peragetur electio; formula quæ sequitur erit obseruāda. In primis quisque

Conservabūt oēs filiū in locis Cōgregationis; ita ut unus cum alio nō colloquatur in ijs, quæ ad electionē pertinet (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidē corā oībus dicendum esset) donec Generalis sit electus.

DAntequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inueniuntur, Secretarium, et Assistentem eligēt: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit: & publice Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia: & ubi paritas

seorsum orabit Deum, * & cum nullo alio loquendo, in Creaturis sui ac Domini conspectu ex ijs, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositū Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnus horū ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius* cū Secretario ad hoc ipsum

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, & exurgens a sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec excludere, quem non debeat. * Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hūc canonicæ electionis effectum: Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cū suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quā det, quod eum

nominat,

qui sapientia est æterna, quod Ego. N. illum eligo, & nomen in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptissimum. Itaque duo iurat, vnum, quod suum nomen ponit, ut personæ eligentis; alterum, quod ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, ut personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat exterius in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragiū dat tribus designatis. Locus autem, ubi quisque seorsum, & corā omnibus suum dat suffragiū, mensa erit in medio constituta, ubi Vicarius est cum suis Assistentibus.

Universitäts-
Bibliothek
nominat, quē sentit in Dño ad hoc munus ma-
gis idoneū; & suffragia in manibus Secretarij si-
mul feruentur: deinde à quolibet eorū, q in Cō-
gregatione sunt, seorsum, sed tamē corā alijs p-
priū suffragium scripto contentū postulent, qā
præiio eodē iuramento eisdē dabit vnusquis-
que. Deinde in medio omniū Secretarius suffra-
gia, electū solūmodo nominādo, promulgabit;
ac demū vno suffragiorum numero cū alio col-
lato, qui plus, quam mediā partem suffragiorū
omniū, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita
qui primus eū nominauit, vel Vicarius percōte-
tur alios, an suū consensum ei præstent, quē ma-
ior pars elegit; & vtcunq; respondeāt, formabit
Decretū electionis, dicēdo; In nomine patris, &
filij, & spiritus sancti; Ego. N. nomine meo, &
omniū idē sentientium eligo. N. in Præpositum
Generalē Societatis IESV. Quo peracto* statim
oēs ad Reuerentiā ei exhibendam accedant, &

G ¶ Incipien-
te Vicario cum
Assistentibus, vel
(si aliquis eorum
fuerit electus) duo-
bus reliquis; &
sequentur ceteri.

H ¶ Mo.

flexo utroque genu manū eius
osculētur. Qui vero electus fue-
rit, nec electionem, nec exhibitā
reuerentiam (memor cuius no-
mine eam admittere debet) recu-
sare poterit. Deinde simul oēs
dicant, Te Deum laudamus.
Si nō fuerit, qui amplius, quā
mediam

mediā partē suffragiorū, habeat;
alia ratio, scilicet cōpromissionis
ineatur, * electis inter omnes tri-
bus, aut quinq; electoribus (qui
nimirum ad id munus plura ha-
buerint suffragia) & quo maior
horum trium vel quinque pars
inclinauerit, ille sit Præpositus Ge-
neralis, & promulgetur; eiq; re-
uerentia exhibeatur, & Deo no-
stro gratiæ agantur, vt superius
dictum est.

Post promulgationem nulli in-
tegrum erit, suffragium suū mu-
tare, nec peracta electione aliam
tentare: & obseruet, quæ dicta
sunt, qui schismaticus ac ruinæ
Societatis auctor haberi nolit, &
in pœnam excommunicationis
latæ sententiæ incidere, * aliasq;
graues censuras subire, pro ar-
bitrio Societatis, cui unio & con-
formitas omnimoda ad Dei glo-
riam conuenit.

H ¶ Modus
eligendi hos ele-
ctores erit; ut scri-
bat vnusquisque
quos sentiat eligē-
dos, & qui plura
habuerint suffra-
gia, sint electo-
res: et cū quisque
scripserit huius-
modi electorum
nomina, iurabunt
omnes in hac for-
mam; Testem in-
uoco IESV M
Christum, qui sa-
piētia est æterna,
quod Ego. N. illū
eligo, & nomino
in Præpositū Ge-
neralem Societa-
tis IESV, quem
electores ad id cō-
stituti elegerint, eo
nominauerint.

DE

I ¶ Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui ele-
ctus fuerit in Præpositum Generalem, decernere censuras,
quæ conuenire in Domino videbuntur.

DE MODO IN DELIBERATIONE

bus tenendo, quando in Congregatione generali non de electione Præpositi, sed alijs de rebus agitur. Cap. VII.

CVM in Congregatione nō de electione Præpositi, sed alijs de rebus grauib, & ad statum Societatis pertinentibus agitur; inclusio necessaria non erit: licet sit curandum, vt quā expeditissime fieri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet lux ea, qua diiudicari possit quid statuere conueniat; in primis Misæ sacrificia offerentur; fietq; oratio in loco Congregationis, & alijs partibus Societatis per totum illud tempus, quo congregantur, & quo tractantur res in eo Conuentu definiendæ, ad gratiam impetrandam; vt omnia ad maiorem Dei gloriam constituentur.

IN CAPVT

VII.

AQVIVE

*niunt
Prouincialium loco, eis absentibus eodē ordine loquētur. Hoc tamen*

obser.

Deinde semel aut sæpius oībus congregatis, * Præpositus Generalis; deinde Prouinciales, Rectores, aliq; ad Congregationem vocati, quæ eis tractanda vidēbūt, rationesq; eorum, quæ sentiunt, postquam diligenter omnia cōsiderauerint, ac Deo & Dño nostro cōmēdauerint, corā omnibus

oībus breuiter pponēt: Et postquā dixerint sententiā suā, * eius summam scriptā in medio relinquent; vt. si qui velint, eā legant; & quod ea de re sentiunt, in sequenti Congregatione dicant.

Rebus agitatīs hinc inde in vna, vel pluribus Congregationibus, si nihil manifeste in alteram partem constitui videretur; communi oīum, vel fere oīum assensu quatuor, qui definiāt, ex iis qui intersunt Cōuentui, & in eo ius habent suffragii, plurium sententiis (quibus alii se stare velle cōpromittant) eligantur: qui, quoties opus fuerit, cum Præposito Generali congregati, omnia

obseruabitur, vt antiquissimus ex Professis cuiusvis Prouinciæ, qui Prouincialis sit, vel loco Prouincialis veniat, dicat primus; et eū sequentur reliquæ omnes eiusdē Prouinciæ iuxta antiquitatem professionis, vel votorum, quæ Coadiutores spirituales emittunt: Postea inter reliquos Prouinciales qui fuerint antiquior, & cū eo reliqui ex eadem Prouincia.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouinciali sint, vel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine antiquitatis dicent.

B ¶ Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponendo. Curabit autem Secretarius, ut, si opus fuerit, plura exempla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes, quæ ipsos mouent contineantur; vt videri possint ab ijs, qui sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.

C ¶ Promul-

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quo verget maior pars, id præferendū, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendū erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis valetudine non esset, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset aliū suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus cōstitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretū est, scribetur, & in plena Cōgregatione, legetur: & si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquetur.

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, & modo iam dicto rursus cōstitutio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos et

Collegia reliqua;

quod de ordinationibus et statutis dictum intelligatur, quæ, ut ubiq; obseruētur, cōstituta sunt. Quod enim ad Collegium, vel Domum, uel personam vnā tantū pertineret, nō est quod alijs in locis promulgetur; quamuis res secretæ non essent: sed si essent secretæ; multo magis enulatio sub grauib; censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.

Ordinationes in Congregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocentur) quamuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, e vni; excessisses.

DECLA

NONA PARS

DE IIS, QUÆ AD CAPVT SOCIETATIS & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QUOD PRÆPOSITVM GENERALEM, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

T in omnibus Rebus pub. vel Congregationibus bene constitutis, præter eos, q ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, & vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus Domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsumt, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hūc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quandiu viuet, Societati

DECLARATIONES

In nouam Partē.

IN CAPVT

I.

Atque Præterea
tides, quæ

in hac Constitutione attinguntur, vt Generalis ad vitam constituitur; sunt et aliæ. Vna est, quod longius recedet omnis cogitatio & occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum pestis est; quam si certis temporibus esset eligendus.

Altera, quod facilius est, vnum idoneum, quam plures, ad hoc munus inueniri.

Tertia est, exemplum, quod sumitur ex communi ratione gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent, tam in ecclesiasticis, Summi Pontificis, & Episcoporum; quam in secularibus, Principum, ac Dominorum. De remedio autem, quo evitetur aliqua incommoda, quæ sequi possent ex huiusmodi officio si ad vitam teneatur; inferius capite quarto agetur.

Quarta Maior erit Præpositi auctoritas, si mutari non poterit; quam, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum exterius, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de Societate sunt, propter rationem eandem. Et contra scire, quod eo officio aliquando sit persunctorus, & æqualis, vel inferior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, auctoritatem potest imminuere.

C. ¶ Constat

Accedat autem ad cetera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis fere semper occupata, & vniuersalibus his Conuentionibus minus laboris & distractionis patiatur.

QUALIS ESSE DEBEAT

Præpositus Generalis.

Cap. II.

Inter dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omnium prima hæc erit; vt cum Deo ac Domino nostro quam maxime coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quam in omnibus suis actionibus sit; vt eo vberius ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multum valoris, perfectionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis inuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum aestimandum est.

¶ Constat rarius Congreganda vniuersam Societatem, si Præpositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ sunt Congregationes, maiori ex parte ad eius electionem, et raro in alijs occasionibus fiunt.

IN CAPVT

II.

Atque Ad has

sex partes, vt primarias,

reliqua reducuntur;

quandoquidem in eis Præpositi

perfectio consistit

erga Deum; quodque

eius affectum, intellectionem, et executionem perficit,

quodque ex bonis corporis,

& externis inuare poterit,

& iuxta ordinem positum,

momentum earum

aestimandum est.

B. ¶ Et sic

valoris, & efficaciar omnibus illis rationibus, q
bus ad animarum auxilium utetur impetret.

Secunda, vt vir sit, cuius in omni virtutum ge
nere exemplum reliquos de Societate iuuet; ac
precipue in eo splendor charitatis erga omnes
proximos, & in primis erga Societatem; ac vera
humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem
eum reddant, sit conspicuus.

Liber est ab omnibus inordinatis affectionib⁹;
per gratiã Dei edomitis & mortificatis, sit oport
et; ne interius iudiciũ rationis perturbent: &
vt exterius tã sit cõpositus, & in loquendo præ
sertim tã circumspectus, vt in eo nihil, ne verbũ
quidẽ, notari possit, quod nõ ad edificationẽ si
ue eorũ, q de Societate sunt (quibus speculi, &
exẽplaris loco esse debet) siue externorũ faciat.

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinẽ,
ac seueritatẽ necessariã cũ benignitate, & man
suetudine miscere, vt nec se flecti sinat ab eo, qd
Deo ac Dño nro gratius fore iudicauerit: & ta
men filiis suis, vt cõuenit, cõpati noñerit; eo mo
do se gerẽdo vt est qui reprehendũtur, vel corri
guntur quãuis secundũ inferiorẽ hominem, qd
agitur, displiceat; agnoscat nihilominus, q re
cte in Dño & cũ charitate ille suũ officiũ faciat.

Animi etiã magnitudo ac fortitudo est ei per
necessaria ad infirmitatem multorũ ferendã, &
res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in
eisq̃ue

eisq̃; cõstanter, quãdo id cõuenit, perseueradũ;
nõ propter cõtradictiones (licet à magnis, & po
tẽtib⁹ excitatas) animũ despõdendo: nec ab eo,
qd ratio, & diuinum obsequium postulat, vllis
eorũ precibus, aut minis separari se sinẽdo; vt
oĩbus demum casibus, qui incidere possunt, sit
superior: nec p̃speris efferri, nec aduersis deiici
animo sese permittat: paratissimus, cũ opus es
set, ad mortem pro Societatis bono inobsequi
um Iesv Christi Dei ac Dñi nostri subeundam.

Tertia est, vt præclaro intellectu, ac iudiciĩ do
no polleat, vt nec in rebus ad speculationẽ, nec
ad praxim pertinentib⁹, quæ occurrerint, hoc ta
lento sit destitutus. Et quãuis doctrina valde ei
necessaria sit, q tã multis viris eruditis est præfu
turus; magis tamen est necessaria prudentia, &
in rebus spiritualib⁹ internis exercitatio ad va
rios spiritus discernẽdos: ad cõsiliũ ac remediũ
tã multis, q necessitatibus spiritualibus labora
bũt, adhibendũ. Discretionis etiã donũ in reb⁹
externis, ac modo res tã varias tractandi, & cũ
tã diuersis hominũ generib⁹ in ipsa Societate,
& extra illã agendi sũmopere erit ei necessariũ.

Quarta & in primis necessaria ad res conficiẽ
das est vigilatĩa, & sollicitudo ad eas incipien
das, & strenuitas ad eas dẽad finẽ & perfectionẽ
suã perducendas; vt nec incuria, nec remissione
animi inchoatę & imperfectę relinquantur.

Quinta

B ¶ Et sic videtur etas valde senilis non convenire, quæ ad labores et curas huius officii idonea esse non solet; nec valde iuuenilis, quam nec auctoritas, nec experientia quæ convenit, comitari solet.

C ¶ Externa cõsentur; nobilitas, divitiæ, quas in seculo habuit, honor, & similia. Et horum, ceteris paribus, aliqua ratio est habenda: alia tamẽ maioris momenti sunt, quæ, quamvis hæc desint, ad electionem possint sufficere.

IN CA amorem erga Societatem, ac iudicium bonum, quod etiã idonea doctrina comitatur. In reliquis. n. per eos, qui ad eius auxilium destinandi

Quinta ad corpus pertinet; in quo, quæ ad sanitatẽ, speciẽ externam, * & ætatem attinet, habenda est ratio, hinc quidem decentiæ & auctoritatis, inde vero virum corporis, quas eius munus exigit; ut in eo fungi officio suo ad Dei ac Dñi nr̃i gloriã possit.

Sexta * circa res externas est, inter quas, quæ magis ad ædificationem, & Dei obsequium in eo officio conferunt, præferri debent. Huiusmodi esse solent estimatio ac bona fama: & demum quæ ex ceteris ad auctoritatem cum externis, & cum ijs qui de Societate sunt adiuvant.

Denique ex eorum numero esse debet Præpositus Generalis, qui in omni virtutum ornatu clarissimus, & de Societate optime meriti, & diu in eadẽ tales esse perspecti sunt. Et si aliquem ex dotibus superius dictis deessent; certe non desit eximia probitas, & amor erga Societatem, ac iudicium bonum, quod etiã idonea doctrina comitatur. In reliquis. n. per eos, qui ad eius auxilium destinandi

destinandi sunt (de quibus inferius dicetur) eum auxilio & favore diuino multa suppleri poterunt.

DE AVCTORITATE PRÆPOSITI Generalis erga Societatem, ac de officio eius. Cap. III.

UT bene gubernetur Societas; expedire valde videtur, ut Præpositus Generalis omnem habeat auctoritatem in Societatem ad ædificationem: quæ potestas (unde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primùm Præpositus Generalis per se, & per alios admittere in Domibus, vel Collegiis, vel ubique; libeat,

poterit eos, qui ad institutum Societatis ei idonei videbuntur; siue ad probationem, * siue ad

professionem; siue in Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittendos censere. * Poterit etiã eosdem dimittere, & à Societate removere.

Eius certiore fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc munus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat, peculiariter committat.

B ¶ Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.

Eiusdem erit, quos mittendos iudicauerit, & quocunq; volet, ad studia litterarū mittere. Poterit & eosdē renocare ante, vel post absoluta studia, ac trāsferre ab vno in alium locū; prout ad ipsoꝝ particulare, & ad vniuersale bonum Societatis magis cōuenire in Dño existimabit.

Totam habebit superintendentiam, & gubernationem Collegioꝝ; quod ad Scholasticos, & Præceptores, & officiales attinet; inter quos pri-
mas tenent Rectores, quos constituere, ac remouere poterit, eamq; facultatem eisdem cōmunicare, quam senserit in Dño conuenire: & per huiusmodi Rectores administrationem Collegioꝝ exercebit in ijs, quæ ad ædificia, & tēporalia ipsoꝝ bona in Scholasticorū vsum cōparata pertinet, vt in litteris Apostolicis cōtinetur.

C *¶* Si uerē reddenda sit ratio eidem, siue Præposito. Provinciali, siue alij cuiuspiam, qui ad eam exigendam potestatem commissariam habeat. **D** *¶* Per ad vitæ ac doctrinæ institutionē pertinent, administrare, Præpositi Generalis munus erit; quod per Ministros à se iuxta Constitutiones constitutos exercebit. &c.

Est item penes Præpositum Generalem oīs facultas

cultas agendi quosuis cōtractus emptionū aut venditionū quorumlibet bonorū temporaliū mobiliū tā Domorum, quā Collegiorum Societatis: & imponendi, ac redimendi quoslibet census sup bonis stabilib⁹ ipsoꝝ Collegioꝝ in eorundē vtilitatē ac bonū, cū facultate sese onere liberādi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare autē, aut oīno dissoluere Collegia, vel Domos iā erectas Societati sine generali ei⁹ Cōgregatione Præpositus Generalis nō poterit.

6 De ijs vero, quæ Societati ita relinquuntur, vt ipsa p suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt dom⁹ aliqua, vel prædiū nō ali- cui certo Collegio ab eo, q reliq̃t dereterminate applicatū vel annexū; siue mobilia, cuiusmodi sūt pecunia, triticū, & quæuis alia mobilia) idē Gñalis disponere poterit aut vēdēdo, aut retinēdo, aut huic vel illi loco id, qd ei videbit, applicādo; put ad maiore Dei gloriā sēserit expedire.

7 Et Præpositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis cōmunicauerit. Neque vero Collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt cōgregandi.

8 Sicut ad Generalē ptinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseruē-

tur; * ita ad eundē pertinebit, **D** *¶* Per seipsum in ijs, quæ accidunt, vbi dispen-
exercere debet Generalis

P 2 fatione

neralis hanc potestatem; & per alios in casibus urgentioribus id etiam prestare poterit, ubi sine incommodo insigni expectari nequit; vel ubi peculiariter alicui, cui, tanquam sibi ipsi, fideret, praesentim in locis remotissimis, qualis est India, committeret. Et intelligendum est, dispensare posse, ubi eam esse mentem Constitutionum, ut dictum est, confirmat.

Idem fideratis circumstantijs particularibus, et non aliter, in Domino iudicaret.

E ¶ Penes Generalem erit, ut omnia experimenta, & plura etiam, quam illa sex, de quibus in Examine dicitur, fiant; vel unum aut plura eorum omittantur; vel cum alijs permutentur, constituere, quando alicui non conveniret, quod generatim convenit; cuiusmodi esset hospitale, vel peregrinatio, vel lectio, vel aliqua ex alijs probationibus.

F ¶ Ve

satione opus est, habita ratione personarum, locorum, temporum, & aliarum circumstantiarum, dispensare: quod munus ea cum prudentia, quam lux aeterna communicauerit, finem earundem Constitutionum intuendo, qui alius non est, quam maius Dei obsequium, & eorum bonum, qui hoc viuendi institutum sequuntur, praestabit. Idque tam de experimentis eorum, quam in probationibus versantur, quam de alijs rebus, in quibus eam fuisse mentem eorum, qui Constitutiones condiderunt, ad gloriam Dei ac Domini nostri iudicabitur, dictum sit.

Idem Generalis in missionibus oem habebit potestatem; eis tamen nulla ratione repugnando, quae a sede Apostolica (ut in septima Parte dicitur) perficiuntur. Mittere ergo poterit oes sibi subditos, siue professionem emisissent, siue non emisissent (quos mittendos indicauerit) * ad quaslibet mundi partes, ad quoduis tempus vel definitum, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamvis actionem ex

Frit) * ad quaslibet mundi partes, ad quoduis tempus vel definitum, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamvis actionem ex ijs, quibus uti ad proximorum auxilium Societas solet, exercendam. * Poterit etiam missos reuocare, & in omnibus denique, ut ad maiorem Dei gloriam fore senserit, procedere. * Idem, cum talia hominibus Societatis nostrae donata cognoscat, officia Praedicatorum, Lectorum, & Confessariorum distribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur: & quem-

tum, vel per seipsum, sed etiam per Summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocare; ut in litteris Apostolicis gratiarum anno quadagesimo nono per Paulum Tertium nostrum sanctum Patrem nobis concessarum continetur.

H ¶ Hoc, sicut alia multa dicta, et dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros; siue Praepositi locales illi fuerint, siue non.

F ¶ Ut inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolae Christiani, & etiam si nulli sunt, in quibusdam casibus, vel necessitatibus urgentioribus: id tamen magna consideratione praecedente fieri debet.

G ¶ Non solum missos per praecedentem Praepositum,

& quemlibet eo in munere, quod conuenientius ad diuinum obsequium, & salutem animarum obiturus in Domino videbitur, cōstituet.

Eius erit, vti facultatib⁹ à Sede Apostolica Societati concessis, & eā partē illarū vniciq; inferiorū cōmunicare, quam in ipso bene collocatā ad finē diuini obsequij nobis prāfixū existimauerit. Eiusdē erit, reuocare eas, vel cōtrahere, ad eādē regulā diuini beneplaciti oīa exigēdo.

Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac poenitentias, quæ ad satisfactionem quorumcūque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, & aliarū circumstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudentia coniuncta, qua ad Dei gloriam vteretur, committitur.

Eiusdem erit, conuocare Societatem ad generalem Congregationem (quando alijs de rebus, quā de electione Præpositi est agendum) & statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cum expedire iudicauerit; & dirigere eos, qui conuenerint, ac suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere.

Sine eius facultate & approbatione nullus possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obedientia ipsum non compelleret.

Constituatur

Constituatur idem, vt dictum est, per seipsum Rectores Collegiorum & Vniuersitatū, ac Præpositos locales Domorū, quos lapiores fore iudicauerit; * Prouinciales itidem Præpositos ad triennium vt plurimum (quāuis & contrahi, & prorogari ēt id spatiū temporis possit, quando ad maiorem Dei ac Domini nostri gloriam id fore videbitur.) Quibus etiam eam potestatem cōmunicabit, quam duxerit communicandam.

Poterit etiā eam reuocare, restringere, & ēt augere, & administrationis rationē ab eis exigere. Quod si Prouinciali facultatē cōstituendi Præpositos locales, & Rectores cōmunicauerit; & eiusdem Generalis erit eosdē cōfirmare, vel remouere.

* Idem officiales reliquos ad gubernationē Societatis necessarios, vt Procuratorem generalem, & Secretarium Societatis constituet; eam illis facultatē, quam pro negotiorum ac pso-

P 4. narum

I ¶ Cum ijs, qui bene suum officium faciunt, et ei possunt satisfacere, in triennio definito spatio nihil deperit; quandoquidem hoc tempus et contrahi, & prorogari poterit: cum ijs, qui se parum idoneos ostenderent, id cōmodi accedit, vt sine nota, cursum triennij peracto, remoueri possint: nisi ante id tempus ratione vniuersalis boni Generali remouendi viderentur.

K ¶ Quamquam poterit ad has electiones, et res alias graues et dubias rogare sententias aliorum, quos iudicauerit in Domino bene sensuros; constituere tandem, in vniuersis erit potestate.

IN C.A.

narum ratione cōuenire in Domino iudicabit,
communicando.

Idem poterit non expectata Generali Congre-
gatione Dōmos, Collegia, Vniuersitates Socie-
tati oblatas accipere, & in Fundatores cum pri-
uilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Dño
admittendos duxerit, admittere; & Lectores,
Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, providere.
Erit tamen ei curandū, vt cum huiusmodi cōdi-
tionib⁹ admittat, ex quib⁹ Societas cōmodita-
tem ad ppositum sibi diuini obsequij finem, &
nō detrimētū sentiat. Sed si experimento cōper-
tū esset, grauari magis, quā iuuari Societate,
nec Præpositus Gñalis de remedio pspiceret;
in prima generali Societatis Cōgregatiōe, utrū
hūmodi Dom⁹, Collegiū, vel Vniuersitas reliqui,
an teneri cum tali onere expediat, agi poterit.

Trāsferre, vel dissoluere Dōmos, vel Collegia
iam erecta, aut in vsum Societatis professæ red-
ditus eorum conuētere Præpositus Generalis,
vt in quarta Parte dictum est, non poterit.

Cognoscat, quoad eius fieri poterit, conscien-
tias eorum, qui sub eius obedientia sunt; ac præ-
cipue Præpositorum Prouincialium, & aliorū,
quibus munera maioris momenti committit.

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ
ad propositum Societati finem perfectionis &
auxilij proximorum ad gloriam Dei faciunt,

omni-

omnibus præcipere in obedientia virtute pos-
sit: Et quamuis alijs inferioribus Præpositis, vel
Visitatoribus, vel Commissariis suā facultatem
cōmunicet; poterit tamē approbare, vel rescin-
dere quod illi fecerint, & in oībus quod videbi-
tur, cōstituire; & semper ei obediētiā ac reuerē-
tiam (vt qui Xpi vices gerit) præstari oportebit.

DE AVCTORITATE, VEL PROVI-
dentia, quam Societas habere debet erga
Præpositum Generalem. Cap. IIII.

A* Facultas, vel prouidentia So-
cietatis erga Præpositum, ha-
bita semper ratione boni vni-
uersalis, ac maioris edificatio-
nis, sex in reb⁹, quæ ad Dei gloriā
iuuare possunt, consistit.

Prima ad res externas pertinet
vestitus, victus, & expensarū quarūlibet ad pō-
nam Præpositi spectantium; quæ oīa vel augē-
re, vel imminuere poterit Societas; prout Præ-
positum ipsum ac se decere, & Deo gratius fo-
re indicabit. Et huic Societatis ordinationi
Præpositum acquiescere oportebit.

Secunda ad corporis curā pertinet, ne in labo-
ribus, vel rigore nimio mensurā excedat. Quā
etiā in re ad moderationē se reduci sinet Su-
perior,

perior, & Societatis arbitrio acquiescer.

Tertia ad animam eius spectat; cum etiā viris pfectis aliquādo huiusmodi cura vel circa psonā, vel circa officiū sit necessaria. Habeat ergo Societas cū Præposito Generali (& idem cū inferioribus fieri posset) aliquem, q̄ accedens ad Deum in oratione, postquam diuinā bonitatē consuluerit, & æquū esse id iudicauerit; cū modestia debita, ac humilitate, qd̄ sentiat in ipso Præposito regri ad mai⁹ obsequiū & gloriā Dei, admonere teneatur; siue ille sit ei⁹ Cōfessarius, siue alius quispiā p Societatem designatus, qui ad hoc negotiū quāmaxime aptus videatur.

Quarta est, q̄, si quis vrgeret (licet eū nō obli-
gādo sub pœna peccati) vt di-
gnitatē aliquā admitteret, in
qua Præpositi officium necessa-
rio relinquēdū esset, nō posset
sine cōsensu Societatis eā ad-
mittere. Societas aut, semp in-
tuendo quē ad maius Dei obse-
quium & gloriam pertinent, si
obe-
dāt se velle eum ad tale officium admittendū obligare. Nā
in huiusmodi casibus, vbi cessat obligatio, non debet, nec po-
test sine approbatione Societatis eam admittere: nec Societas
approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obli-
get, non compelleret.

obedientia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam præstabit.

Quinta locū habet, si accideret, vt valde negli-
gēs, vel remissus esset in rebus magni momēti
ad Præpositi officiū p̄inentibus, ppter corporis
grauē egritudinē, aut seniū, spe emēdationis ea
in parte sublata, vnde multū detrimēti publicū
bonū pateretur. Tūc n. Coadiutor, vel Vicarius,
q̄ Generalis officio fungatur, est eligendus; siue
ipsemet Præpositus eū cū approbatione Præpo-
sitorū Prouincialium sibi substituatur, siue illi cum
approbatione duorū Præpositorū localium, vel
Rectorū uniuscuiusq; Prouinciæ eum p litteras
pluribus suffragiis eligāt ad Societatis guber-
nationē cū ea facultate, quæ Generali, vel ipsi
Societati, si ea eligeret, cōmunicanda viderēt.
Sexta locū haberet in quibusdā casibus (quos
speramus per Dei bonitatē, aspirāte ipsius gra-
tia, nunquam enēturos) cuiusmodi essent pec-
cata mortalia in externum actum prodeuntia;
ac nominatim copula carna-

lis; * vulnerare quemquam; Cui⁹ vt cū aliquo ar-
ex redditibus Collegiorum ali-
quid ad proprios sumptus as-
sumere; * vel cuius extra So-
cietatem lesio inferri potest.

Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis, vel
eis, qui coniunctionem aliquam secularem cum ipso habent:

et non

*non præcludi
est ostium, ut
fiat elemosyna,
vel detur, quod
conuenit, ei, cui da-
ri debere ad Dei
gloriam Genera-
lis sentiret.*

*E ¶ Quoniam
qui curam aliorum,
præcipue tam uni-
uersalem habent,
iniuste calumniâ
à multis pati va-
rias ob causas possunt; diligenter animaduertere oportet,
ut probationes dictorum defectuum sint, quam fieri possit,
efficacissima, morali modo loquendo.*

DE MODO, QVO PROCEDERE

debet Societas, in iis, quæ ad Præpositum
Generalem pertinent. Cap. V.

IN primis Præpositi Prouinciales, quos Genera-
lis ipse per se constituit, in conspectu Dei con-
siderare & efficere quæ vniuersali bono Societa-
tis debent in prædictis ad Præpositum Genera-
lem pertinentibus, prout in Domino senserint, teneantur.

In iis, quæ ad sumptus & curâ corporis eius, &
res alias minus graues pertinent, Cōgregatio-
ne opus

ne opus non est; sed *vt Societas
viros quatuor ei assistentes, q̄ di-
cretionem, ac zelo communis bo-
ni Societatis polleant, cōstituat:
Qui q̄dem apud Præpositum ma-
nentes, in conspectu Creatoris
ac Dñi sui dicere, ac efficere, qd-
quid circa tria prima in præce-
denti capite dicta ad maiorem Dei
gloriâ fore senserint, teneantur.
Electio vero quatuor huiusmo-
di Assistentium eorum erit, qui
præpositum eligent, quando ad
id congregantur. Quod si vel
mortem obiret, vel à Præposito
Generali diutius abesse propter
causas graues aliquem ipsorum
oporteret; non repugnantibus
Prouincialibus Societatis, Præ-
positus Generalis alium substi-
tuet, q̄ cū approbatione oīum,
vel maioris partis eorū manebit
in demortui, vel absentis loco.

4 Tertio si accideret aliquod ex
peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiunt ad Præ-
positum officio suo priuandum; simul atque
res per testimonia sufficientia, vel ipsius affir-
mationem constaret; iuramento obstringatur
quatuor

IN CAPVT
V.

APPROFES-
si sint, si
commode fieri po-
terit. Et, si aliquā
do huiusmodi As-
sistentes (vel ali-
quis eorū) à Præ-
posito recederent,
missi ad hanc vel
illam partem, ut
cito redeant; ne-
cesse non erit alios
in eorum locū sub-
rogare: si diu eos
abesse oporteret,
alii subrogentur.
Verum Præposi-
tus Generalis si-
ne graui causa
uel necessitate eos
procul a se mittere
non debet.

B ¶ Rem

Rem nihilominus secretam teneant, quantum fieri poterit; cum alijs etiam eiusdem Societatis, donec veritas eluceat; ut, si certum esse: quod quatuor sibi persuaserat, non inueniretur, iniusta infamia nota Præposito non imputetur.

Cum

rent: Et ipso primo die, quo in locum huiusmodi Cōgregationis ingredientur, ubi aderūt quatuor illi, qui conuocarunt, cum alijs congregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notiora sunt, & accusatio dilucide explicetur; quæ audita, Præpositus foras egredi debet: & antequissimus ex Prouincialibus simul cū Secretario, & alio Assistente de tota re scrutiniū faciat, & primo quidem, an constet de peccato, quod obijciat, deinde an huiusmodi sit, ut propter id priuari officio debeat; & idem suffragia promulget, quæ, ut sufficiant, duas tertias partes excedant; & tunc statim de alio eligendo agatur: & si fieri potest, non prius inde egrediantur, quam Societas Generalis Præpositum habeat: & si eo die res transigi non poterit,

poterit, in sequenti, vel quam expeditissime fieri poterit, eo modo quo in octaua Parte dictum est transigatur.

* Si defectus deprehensi non fuerint eiusmodi, ut priuandus officio suo, sed tantum corrigendus videretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur considerandi quæ correctio ei conueniat: & si non conuenirent, paribus suffragijs existentibus, quintus adiungatur, vel tres alij, ut quid in Domino conueniat, constituent.

* Si accideret Præpositum Generalē ad Societatis gubernationē esse inutilem, re partim

coram cum constitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cū Præposito Generali secreto agendum est, ut ipsemet officio se abdicet: ut hoc promulgari, & peccatum, ac officij propter peccatum priuatio occultari possit.

¶ Omnino esset inutilis, qui usu rationis careret, qui quā in morbum minime curabilem incidisset, tamque grauem, ut rebus sui officij vacare non posset, nec aliquando vacaturus speraretur. Si morbus talis non esset, ut de sanitate desperandum videretur; sine Congregatione generali Vice-

Cum defectus ad depositionem sufficientes non deprehenderentur, alijs de rebus agatur, propter quas cōuocata Societas uideatur, et quod ad Præpositum attinet, dissimuletur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore diuulgari debet. Et sic, cum conuocatum, præmoneri, et post rem discussam serio iniungi cōsejjs, et præsertim Prouincialibus, oportet, ne cui indicent. Et

rius per eundem Præpositum posset constitui, ut ipsius officio, donec conualesceret, omnino fungeretur, et recuperata sanitate, concessa ei prius facultas cessabit. Et Hinc apparet, necessarium non esse ad hoc statuentium ad Congregationem venire nisi obedientia Sedis Apostolicæ intercederet, quæ Præpositum, vel Societatem (ut dictum est) ad peccatum obliget, nisi res ad effectum perducatur.

IN CASU rit talis obedientia Summi Pontificis, quæ ad peccatum obligare posset res in consultationem ne adducatur: * sed id omnino E tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatē admittendam præstari.

DE IIS.

corā eo, & partim in eius absentia agitata, dispiciatur an eligi Vicarium absoluta cum potestate, quamvis sine nomine Præpositi Generalis (quandiu uixerit qui tunc erat) oporteat: & id, si pluribus, quam dimidiæ parti suffragiorū, visum fuerit, sic agendum erit. Si id necessarium fore non iudicaret, videndum erit, an præter ministros illos, quorū opera Generalis utebatur. Societas alios providere debeat, ut, subleuato magis eo & adiuto, non desideraretur, quod ad gubernationem Societatis conueniret. Et ea in re sequi oportebit quod plus, quam media pars eorum, qui congregati sunt, statuerit. Si ageretur de dignitate, quā ut plurimum pati non potest Præpositi officium; si non compule-

rit talis obedientia Summi Pontificis, quæ ad peccatum obligare posset res in consultationem ne adducatur: * sed id omnino E tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatē admittendam præstari.

DE IIS, QUÆ IVVARE

poterunt Præpositum Generalem, ut suo officio bene fungatur. Cap. VI.

IN CAPVT

VI.

CVm proprium Generalis officium non sit cōcionari, nec confessiones audire, nec alia huiusmodi (in quibus tamen ille, ut particularis persona, videbit, quid præstare possit, cum ei per alias occupationes officii sui proprias licebit, & non aliter) * sed ita regere vniuersum huius Societatis corpus, ut conseruetur, & gratia diuina aspirante in bono conseruationis & augmenti huiusmodi impetrent: & ex us, quæ præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetrandam, à qua, quod expetitur, procedit: idque potissimum faciet, cum necessitas occurrerit; tum etiam id faciet, sollicitudinem adhibendo ad Constitutionum obseruationem, iniungendo crebro sibi rationem reddi eorum, quæ in Prouincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, ut prouideatur, ubi conuenit, per se, & Ministros; de quibus agetur.

A Hoc præstabit in primis auctoritate, et exemplo vite suæ, et charitate ac dilectione Societatis i Christo Domino nostro, & oratione assidua ac desiderijs plena et sacrificijs, quæ gratiā bono conseruationis &

BQHæ

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriā crescat, ad quem sibi propositum finem sua potestate vti debet.

Præter dona illa perfectionis magnæ spirituales, ac virtutum, de quibus secūdo capite dictū est, bonis etiā ministris ad munera particularia obeunda opus habet: Quāuis enim p seipsum aliquādo in illis versetur; habeat tamen necessest Præpositos inferiores (quos viros selectos esse oportet) quibus multū potestatis cōferre, & huiusmodi res particulares fere semper cōmittere possit. Eius aut crebrior cōmunicatio inter Præpositos inferiores cū Prouincialibus erit; horū aut cum Rectoribus, & Præpositis localibus, vt melius subordinatio cōseruetur. Aliquando tñ Generalis vel vt plenior rerū oīum notitiā habeat, vel ppter alia, quæ sepius accidere solent, ipsemet cū Rectoribus, & Præpositis localibus, & particularibus ēt personis agat; eosdēq; consilio, reprehensione, & si opus est, correctione iuuare studeat; Quandoquidē eius est munus, defectus Præpositorū inferiorū supplere, ac cū diuino, fauore & auxilio, qd in ipsis pfectum nō est, ad perfectionem pducere.

Ad oīa etiā conferet, si Generalis litteras Apostolicas, & cōcessionēs oēs, quæ ad institutionē, facultates, vel priuilegia Societatis pertinent, & quoddā eorum cōpendium apud se habue-

rit, cata-

rit, catalogum itidem vnū omnium Domorū, & Collegiorum Societatis cū suis redditibus, & alterum personarū oīum, quæ in quauis Prouincia versantur, non solū Professorū, & Coadiutorum, qui formati, ac Scholariū, qui approbati dicuntur; sed ēt illorum, qui in probationibus exercentur, vbi eorum nomina & qualitates scribantur: & hunc catalogum renouandū singulis annis, si conuenire videbitur, curabit. Et demum omnia, quoad eius fieri poterit, perspecta habeat, vt in omnibus rebus melius possit, quæ ad gloriā diuinā pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuersū in sexta Parte capite tertio dicitur, eosq; de Societate sunt, negotijs secularib⁹, licet pia alioq; essent, implicari nō debere; id Generali magis, quā relijs
B oībus, conuenit: * ne in eis, vel alijs etiā rebus pijs quidem, sed ad Societatem nō pertinentib⁹, ita occupari se sinat, vt tempus ac vires ad ea, quæ pertinent ad ipsius officium (quod quidem magis, quā totum hominem) requirit eum destituant.

* Sed *Hoc intellegendum est, quatenus declinari poterunt. Sed de mū prudentia docebit, num per se aut alios de Societate debeat nonnūquam aliquorum piorum operum, quæ ad Societatem non pertinent, curam suscipere; vel quod magni sint momenti in Dei obsequio, vel in gratiam eorum, qui id impetrare student.*

Q : C¶ Pra

C ¶ *Præscribe-*
re ordinem, qui te-
nendus est (si talis
non esset, qualis
conueniret) ubi re-
sidet, & etiam a-
lijs in locis, Præ-
positi Generalis
est. Sed executio
alijs, ut dicitur,
demandabitur.

D ¶ *Quo*
 non reiecerit, subleuetur certe ab eis, & huius
 modi curæ occupatione liberetur.

Sic etiā in quauis Prouincia eos habeat Pro-
 uinciales tā probatæ fidei, tāq; idoneos, ut qui
 intelligit magna ex parte ex his & localib⁹ bo-
 nam gubernationem Societatis pendere. Cum
 aut illi tales fuerint, laborem cū illis in rebus,
 quæ id patiuntur, diuidendo, & de oībus gra-
 uioribus certiore se fieri curando; plus ocij,
 ac tēporis sibi relicū, ut rebus vniuersalibus va-
 cet, quæ solus ipse obire potest, intelliget; plus
 et lucis ad perspiciendū, quid in illis facto opus
 sit, se habere experietur; si ipsius intellectus eā
 lucē, qua donat⁹ est, ex parte nō amiserit; ut eis
 accidit, qui plus ex quo in rebus particularibus,
 ac exiguis occupantur: vnde opprimi & debi-
 lior

lior reddi intellectus acies ad
 res vniuersales perspiciendas
 solet.

7 Nec solū Præpositus Generalis
 ad res particulares (ut dictū est)
 D Ministris opus habet; * sed etiā
 ad vniuersales, & sui officij pro-
 prias, ut eis bene ac suauiter pos-
 sit satisfacere. Habeat igitur
 necesse est, qui multa in memo-
 riam reducendo, ad sollicitudi-
 nem curandi res tam multas
 officij sui, qui etiam consilio ad
 eas ordinandas, demum qui di-
 ligentia ac labore ad eas opere
 cōplendas adiuuet. Id enim cō-
 pertum est, quod nec viri vnius
 memoria tā multarum rerū re-
 cordationi satis sit; nec, si id præ-
 staret, vnius intellectus ad eandē
 bene considerandas, & ordinan-
 das satis esset; nec, quamuis &
 hoc posset, vires vnius ad eandē
 exequendas sufficerent.

8 Ad primum illud de sollicitu-
 dine oīa curādi aliquo Ministro
 ei opus est, qui ordinariē apud
 ipsum

D ¶ *Quoniam*
qui cum tam mul-
tis hominibus, de-
que rebus tam va-
rys & tanti mo-
mēti agere debet,
si aliorum ministe-
rio non iuuaretur,
onus ferret intole-
rabile; quod ne ma-
gna quidem cura
distractioe ani-
mi, et sanitatis ac
longioris vitæ di-
spēdio bene posset
sustinere: & sic
videre est, eos oēs,
quibus gubernatio
num alicuius mor-
menti cura est cō-
missa, quo illis sa-
tisfacere possint,
multis ad id auxi-
lijs subleuari. vn-
de & Generalis,
ut bene, expedite,
& suauiter suum
officium faciat, eis
dē indiget auxilio.

¶ *Huius*

Huius officium erit, ex omnibus litteris, et informationibus suam in pauca redigere, & capita eorum quae Superiori proponenda sunt, & quae postulant, ut respondeatur, vel aliquid agatur; & prout se extendet munus à Generali commissum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commissione eas subscribat: & Generali eas, vel secundum eius voluntatem assistentibus, vel alicui eorum, aut etiam nulli ostendat; prout res ipsae, de quibus scribitur, & ratio personae Secretarii exigunt.

ipsum maneat; * qui pro memoria, & manibus illi sit ad omnia, quae scribenda, & tractanda fuerint; ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; quod induat Praepositi personam; & praeter potestatem, totum officij eius pondus humeris suis impositum esse existimet.

Hic Praepositi Minister vir esse sollicitus & discretionis, & si fieri posset, doctrinae dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cum omni hominum genere praeditus esse deberet; quique in primis esset vir, cui committeretur quidvis committi posset; quique Societatem in Domino diligenter: quo utilius eius opera ac ministerio uti Praepositus Generalis ad gloriam diuinam valeat.

Secundum auxilium, videlicet consilij ad res graues, quae se offerunt, ordinandas, & constituendas, quam sit Generali Praeposito necessarium, ex eorum multitudine, & ex

¶ Etiam

& ex humani intellectus natura, qui tam multas in partes consideratione diuidi nequit; vel certe ad id, quod oportet, in eis partibus dispiciendum, ac prouidendum non sufficit, potest intelligi. Videtur ergo perneccessarium, ut aliqui sint apud Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis clari, qui ei assistant, & considerandi peculiari sollicitudine res vniuersales Societatis à Generali commissas curam habeant; quam illis posset diuidere, quo accuratius res omnes perspiciant; ut vnus rerum Indicarum inspiciendarum, alter Hispaniae & Portugalliae, & alius Germaniae & Galliae, & alius Italiae & Siciliae curam haberet: & sic de alijs, quando Societas in plures partes spargeretur. Quisque autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs recordatione Deo partem illam sibi specialiter commissam commendare debet, & considerare, quid in ea magis ad id consequendum, quod sibi Societas proponit, iuuare posset. Conferendum est cum alijs esset, siquid ad rem facere magnopere videretur. Res autem inter se discussas Generali referre possent. * Idem etiam attenderent ijs rebus, quae vel à Praeposito, vel etiam à Secretario Societatis proponerentur; ut magis inter ipsos discussae Superiori referantur. Et in vniuer

Q 4 sum in

¶ Etiam res scribenda maioris momenti, et instructiones eorum, quae huc et illuc mittuntur, cum his antequam scriberentur

tur, possent conferri: quodque eis videretur, posset Secretarius Superior referre; & tantundem & ys, quæ ad doctrinam pertinet. Hac autem non solum subleuarent Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem auctoritatem afferrent.

G ¶ Quam erunt, de quibus superius pagina ducentissima trigesima septima dictum est. Quamuis autem res grauiiores cum eis tractandæ sint, statuendæ tamen facultas, postquam eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

In tertio auxilio, videlicet diligentæ ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinet, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferret, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium; qui quidem

Romæ

Romæ resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominibus agendi, & omnibus aliis dotibus polleat, non tamen Professus sit, * nec in Domibus Societatis professæ habitet, sed in alia (de qua dictum est in quarta Parte) * qui suis etiam auxiliis, ac Ministris ad ea negotia, quæ solus non potest conficere, necessariis subleuetur.

¶ Cum ergo Præpositus huiusmodi habeat auxilia, tempus (quod quidem valetudo, & vires corporis permittent) partim cum Deo, partim cum Officialibus, & Ministris huiusmodi agendo, partim secum seorsum considerando, ac cum auxilio & fauore Dei ac Domini nostri, quod agendum est, statuendo, impendet.

* Præpositi vel de ipsius intentione eis constituerit.

¶ Vel ut plures Procuratores constituerentur; pro ut res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac viciuarum regionum postulare.

¶ Ex ys,

G ¶ Quamuis Procuratorum habitatio in Domibus professæ Societatis ordinariæ esse non debeat, sed in alia ipsis assignata: nihilominus, quando non trahant lites, vel quando necessitas aliqua vrgeret, vel alioqui cõueniret, & ad tempus, possent in Domibus habitare. Et hoc eorum iudicio relinquitur, qui in dictis Domibus professæ Societatis alijs præ sunt, iuxta quod ordinatum, vel commissum eis fuerit à Generali,

I ¶ *Ex* q̄s, *Præpositi etiam Prouinciales, I
que dicta sunt de & Rectores Collegiorum, vel 14
Generali, intelli Præpositi particulares Domorū
gi poterit quod suis auxilijs pluribus & paucio-
Prouincialibus, et ribus pro necessitate, ac momen-
localibus, et Re- to rerum ipsis commissarum
ctoribus Colle- subleuari debent; ac præcipue
giorum conuenit; ad consilium aliquos, cum qui-
quod attinet ad bus res grauiiores, quę occur-
Dei dona, quibus runt, communicent (quamuis
ornari debent ad eis auditis penes Superiores sit
potestatem, offi- statuendi facultas) designatos
cium, et auxilia, habeant.
que habere eos
oportet, prout ex-
presse dici poterit in **DECIMA**
Regulis, quę ad Præpositos huiusmodi
particulares pertinent.

DECL. A.

DE MODO, QVO CONSERVARI,
 & augeri totum corpus Societatis
 in suo bono statu possit.

VI A Societas, quę medijs humanis
 instituta nō est, p̄ eā nec conseruari
 nec augeri potest, sed per gratiam
 omnipotentis Dei ac Domini nostri
 Iesv Christi; in eo solo spem constitui oportet,
 quod conseruaturus sit, & promoturus hoc o-
 pus, quod ad obsequiū & laudem suā, & auxi-
 lium animarum inchoare dignatus est. Et iux-
 ta spem hanc primum medium & maxime cō-
 sentaneū orationū & sacrificiorū erit, quę hac
 cū intentiōe sancta offerri, & singulis hebdo-
 madis, mēsisib⁹, & annis in oībus locis, vbi So-
 cietas residet, certa ordinatione institui debet.
 Ad conseruationem & incrementum non so-
 lum corporis, id est eorum, quę externa sunt,
 sed etiam spiritus Societatis atq; ad affecutiō-
 nem finis, quem sibi præfigit, auxilii animā-
 rū, ad vltimum & supernaturalem suum finem
 consequendum, media illa, quę cum Deo in-
 strumentum coniungunt, ac disponunt, vt ā di-
 uina manu recte gubernetur, efficaciora sunt,
 quā quę illud disponūt erga homines. Huius
 modi est p̄bitas & virt⁹, ac præcipue charitas, &
 pura intentiō diuini seruitiij, & familiaritas cū
 Deo

Deo in spiritualibus deuotionis exercitiis, & zelus sincerus animarū, ad gloriā eius, q̄ eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento posthabito. Videtur itaq; in vniuersum curādū esse, vt oēs, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum, & spiritualium rerū studium incumbant; ac in huiusmodi maius momentū, quā in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis cōstitutū esse ducāt. Hæc enim interiora sunt, ex quibus efficacīā ad exteriora pmanare ad finē nobis ppositū oportet. Hoc iactō fūdamēto, media, illa naturalia, quæ Dei ac Dñi nr̄i instrumentū in proximorū vtilitatē disponūt, in vniuersum ad cōseruationē & incrementū totius huius corporis cōferēt: si tamen & addiscātur, & exerceātur sincere ad solū Dei obsequiū, nō vt illis fiducia nostra innitatur, sed potius vt diuinæ gratiæ iuxta sūmæ prouidentię suæ ordinē p hęc cooperemur, qui ad gloriā suā tam dona naturalia, quæ ipse vt Creator, quā supernaturalia, quæ vt gratiæ auctor donat, vult referri. Et ideo media humana, vel p industriā acquisita, ac præcipue doctrina exacta & solida; & mod⁹ eā pponēdi populo in cōcionib⁹, & lectionib⁹; & forma agēdi cū hominibus, eosdemq; tractādi diligenter curāda sunt. Inuenit ēt magnopere in suo bono statu ac disciplina Collegia cōseruare, & ad id eorum

super-

superintendentiā p illos exercere, quibus vilitatis temporalis nihil ex eis potest accedere. Talis est Societas pfecta, quæ in Collegijs eos instituendos curabit in pfectione vitæ, litterisq; Christiano dignis, q̄ talentū ad id sortiti esse videbuntur. Hi enim pro seminario Societati pfectæ, & eius Coadiutoribus erūt. & si cū Collegijs Vniuersitates etiā curæ Societatis cōmissæ fuerint, obseruato illo modo pcedendi, de quo in quarta Parte dictum est, ad finem eundem iuuabūt.

Quia Paupertas velut ppugnaculū est Religionibus, vt eas in statu suo & disciplina cōseruet, & à cōplurib⁹ hostib⁹ defendat (vnde ēt Deo mō enititur illud varijs rōnib⁹ euertere) refert plurimū ad cōseruationē & augmentū totius huius corporis, procul admodū oēm auaritiæ speciē ablegasse; nullos redditus, vel possessiones, vel stipendia p verbi Dei prædicatione, aut lectione, aut Missis, aut administratione sacramentorū, aut demū rebus quibuslibet spiritualibus (vt est in sexta Parte dictū) admittēdo, nec ad suā vtilitatē redditus Collegiorū applicādo.

Erit ēt summi momenti, vt perpetuo foelix Societatis status cōseruetur, diligentissime ābitio nē malorū oīum in quauis Repub. vel Congregatione matrē, submouere, ac aditū ad dignitatē, vel prælationem vllā directē vel indirectē quærēdā in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes

oēs Professi se nihil vnquam ad eā obtinendā acturos, & quos agere animaduenterint, delaturos. Deo ac Dñō nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prēlationē quamuis habeantur ii, de quib⁹ pbari posset, quod eā ambiissent. Promittant ēt Deo ac Dñō nostro ad nullā etiā extra Societatem prēlationem, vel dignitatem obtinendā se quidquā acturos, nec ad sui electio nē ad huiusmodi mun⁹, quoad ei⁹ fieri poterit, consensum prēstuturos, si eius obedientia, qui sub pōna peccati potest prēcipere, eos non cōpulerit: sed vnusquisq; videat qua ratione animarū saluti iuxta nostrē professionis humilitatem & submissionē inferuire possit, & ne Socie

DECLARA TIONES

In decimam Partem.

At Considerādo, quā instanter, quāq; multis rationibus curatū sit, vt ali-

qui de nostra Societate varios Episcopatus sumerent, cumq; in multis obuiū itum sit, nec tamē in Patriarchatu et Episcopatibus Aethiopiae admittendis resisti potuerit; de hoc auxilio ad opus illud Aethiopiae, & alia similia, cum resistendi modus deesset,

254 MB

cōsiliū, vel alicuius, quem ille sibi ad hoc substitueret; quodque, si senserit melius esse quod consulitur, sit illud executurus: Non quod habeat qui Prælatus est, aliquem de Societate Superioris loco; sed quod sponte in Dei cōspectu vult ad id faciendū obligari, quod ad diuinū obsequium melius esse intellexerit; quodq; placeat esse aliquē, qui sibi cum charitate ac libertate christiana ad gloriam Dei & Domini nostri id proponat.

Vt perpetuo totius huius corporis bonus status conseruetur, confert plurimum, quod in prima, secunda, & quinta Parte dictum est de turba & hominibus ad nostrū institutum ineptis ne

ad probationem quidem admittendis: & si aliqui probationis tempore nō esse idonei inuenerentur, etiā dimittendis. Siqui vero, deprauatis moribus essent, aut de quorum emendatione parum speraretur, multo minus essent retinendi. Minus etiā apertū ostiū esse debet ad admittēdos aliquos in Scholasticos approbatos, & Coadiutores formatos, minime vero oīum in Profes-

cogitatum est. Nū tamen obligatur Societas ad hoc munus suscipiendum, quādoq; alicui ex ea Episcopatus esset admittendus: Immo libera manet, ut id oneris et relinquere, & assumere possit; ubi multū referre ad Dei obsequiū iudicaret.

Post emissam autem professionem, hoc votum simplex cum alijs, de quibus diximus, emittetur.

¶ In

in Profes.

in Professos: Non enim alii, quàm spiritus & doctrinæ selectæ viri, & multum, diuque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis, sui ipsorum cum omnium ædificatione & satisfactione perspecti ad professionem admitti debent. Sic. n. licet multitudo augetur, nō imminuetur, nec debilior reddetur spiritus, dū tales sint, q̄ in Societatis corpus cooptatur.

Cū bona & mala Capitis habitudo, in vnuerſum corpus redūdet, summo opere cōferet, si electio Prepositi Generalis ea sit, quę in nona Parte descripta est. Et post hanc electionē, illa maximi erit momēti. qua inferiores Præpositi in Prouincijs, & Collegis, ac Domibus Societatis eliguntur. Nā fere quales hi fuerint, tales & eorū subditi erūt. Refert ēt magnopere, præter electionē, si Præpositi particulares in sibi subditos, & Generalis in particulares, ac cōtrā Societas in Generalē (vt in nona Parte declaratū est) multū potestatis habeāt, ita, vt oēs ad bonū oīa possint, & si male agerēt, oīno subiecti sint. Refert etiā, vt Superiores Ministros idoneos (vt in eadē Parte dictū est) ad ordinationē & executionē rerum, quæ spectant ad eorū officiū, habeant.

Quod iuuat ad vñionē membrorū huius Societatis inter se, & cū suo capite, multū etiā ad cōseruationē boni status illius iuuabit, cuiusmodi est in primis volūtatum vinculū, qđ Charitas

ritas est, & mutus amor, quē crebra cōmunicatio, & rerū mutua notitia, eadē doctrina, & in oībus, quātū fieri potest, vniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obediētię vinculū, qđ particulares cū suis Præpositis, & hos ipsos iter se & cū Prouincialib⁹, & vtrosq; cū Gñrali vñiet; ita, vt inter oēs diligēter subordinatio seruetur.

Moderatio laborū animi & corporis, & in Cōstitutionibus, quæ ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergant (vt sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad durationē, & totius corporis in suo statu cōseruationē.

Ad eūdē finē faciet, generatim curare, vt amor & charitas oīum etiā externorū erga Societate

B cōseruetur, * sed eorum præsertim, quorū volūtas bene aut male in nos affecta multum habet momenti, vt aditus ad diuinum obsequiū, animarum auxilium aperiatur, vel præcludatur. In ipsa vero

et magnatū, ac primarię auctoritatis hominū; quorū fauor, aut alienatio animi multū facit, vt ostiū diuino seruitio, et bono animarū aperiatur, vel præcludatur. Sic itidē, cū aliqui male affecti esse itelligerētur, præcipue si homines sint nō vulgaris auctoritatis, orandū est pro eis, vt endūq; rōnibus cōueniētib⁹, vt in amicitia redeāt, uel certe aduersarij nō sint: idq; nō timore cōtradictionū, vel, quòd asperius quidquam no-

bis inde posset accidere; sed ut per huiusmodi hominum beneuolentiā magis in rebus oibus Dei obsequium et gloria crescat.

¶ Ad hoc est curandum ut Domus, et Collegia in locis, ubi sit purum et salubre cœlum, habeantur, et non in eis, qui contrariam habet proprietatē.

Iuuebit; ac bonus odor, qui ueritati bonorum operum innitatur, hominum deuotionem augebit: ut & à Societate ipsi iuuari, & eandem ad propositum sibi finem obsequii & gloriæ diuinę Maiestatis iuuare curent.

* Conferet etiam, rationem habere valetudinis; ut ea in particularibus cōseruetur, quemadmodum tertiā in Parte dictum est; & ut deum omnes obseruationi Cōstitutionum studeant; ad quam easdem scire, saltem quæ ad quemlibet pertinent, necesse est. Quare legere, vel audire easdē singulis mensibus oportebit.

FINIS.

Quæ Professi emittunt post professionem, iuxta Constitutiones; extracta est prima Congregatione generali, & recognita à tertia.

EGO. N. Professus Societatis IESV, promitto Deo Omnipotenti coram eius Virgine Matre, & tota curia cœlesti, & corā R. Patre Præposito Generalis, vel coram. N. locum Generalis Præpositi tenēte nunquā me acturum quacunque ratione, vel consensurum, ut, quæ ordinata sunt, circa paupertatem in constitutionibus Societatis, immutentur: nisi quando ex causa iusta rerum exigentium uideretur paupertas restringenda magis.

Præterea promitto nunquā me acturum vel prætenfurū, ne indirecte quidem, ut in aliquam prælationem, uel dignitatem in Societate eligar, uel promouear.

Promitto præterea nunquā me curaturū, prætenfurū uel extra Societatem prælationē aliquā, uel dignitatem, nec cōsensurum in mei electionem quantū in me fuerit, nisi coactus obedientia eius, qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.

Tum, si quem sciam aliquid prædictorum duorum curare, uel prætendere, promitto illum; remq; totam me manifesturum Societati, uel Præposito eius.

Insuper promitto, si quando acciderit, ut hac ratione in Præsidentem alicuius Ecclesię promouear: pro cura, quam de anima mea salute, ac recta muneris mihi impositi administratione gerere debeo, me eo loco, ac numero habiturum Præpositum Societatis Generalem, ut nunquam consilium audire detrectē, quod vel ipse per se, vel quicquid alius de Societate, quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Cōsilijs uero huiusmodi ita me pariturū semper esse, promitto, si ea meliora esse, quàm quæ mihi in mentē uenerint, iudicabo: oīa intelligendo iuxta Societatis IESV Constitutiones & Declarationes. In tali loco, tali die, mense, & anno. &c.

Errata In Examine

pag. 3 lin. 7 IESV S. lege, IESV.
8 2 teneantur. teneatur.
37 11 ali. alia.

In Constitutionibus.

81 E 12 admissius. admissus.
97 19 perculiari. peculiari.
107 23 causrum. causarum.
112 3 necessarium. necessaria.
147 C 2 excecutionem. executionem.
160 1 paticularibus. particularibus.
162 2 excutorum. executorum.
165 5 domesticis. domestici.
224 9 auctoritas. auctoritas.

